

آینده

رفيق خالد

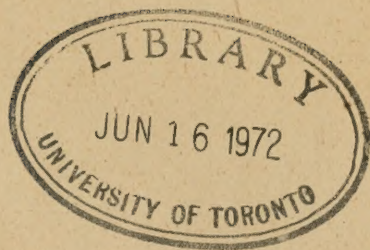
آى پشنده

استانبول

صباح مطبعه‌سى

١٣٣٨

LIBRARY
JUN 16 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

آی پیشنده ...

— وطن ماصالی —

وقتیله ، آنادولیده حکم سورن پادشـاهلردن برینك دنیا گوزه‌لی بر قیزی دوغمش ... ایپك صاچلری طوپوقلرینه قادار اوزون ایمش وکسـدکجه اوزار، تللرندن اطلسـلر طوقونور ، دیبالر أرورلور ، آزالوب اکسیلمزمش . گولدکجه یاناقلرندن گللر بیتر ، انبیقـلره قونور ، عطریاتی چیقـار ، قوپاردقجه ئوره‌رمش . آغزی بر طـاتلی ، باللی میوه ایمش ، انســانك ییدکجه جانه جان قاتار وألنی سـوردیکی دال آصمه ودوداغی دوقوندیغی صـو شراب اولور ، گوزنی چه‌ویردیکی طوپراقدن فیض وبرکت فیشقیرر وباشنك اوستندن گونش چکیلمزمش... پادشاه بومثلسز سلطانه ، آدالر ده‌کیزینك گوزل بر کورفزنده صوماکی مرمردن بر قصر یاپدیرمش ودیمشکه :

— قیزیمك صـاچلرندن ایپك دوقونمق ایچون اطرافه دستگاهلر قورولسـون ! یاناقلرنده بیتن گللری تقطیر ایچون انبیقلر دیزلسـین ! آغزینك میوه‌سی قوطیلره باصـدیریلسین وباقدیغی یری قاپلایان ذخیره‌لر ایچون آنبارلر یاپیلسین ! ألنك سورولدیکی داللر اوزوم ویره‌جکی ودوداغنی دوقوندیغی صولر شراب اوله‌جغی جهتله‌ده کوپلر حاضرلانسین وپکمز اوجاقلری یانسین!

دیدیکی کبی یاپیلمش ، طلسملی ، سلطان‌سراینه قورولمش وآززمانده‌شهر ، جهـانك گوزدیکدیکی ، ایمره‌نوب قیصقاندیغی ،

قوشوب یرلشدیکی بر بندر معمور اولمش . لیمانه کمیلر طولار ، داغلرینه قصرلر قورولور ، آلیش ویریش ، کلیش کیدیش ، ساز سوز ، اوراده هرفرد زنکین پر صحت وبختیاراولورمش . بازار یرلری شال ، خالی یوکلی قاطیرلری ، اوزوم و انجیر طاشیان دەوەلری کوج استیعاب ایدر ، اسکلەیه ییقیلان ذخیرەیی کمیلر کوج کوتورورمش ... آلتون جیبلردن طاشار ، صانکه ثروت کوکلردن سرپیلیرمش !

دیرکن ، کونك برنده دەکیزك اوبر قیسندەکی بر سرکردە قولاقدن مدحنی دیکلیه دیکلیه بوسلطانه عاشق اولمش وبوشهرە صاحب اولمغی قورمش ... « عسکرلرم حاضراولسون ، دیمش ، اوقلرینی زهرلی صولره باتیرسینلر ، قالقانلرینه بر قات داها چلیك قاپلاسینلر وزرهلرینه بورونوب میدانه طوپلانسینلر ، فیض وبرکت دیارینه آقین وار ! »

بر صباح ، بوقافلهٔ حرب ، اطرافه اوق آتەرق ، ئولوم صالەرق ، خشین ویغما کر او برکت بلدەسنه کیرمش واهالییی اسیر ایتمش .. عسکرلر آنبارلری یغما ، امتعه واشیایی تالان ایدرلرکن سرکردە صوماکی سرایه قوشمش وطلسملی سلطانك حضورینه چیقمش :

— سن بنمسك ، دیمش ، آرتق ایپك صاچلریکی بن طارایەجغم ، کل یناقلریکی بن ئوپەجکم ، آغزیکك باللی میوەسنی بن ییەجکم وکوزیکك باقدیغی اراضینك فیضندن ، اوزوملرکدن وشرابلرکدن بن مستفید اولاجغم !

فقط باقشکه اوکل یاناقلر آرتق کولمیور وکل ویرمیور ،

اوطاتلی دوداقلرده میوه بیتمیور ، او ایپك‌صاچلر اوزامییور، او کوزلر بر یره باقمییور ، اوطلسملی أللر بر داله سورونمییور و اوصولر شراب اولمیور . . . سلطان بر طاش کبی دوکمش ، آرتق حیات وفیض اثری کوسترمییور !

سرکرده درت طرفه آداملر صالمش ، سحربازلر چاغیرمش، عجوزه‌لر آراتمش ، کاهنلر بولدورمش ، بودرده برچاره آرامش. اوزمان دیمشلرکه :

— ای سلاحلی ! بو سلطانه صاحب اولمق وبوبلده‌ده یرلشمك ، بر طلسم واردر ، انجق اونی أله کچیرمکله قابلدر وبو بر امر مشکلدر !

سرکرده هایقیرمش :

— سویله‌ییك هرنه ایسه یاپه‌یم ، هرطرفی قانه بولایم ، اوکمه کلن یری آتشلره یاقایم ، ایجابنه باقایم !

بومجلس قورولی ایکن وقت کیجه ایمش . باش کاهن یرندن آغیر آغیر قالقمش ، سرکرده‌نك ألندن طوته‌رق پنجره‌یه یاقلاشمش ویوکسك بر داغ تپه‌سنده ، تا کوکلرك ایچریسنده ایشیل ایشیل پاریلدایان کسکین یوزلی بر کوموشدن اوراغی ، هلالی کوستره‌رك :

— بوکا وارمق ، بونی طوتمق ، بونی قیرمق لازمدر ؛ تا که شهرسنك اولسون ، سلطان آرتق سکا کولسون . . . او یرنده دوردقجه بو یرلرده اینجیر ، اوزوم ده‌ره‌مزسك، ایپك کسوب بیچه‌مزسك ، شراب ایچوب کزه‌مزسك، راحت یوزی کوره‌مزسك !

سرکرده‌نك میزراغی اوزون ، فقط عقلی قیصه ؛ زرهی آغیر ، فقط قافاسی خفیف ایمش ! باقمش‌که آی پارچه‌سی پك اوزاقده دورمیور ، اویوکسه‌جك داغك یاماجنده ، بر باشنه، قارانلقده محافظسز بکلییور :

— بومی ، دیمش ، زور دیدیکك هیچدن ایش! شیمدی کیدر ، او داغه بن طیرمانیرم و او آیی‌یاقالایوب‌دیزلریمه‌دایایه‌رق ایکی پارچه ایدر ، صوراتکه فیرلاتیرم !

کاهن دیمش :

— قولای کورمه ، زور ایشدر ، یاقین‌دورور، اوزاقدر؛ کوچوك دورور ، بویوکدر ؛ تك صانیرسك ، چوق اولور ؛ هلال دیرسك بدر اولور ؛ بیلدیزقادار بکجیسی‌وار ؛ بیلدیرمدن سلاحلیدر ، بلوط قابلی حصارلیدر ، أله کچمز بر طلسم‌او ...

سرکرده‌دیکله‌مه‌مش، همان‌قوشمش، بوروچالمش،عسکرلرینی طوپلامش وباشلامش یاماجلره طیرمانمغه، آیه دوغرو اوزانمغه... فقط نه ممکن ؟ داغ آردنده برداغ داها ، نه آشیلمازبرزخلر، نه قورقولی بوغازلر ، کوندوزلری صیجاقلر ، کیجه‌لری آیازلر، چیقدقجه چیقییورسك ، دوشه قالقه یورویورسك، فقط‌صوکی کلمیور ، « ها یاقلاشدم ! » دیدکجه ، انسان ألی ایرمییور ؛ « ایشته اوجی ! » دیدکجه کوموش اوراق یاقاسنی ویرمییور .

سرکرده عنادجیمش . . . یاماجلره بیك مشکلاتله طیرمانیر ، تکرمکرر یووارلانیر ، ینه قالقار، ینه چیقار ، ینه دوشر ، ینه فقط کوزی بیلماز قوشارمش ... طیرناقلری سوکولمش ، دیز قاپاغی یارالی ، قارغیسنه دایانمش آیه باقار ، صالارمش !

نهایت بر کون کلمش ، نه کورسون ؟ دومه‌دوز بر اووا ، صانکه کوکدن بر پارچه ، آی اوراده ، اوکنـده یره یاتمش دورویور ، حرکتسز اویویور ... فقط یوکسك یرلرفیرطینالی اولور دیرلر ، بردن بره بر قاصیرغه قوپه‌رق بلوطلرمی یره چارپمش ، قایالری طارطاقلامش ، ییلدیرملر ، شمشکلر ، بر آقتدر باشلامش ... کوك مالنی صاقلامش ، بوتون ییلدیزلر صف‌صف اولمش ، حرب ایتمش ، آی پارچه‌سی قهرمانلر سرکرده‌یی پوسکورتمش ! ئودی‌قویمش ، عسکرلر،مزارقلرینی آته‌رق چالاطابان یاماجلردن آتیلمشلر وبیك زورلقله آشدقلری داغلردن هایقیره‌رق تکرمکر یووارلانوب ، چیقدقلری یره ینه تکرار دونوب کلمشلر !

سرکرده ، قافاسندن یارالی ، بر قایانك اوستنده هونکور هونکور آغلارمش :

— بو ایش بنم کارم دکل . قاصیرغه‌لر یکه‌رك بلوطلری آشامام، کوکه چیقوب ییلدیزلری بربر رووورامام قابل دکل آیی طوتوب ایکی پارچه قیرامام، بوطلسمی بوزامام! بوراده آرتق دورامام!

ایشته بوطلسملی وقعه‌یی متعاقب اوسلطانك ایپك صاچندن بر قیرمیزی بایراق ئوروب اوستنه بر کوموش آی ایشله‌مشلر و او شهره اشارت اولمق اوزره‌ده او آیك قوجاغنه بر تك پارلاق ییلدیز قویمشلر .

آی کوکده دوردقجه ، یعنی دنیا دوردقجه بوبایراقده او فیض وبرکت بلده‌سنده دیکیلی دورمش !

آنادولیده بهار

آنادولیدن کلنلر سویلیورلر : آنقره‌ده‌کیلر استانبولك حسرتیله نالان ایمشلر ؛ استانبول کوزلرنده‌توتیور ، استانبولك حسرتی یوره‌کلرینه ایشلیور ، استانبولك اسمی دیللرندن دوشمیورمش ! دوغرودر ، بیلیرم ، بن‌ده عینی هجران ایچنده بش سنه آنادولینك ایص‌سز بوجاقلرنده مسکن طوته‌رق‌اسحق قوشی کبی بر ته‌ویه (استانبول ! استانبول) دییه فغان ایتدم ، استانبولی صاییقلادم ، استانبولك حسرتیله یاندم ، ایکله‌دم ، مجنونه دوندم . آنادولی قصبه‌لرنده انسانك عمری قوطراده روزکار بکلر کبی دائمی بر انتظار ، دورغونلق وصیقینتی ایچنده کچر ؛ بو حیاتدن شفا ، صحت وذوق بکله‌مك عبثدر ، کونلر آدامی ایچین ایچین ، سس‌سز صداسز ، یوموشاجق دیشلریله فرقنده اولمیه‌رق متمادیاً کمیریر ، اریتیر وبر کون قوف ایدوب بیتیریر . آرتق ، ئوزینی قورت ییمش بر آغاچ کبی ، سزدن چیچك ، یاپراق ، میوه ، یعنی فکر ، ذوق ، نشئه بکله‌مك عبثدر ؛ قابا ، خانطال ، لزومسز بر شکل ، بر اشیا حالنه‌کلیر ، کوتوك کبی حس‌سز دورور . خلاصه قورورسیکز . بو ئوزوجی واریتیجی حیات ایچنده استانبول کیتدکجه سزه مکمل ، لطیف بی‌مثال کورونمکه باشلار ؛ کیتدکجه استانبولی خیالکزده شیرینله‌شمش ، شوقلنمش بولور ؛ استانبولك یاد خاطراتیله بر باشیکزه وقت کچیرمکی کیتدکجه‌هر مشغولیته مرجح کورورسیکز .

بر اوجیده استانبوله باغلی اولان تلغراف تللرینه غبطه وتحسرله باقدیغم وتلغراف دیره کلرینه باشمی دایایوب یوره کمدن طوپلانان فریادلری روزکارلرك تللرده کی پراهتزاز ، مدید وملول آهنکیله بسته‌له‌دیکم زمان بنده شیمدی آنقره‌ده‌کیلر کبی اضطراب جکر استانبولی بویله درونی فغان ایله ، فریاد ایله یاد ایدردم انسان ناصل چوقدن بری غائب ایتدیکی برسودیکنك چهره‌سنی خاطرلامغه اوغراشیر وبعضاً ، بردن بره کوزینك اوکنه کلمش قادار جانلی کورورسه بنده منفالرمده استانبولك سوقاقلرینی میدانلرینی وبنالرینی تخطرله اوزون اوزون وقت کچیرر وبعضاً بردنبره مثلا کوپری اوستنی ، بایزیدمیدانی ، ببك قوینی ویا قالامش اسکله‌سنی صانکه قارشیمده دورویورمش کبی اك خرده کوشه‌لرینه قادار جانلانمش بولیورنجه‌نه ایجه بر کیف نه تمیز نه خوش برذوق دویاردم . قیش آقشاملری کوچوجك قصبه‌لری قارانلق وسس سزلك ، برداها صباح اولمیه‌جق وحیات عودت ایتمیه‌جك کبی دهرین بر کثافت ونفوذله ماتملر ایچنده ئورترکن کندیمی بر آن ایچون مثلا کوپرو باشنده‌کی ساعتك آلتنده ، دکانلردن طاشان وتراموایلردن چاقان الکتریك ضیالریله آیدینلانمش ، غلبه‌لکدن شاشقین ، کورولتودن سرسام بر حالده ، بویله قاینایان وقارانلقلری یاقان ایشیقلی وسسلی برحیات ایچنده بولمق اك طاتلی امللرمدن ، اك ذوق بخش تخیلرمدن بری اولوردی . آنادولیده‌کی قصبه حیاتی قادار مزعج ، پرقسوت وطاقتفرسا برحیات تصور ایدیله‌مز ، قیشی ، یازی ، صباحی ، اقشامی ، بهاری وخزانی خلاصه هر موسمی وهرساعتی بری برندن برباد ، بونالتیجی وبوغوجیدر

واوارلرده ایچ صیقینتیسی مزمن برعلتدرکه دواسی، شفاسی همان قصبه حدودندن چیقمق، قیرلره، طبیعته آتیلمقدر .

استانبولده‌کی شوشعشعه‌لی بهارمناسبتیله آناطولیده کچیردیکم بهارلری خاطرلییورم. فی‌الواقع آناطولینك بنم کزدیکم اقسامنده بهارلر بربرلرینه بکزه‌مزلر وذاتاً آبادولی بهارلری آرابه‌لرله کچرکن وقصبه‌لرده تونرکن کوزه کورونمزلر . اویرلرده بهاری ایرماق کنارلرنده، داغلر آرنده، قوووقلرده آرامق ایجاب ایدر . یول اوزرلرنده درت، بش سوکوده اوجی بوجاغی بولونماز کنیش اکین تارلالرندن باشقه بهاردن علامت یوقدر وحتی بعضاً ساعتلرجه کیدرسیکزده برآغاج وبرا کیلی طوپراق دخی بولامازسیکز . انسانه ایشته بونك ایچوندرکه آنادولی هرموسمده ایص‌سر، چوراق، یکنسق وسویمسز کورونور؛ فقط برقصبه‌ده یرله‌شیر وبردرجه یرلیله‌شیرسه‌کز ایش‌ده‌کیشیر. برکون سزی آلیرلر وشهرك یاریم ساعت اوته‌سنه، ایکی هیبتلی ومقسی داغك آراسندن اینن برعارضه‌لی‌یوله صوقارلر ... دونه دونه، دوشه قالقه وصیچاقدن ترلییه بوناله قایالر اوزرندن اینر، اینرسیکز ... قابل دکل تخمین ایده‌مزسیکزکه بوچوراق، یانیق وطاشلی یول سزی بر جنته کوتورسون .. فقط بر دونم کنارنده، حیرتله بردن هایقیررسیکز :

— آه، نه کوزل یر !

فی‌الحقیقه کوزیکزك اوکنده سریلن منظره امثالسزدر . صانکه یاریم ساعت یورومك صورتیله بر قطعه ده‌کیشدیرمش، بر خط استوا کچمش، برباشقه دنیایه‌وارمشسیکزدر. آشاغیده‌کی اونه یشیللك، اونه فیض، اونه لطافتدر ! برواد‌ی‌که چیچك

آچمش میوه آغاجلریله دولو ... آراسنده دکرمنلر دونیور ، صولر چاغلایور وانسانی مست ایدن ایلیق بر هوا ایچنده جکرلریکزه چیچك قوقوسی طیقه‌یه‌جق قادار بر مبذولیتله دولویور ... یولیکز هر آدیمده داها فضله کوزلله‌شیر وایکده‌لر، آنادولینك بورایحه‌سنده معنایی هیچ بر قلمك آکلاتامیه‌جغی وتأثیرندن هیچ بر فردك قورتولامیه‌جغی صیجاق ، بایغین ، عشق مادی‌یی تحریك ایدن چیچكلی آغاجلری باشیکزك اوزرینی تماماً ئورتر . آرتق کولکه‌ده وسرینلك ایچنده‌سیکز ، چیچکلر ویشیللکلرله ئورتولدیکز ، سویملی قوشلر و سوسلی بوجکلر آراسنده ترانه‌لر دیکلیه‌رك کیدیبورسکز . بر آرالق یابانی کللر یولیکزی قاپلار ، بر دهلیزه کیرمشیکز درکه دیوارلری غنجه‌لرله قاپلیدر وطاوانلرندن متمادیاً کچکین کل یاپراقلری دوکولور ، بر آز اوته‌ده دره ایله بولوشورسیکز ، ایکی طرفکزی کورپه سازلر ونازك داللری چهره‌کزه سورونن سوکودلر صارار ؛ بر یم‌یشیل ، قویتو ، رطوبتلی ، سرین یولکه سزه تپه‌ده‌قاینایان کونشی برشروب کبی طاتلیلاشدیروب وصوغوتوب اویله‌صونویور. داها صوکرا بردن‌بره بر آغاجسز ساحه... کوزلری‌قاماشدیران بر ایشیق آلتنده کؤکلرینی صو ئورتمش اولان یونجه‌لر دیز بویی قابارمش وصاری چیچکلری برر سوسلو مخلوق کبی دیپ‌دیری باشلرینی قالدیرمش ، بر کله‌بك وقوش سوروسی کبی همان اوچمغه حاضر ، خفیف بر روزکارله عادتا قانادلرینی‌صاللایور... یانده بر صو ده‌کرمنی : لوش ، قویتو بردام آلتنده طاشلرك اوغولتوسی کوپورن ، فیشقیران صویك سسیله قاریشمش ،

قاپیسنده قومرولر دولاشییور واطرافنده مونس کوزلی، مطیع مرکبلر دوشونویور . دیرکن ایری ، بم‌بیاض چیچکلری کاله ایرمش بر آیوا ویا بر الما اورمانی ... یاریم ساعت بلاانقطاع دوام ایدییور ونا کهانی بیتوب اوککزه قوجامان بر که‌نیشلك چیقارییور . بر که‌نیش تارلا ماص ماوی برده‌کیز کیفیله‌منویشلر، أورپرمه‌لر وخیشیلدیلر یاپه‌رق دالغه‌لانوب کیدییور . آه بو چیچکدن عبارت مزروعات ، بوخشخاش تارلالری !..

ایشته آنادولینك قیی وکوشه‌لرنده بویله بهارلر ، بویله جنتلر صاقلیدر . بهار زمانی آنادولیده سیاحتك نه غریب ده‌کیشکالکلری‌ده واردر . مثلا ده‌کیز کنارینی صیم صیجاق ، عادتا یاز ایچنده بیراقیرسیکز ، کتن‌جا کت‌سزی‌صیقارو آرابه‌نك قیزان موشامباسی‌باشیکزی یاقار بویله ، حرارتدن‌مشتکی یورور، بر طاقم یوقوشلر اینر ، اینیشلر چیقار ، کیدر ، کیدرسکز . نهایت بر داغه طیرمانمق ایجاب ایدر ، بر داغکه هرقوسنده روزکارك داها سرتلشدیکنی وهوانك داها صوغودیغنی حس ایدرسیکز . صیرته چیقدیغکز زمان آرقه‌کزده پالطو سزه آز کلیر وصباحلین، آشاغیده ، بر یم‌یشیل سوکود کولکه‌سنده صیجاقدن مشتکی ، بول صو ایچه‌رك قهوه آلتی ایتمش وطوپراغه سه‌ریلوب یاتمشکن آقشامه‌خانده اوجاق یاقدیرروچای یاپدیرسیکز وکیجه‌یی دیشلریکز وورده‌رق تتره‌یه تتره‌یه کچیررسیکز . تموزده اکینلرك هنوز ، بر قاریش بویوب یشیلله‌ندیکی یوکسك داغ تپه‌لری ، ایلغاز اتکاری واردرکه باقارسه‌کز دوربینله ده‌کیزی کوره بیلیرسیکز ، اویله برده‌کیزکه کنارنده کونش هرشیئی

قاوورمش ، آغاجلر بیله خزانه مقدمه اوله‌رق صارارمش ، صولمشدر واو یازدن بوبهاره ایره‌بیلمك ایچون یوروك بر آتایله دوقوز ساعت طیرمانمق کافیدر . بردفعه ، یوزغاده‌بش ساعتلك بر مرحله‌ده باقدم‌که متصرف ده‌کرمن کنارینه خالی سرمش ، یمیشیل وچیچکلی داللر آلتنده‌سیران یاپیور ، نارکیله‌ایچیور... بش ساعت صوکرا شهره چیقدم‌که صوئوق انسانك یوزینی قاووروبور ، خانلرده صاچ صوبالر یاپیور وآغاجلر هنوز طمورجقسز ، کوس کوتوك دوروبور . بش ساعتلك برمسافه آراسنده قیش وبهار ! بعضاً ده هیچ بهار یوزی کورمه‌مش اراضی‌یه یولیکز دوشر : طوزلی ، قوراق ، قاوروق برساحه‌که درت کون سوروبور ، نه برطوتام یشیللك ، نه بر تك فیلیز... باشی بوش آچ ده‌وه‌لرك بوکنیشلکلرده آغیر آغیر ، وحشی مأیوس دولاشدیغنی کوروسیکز ، بر ساحه‌که انسانی یازین صیجاقدن یاقار ، قیشین صوئوقدن دوکدورر وایکیسی‌اورته‌سی بر موسم نه‌در بیلمز ! أك غریبی مثلا بواراضی آنقره‌دن ایکی کون اوته‌ده‌در ، ماورای ارضده دکل !

آنادولی خلقی بهاری طبیقی بوجکلر کبی بکلر : سینیدکلری ده‌لیکلردن تازه جان بوله‌رق چیقمق وحیاته تکرار قاریشمق ایچون ... قیش صوکنه‌دوغرو او أریمز وتوکنمز قارطبقه‌لری آلتندن برنوع صاریشین وبیاض چیچکلر ، چیکدملرفیرلار... قوقوسز ، قانسز ، صو کبی یوموشاق ، یاری چیچك ، یاری قار ، زواللی چیکدملر . . . چوجوقلر بونلری طوپلارلر ویر داله دیزوب مانیلر ، بیتلر اوقویه‌رق أو أو دولاشیرلر ، ذخیره

طوپلارلر . بو ، بهاری تبشیر ، تبریك وتهنیه دیمکدرچیکدملر هرکسك یوزینی کولدورور وبو ایلك بهار مژده‌سی هرطرفده بر بایرام تأثیری یاپار .

آنادولی خلقی بهار کلنجه ، بعضی یرلرده ، چولوق چوجوق قیرلره داغیلیرلر و (ماوی ماق) اسمنی ویردکاری برنوع یابانی سمیز اوتی طوپلارلر ، بوکا یوغورت دوکوب قایشه قایشه ییرلر . بو اوت لذتسزدر . ییمکی‌ده طاتسز اولور . فقط هرکس بر دفعه اولسون بهارده بونی ییمك مجبوریتنده‌در . کرامت او اوتده ، اوتك چاشنی ولذتنده دکل ، تام بهار زمانی، صوئوقلرك ختامنده یردن فیشقیرمه‌سنده ، کونشی وصیجاغی مژده‌له‌مه‌سنده‌در .

آنادولینك بهارلری ، مدهش بر قیشك آردندن یه‌تیشمك اعتباریله هریردن فضله تهالك وصبرسزلقله بکله‌نیر و اورالرده بهار ولوکه دوامسز ، شعشه‌سز دخی اولسه اکرام ایله، اعزاز ایله پر مسرت قارشیلانیر .

بن آنادولیده استانبولك تحسرینی آنجق بهارده ، ایرماق وداغ کنارلرنده کزرکن اونوتور ، آنجق بهار کلنجه کوزلریمی استانبول طرفنه چه‌ویرر ، بولندیغم یرلره دیکردم . شیمدی آنقره‌نك اختیاری منفیلرینه‌ده بونی توصیه ایده‌رم: آنادولینك بهاری استانبولی آراتماز ؛ داغ ، تپه کزسینلر !

نه ظن ایدردم ...

یولم نه‌زمان آنادولی ایچریلرینه‌دوشدیسه داغلرینه، قیرلرینه، دره‌لرینه باقار :

— بش یوز سنه‌دن‌بری بو داغلرده دشمن بایراقلری دالغالانمادی ، بوقیرلرده دشمن آیاقلری کزنمه‌دی، بودره‌لرده دشمن آتلری صولانمادی ، بویرلر دشمن استیلاسی کورمه‌دی ...

دیر ، یوره‌کمده‌بر فرحلق دویار ، اطرافمه سه‌وینجله ، غرورله کوز کزدیروب تسلی وسکون بولوردم . حرب عمومیدن اول طرابلسده‌عسکر مقاومته‌چابالارکن ازمیرایچریلرینه صوقولمشدم؛ تیره‌ده اوطورویور وآت صیرتنده داغ ، تپه متمادیاً کزوب توزییوردم . بکا بویرلرالی‌الابد حرب‌ساحه‌سی اولاماز، دشمنه کذرکاهلق ایده‌مز ، طوپ‌وتفنك سسی‌دویاماز ، یابانجی استیلاسی کوره‌مز کبی کلیردی :

— ایشته ، دیردم ، نه‌اولورایسه اولسون ، ایسترطرابلسی ویره‌لم ، ایستر کریدی‌بیراقالم ، بورالری هرحالده بزمدر ، بزده قاله‌جق ، تورکك الندن بوراسنی آلمغه کیمسه قالقه‌میه‌جقدر !

بودوشونجه ایچیمه سرینلك وذهنمه راحتلق ویرر ، آتمی نشئه ایله قامچیلار وجوشغون‌مندرسی آتلار، توتون اووالرینه، پاموق تارلالرینه ، ثروت‌وسامان طاشان تارلالرده‌دالار ، قوشار ، کیفله‌نیردم . بو اراضی‌یه ملکمدر، مملکتمدر دییه باقان بر آدام

ناصل کیفله نزدی ؟ . . . طوپراغی بر آز أشه‌له‌مك واوستنه بر آووج تخم سرپمك قوجه بر آنباری دولدورمغه کافی کلیردی ؛ فیض وبرکت اویرلرده عادتا شـاخلانیر ، بقله ، بغدای ویا آرپه عادتا آزار ، انسانه بویبویه یوکسله کوکاره ایره‌جك ، ییلدیزلره صاریله‌جق تأثیرینی یاپارزدی .

— أوت ، دیردم ، طرابلسی غائب ایتدك ، فقط شوراسی ، شومحصولدار تورك الکاسی بزمیا !

دیرکن زمان کچدی ، بالقان حربی باشلادی ، مغلوب اولدق ، روم ایلی ویریلدی . قونیه‌یه کیدییوردم. ازمیتدن صوکرا تره‌ن بر میوه اورمانـه دالدی ؛ داللر محصـوللری چکمییوردی ؛ استاسیونلر ماللە دولمشدی ؛ لوقوموتیف بر یوقوشه کندیسنی ویرمش ، چیقییور ، چیقیور ، هر آدیمنده اطرافده‌کی منظره داها زیاده کوزلله‌شـیور وطوپراق داها فضله برکتله‌شـییوردی . او قاراصو وادیسی نه‌ایدی؟ کوپوکلی صولری ، یم یشیل طرحلری ویوجه آغاچلریله برجنت . . . صوکرا قارا کوی ، بوز اویوك واو اسکیشهر اوواسی ، او اسکیشهر بلده‌سی . . .

—یازیق اولدی‌ده‌روم‌ایلی‌المزدن‌کیتدی،دییه‌دوشونویوردم ، فقط ایشـته خالص برتورك اقلیمی‌که کیمسه کوز دیکه‌مز و آیاق سوره‌مز ... هنوز باکر وپاك ، بورالرینی عزم ایله ، انتباه ایله اداره ایدرسه‌ك بزه طالع تکراریوز کوستره‌بیلیر وتورك بایراغی شرفنی قورتارابیلیر !

اسکیشهرك دلنشین قصبه‌سنده اویقویه واردیغم زمان کندیمی هریردن فضله امنیتده کورویور :

— ایشته تورك عالمنك جانكاهنده‌یم ، مستریحم !

دییوردم . یاتره‌ن اسکیشهردن قالقوب‌ده قونیه اوواسنه دالنجه باقدم‌که داها ألمزده دنیالر وار . . . ارواسی ، اسقاسی یاپیلمق شرطیله محصولنی چیفت خطلی تره‌نلر طاشییوب بیتیره‌مزدی! بوسیاحتمده بنی متسلی ایتدی . هیچ بر دولت بویرلری استیلا حقنی ، قوتنی حائز دکلدی ، بورالری مؤبداً ، دشمن آیاغنی کورمه‌دن بزمدی .

حرب عمومی سینوبده ایکن باشلادی ؛ ایکنجی سنه‌سی اورادن قالقدق ، قسطمونی اورمانلرینی کچه‌رك چورومی بویلادق . کندی کندیمه :

— ایواه که بو حربده‌ده مغلوب اولاجغز ، سوریه‌لر ، عراقلر ألدن چیقه‌جق ، فقط شو یرلر ، بلاشبهه ، بزمیا . . . بو تورك ایللری اورته‌سنه کیم کیره‌بیلیر وکیم بورالرده ادعای ملکیت ایده‌بیلیر ؟

کوکلره باش دایامش توانا چاملر طیبقی اویله فصیلداشییورلر ، نیم دوشونجه‌می بربرلرینه تکرار ایدییورلردی . ده‌کیزدن بیك مترو یوقاریده‌کی بو چاملقلر ایچنده نه تمیز ، نه نازنین بر هوا واردی . . . اوقادار فرحلق دویویور ، اویله بر فکر ووجود صحتی حس ایدییوردم‌که آرتق جسممده بر آغیرلق ، فکرمده بر اندیشه بولمایوردم . روحدن وقاناددن عبارت قالمشدم ؛ چام کوتوکلرندن یاپیلمه قوقولی کونکلردن طاشان بوزکبی قایناق صولری هر یودومده جانمه جان قاتییور ، بدنمه توان وریییوردی . کندی کندیمه :

— وطن کزوب کورولدکجه داها چوق سه‌ویلییور . . .

مع‌الاسف کوچولدك ، لکن موجود قالان بواوز تورك بلده‌لرینی صلح وصلاح دائره‌سنده اداره ایده‌بیلمك شرطیله مسعود بر استقبالمز اولابیلیر !

برمدت صوکرا چورومدن آنقره‌یه کلدم . . . آنقره ! بورایه ایریشمك قابلیدی ؟ آرقه‌مه ، کلدیکم یوللره باقدم : دنیالر کچوب کلمشدم ! اوکمه ، استانبوله دوغرو کوز آتدم: دنیالر کچوب کیتمك لازمدی ! بواثناده حرب عمومی اك آتشلی میعادنده ایدی . روسلر سیواسه یاقلاشمشلردی ؛ فقط ، دییوردمکه ، سیواسدن بوراسی کلینیر یول دکل ... نه‌اولسه ایشته هیچ بر استیلایه صحنه اولمیه‌جق اولان بر بختیار شهر ! بوجاهلانه فکرله راحت، آنقره‌ده عادتا متسلی یاشادم . طالع اورادن بنی بیله‌جکه کتیردی . . . تاریخمزك بوسه‌ویملی بشیکی قارشیسنده رقتله ، محبتله ایکی سنه کچیردم ... داغلرنده دولاشیر وحربك صوکی نه‌اولسه بورالری استیلا ، فلاکت وفجایعه ساحه اولاماز دیردم . خلاصه ایچ آنادولی بکاامنیت، راحت وفرح ویردی. داغلرینه ، قیرلرینه ، دره‌لرینه باقار :

— بش یوز سنه‌دن بری بوداغلرده دشمن بایراقلری دالغالانمادی ؛ بوقیرلرده دشمن آیاقلری کزنمه‌دی ؛ بودره‌لرده دشمن آتلری صولانمادی . بویرلر دشمن استیلاسی کورمه‌دی وکورمیه‌جك !

دیر ، سه‌وینجله کوز کزدیروب تسلی وسکون بولوردم . ایواهلر اولسونکه او قارا کونلری‌ده کوردك . . . یونان بایراغی ازمیره دیکیلدی وداغ ، تپه آتلایه صیچرایه هر کون

بر آزداها یول آله‌رق بنم أك امین‌عد ایتدیکم ایچ مملکتلره قادار صوقولدی . کوتاهیه‌ده دشمن‌قرالی اردوکاه قورسون ... بونی عقل آلیرمیدی ؟ اسکیشهره یابانجی بربایراق آصیلسین ... بوکا امکان وارمیدی ؟ سیوریحصار اوکنده محاربه‌لراولسون، آنقره تخلیه ایدیلسین وقسطمونی صیرتلری کری چکیلن اردومزه موضع حاضرلاسین . . . بونلر خاطردن کچرمیدی ؟ اوشیرین بیله‌جك شیمدی برکول ییغینی ایمش ، اوسه‌ویملی تیره برخرابه وآفیون قاراحصاری بردشمن موضعی !

عسکر اولمایان دماغم بریابانجی اردونك او عشاق وکوتاهیه داغلرینی آشاجغنه بردرلو قانع اولاماز ، تره‌نلرك ایکی ده‌میر رای اوزرنده بیله کوجلکله چیقدقلری بو داغ تپه‌لرینه طوپلرك یرلشه‌بیله‌جکنه بر درلو اینانامازدی . . . مع‌الاسف بو کون بونلر اولدی ، تورك ایللری ، هم‌ده أك ناقابل استیلا اولانلری قان وآتش ایچنده بوغولوب یاندی .

بونك کینی اونوتمق البته جنایتلرك أك بویوکی اولور. تورك نفری جانکاهنی أك‌مدهش بربسالتله ، جانسپارانه مدافعه ایتدی ؛ فقط نه‌یاپسین‌که بر کیشیسنه بش کیشی چیقدی وبرفشنکنه بش فشنك جواب ویردی. تاریخمزك بوندن فلاکتلی بردوری دها یوقدر ؛ اولکیلرده فضله ثروتمزی محافظه ومدافعه ایدییوردق ، شیمدی جکر کاهمزی قورتارمق ایجاب ایدییور ... بزی حرب عمومی‌یه صوقانلری شوفلاکت قارشیسنده بر دفعه داها تلعین ایتمه‌مك قابلمی ؟

حالا بز بونك کناهنی چکییورز؛ بی‌طرفلغی ویا صلحی ایتن

ألر بو فاجعه‌نك فاعلریدر و بن صاقلامقده بر فائده کورمییورم : اورته‌ده مثلی کورمه‌دیکمز بر فاجعه واردرکه ظفرلی ترانه‌لر وخولیالی صایقلامه‌لرله دهشتی، آرتق نه‌ئورتولور، نه‌ده اکسیلیر؟

آنادولی بو استیلایی کورمه‌ملیدی ! نتکیم بن کوره‌مز ظن ایدردم ! ایواه که کوردی ! فقط ، نه‌دییه‌یم ، انشاالله ، یاقینده کورمه‌مشه دونر !

اوچ نهر

مملکتك بویوك داغلریله بویوك نهرلری انسانده وطن پرورلکی غلیانه کتیرییور: ایلغاز تپه‌سندن قوش باقیشی قسطمونی اورمانلرینه باقان ویا قیزیل ایرماق کنارنده دوروب یووارلانان هیبتلی صو کتله‌سنی سیر ایدن بر آدامده وطن پرورلك حسی هرزمانکندن داها جوشغون ، داها آتشلیدر . داغك او یوکسکلکی ویا صویك اوقدرتی وطنك یوکسکلکنه ومملکتنك قدرتنه بر معیار ، برمقیاس ایمش کبی یوره‌کلرده بر امنیت ، بر هیبت حاصل ایدر ؛ محتشم بر اردو کچییور ویا معظم بر طاق ظفر یوکسه‌لییورمش کبی بونهر ویا داغ قارشیسنده انسان بویودیکنی وقوتلشدیکنی ، هرزماندن فضله نیکبین ومسعود اولدیغنی حس ایدر . « شو داغه نظراً بن بر حبه ، بر ذره ، بر جزء لایتجزایم ؛ شو نهره نسبتله‌ده بر دامله ... فقط اونلرك منظره‌سی بنی اویله جوشدورویورکه یوره‌کمی قایا قادار صاغلام ، قانمی ایرماق کبی کور عد ایده‌بیلیورم ! » دییه‌رك وطنمك بوینه هربویوك داغی وهربویوك نهری یاننده هیجان ، غرور واعتمادن مرکب بر قلعه کسیلدیکمی دویارم . دنیاده یوکسك داغلر قادار هیبتلی وکنیش نهرلر قادار قدرتلی نه واردر ؟ داغلر فخر ومباهاتك ، عظمت وافتخارك برر تمثالیدر ، نهرلر ایسه قوت وقدرتك ، احتشام وسلطنتك ... شمدی سیاحتلریمی خاطرلییه‌رق

دوشوندیکم زمان آکلایورم‌که مملکتمك بویوك داغلریله بویوك
نهرلرینك منظره‌سنه‌هیچ‌قانامامشدم ، او ذروه ویا او کنارلردن
دائماایسته‌میه‌ایسته‌میه ، متحسر ومفتون آیریلمشم! ایلله‌بو کونلرده،
یونان استیلاسنك آنادولینك کوبکنده یرلشدیکی شوفلاکتلی
زمانده مندرس ، قیزیل‌ایرماق وساقاریایی‌بوره‌کمیانه‌یانه‌خاطرلییورم
وایلغاز تپه‌سنی بر دفعه داها ، دشمن آیاغیله چیکننمك ممکن
اولمیه‌رق اسکی حالیله ، باکر ووقور کوره‌بیلمك‌ایچون‌خلجاندن
قیورانییورم .

بنم وطنمده ایلك کوردیکم بویوك نهر مندرس اولدی...
بر کون ، بر بونالتیجی یاز اوکله‌سنده بش آتلی دوم‌دوز قوجه
بر اوودن آشه‌رق کیدرکن بردن اوکمزده ، قوص‌قوجه، کنیش
وجوشغون صو چیقدی : مندرس ... اونی صباحدن بری
خلجان ایچنده بکلییوردم ؛ آتشین اووانی زحمتندن شکایت
ایتمه‌رك ، قوشه قوشه هپ‌اونی کورمك، اوکا قاووشمق امیدیله
کچمشدم . فی‌الواقع ایلك نظرده انسانی درحال تسخیر ایدن بر
کورونوشی یوقدی ... یوقاریدن آشاغی ، سازلق ویاری باتاق
ایکی ساحل آراسندن قیوریله چالقالانه ، اوغولدایه‌رق دوم‌دوز
آقوب کیدییوردی . آتمدن ایندم، کنارینه‌ا کیلدم، کوزلریمی
ایچینه دیکدم : باشم دوندی ، کوزلرم قاراردی ، ظن ایتدم‌که
دوشدم ، سوروکله‌نوب کیدییورم؛ اونه‌خارق‌العاده برقدرتدی،
طوپراقلری اویله ایتمش ، آچمش ، قوجاقلایوب سورومش ،
اویله چوقورلر ، ایزلر یاپمشدی‌که اوکنه کچمه‌یه‌امکان‌اولاجغنه،
سدلر ویا قانالارله قوتی آزالتیه‌نك چاره‌سی بولنه‌جغنه ایناغق

بکا صافدللك کبی کلییوردی ... شیمدی بز ، بو بش آتلی ،
نارین باجاقلی جنس آتلریمزو حتییانمزده‌کی‌طایلریمزله‌بوقاوریوب
کوتوروجی آزغین‌صویی هم‌ده‌ایچیندن کچه‌جکدك...اوطرفلرده
صاغلام برکوپرو یوقدی ؛ اوزاقده برانقاض ییغینی‌سه‌چییوردق
اما رهبریمزك فکرینه کوره او کوپرونك اوزرندن کچمك‌صویی
ایچیندن آشمقدن داها تهلکه‌لیدی ؛ زیرا آیاقلری طوتماز ،
دوشه‌مه‌لری دایانماز اولمشدی و آلتی بر اوچورومدی .

« بسم‌الله » دیدك ، آتلری سوردك . . . بکا چیقمه‌مزه
آرتق چاره یوق کبی کلدی ؛ نره‌یه کیدییوردق ؟ ایکی ساحل
ـ صویك آقینتیسی اوزرندن باقدیغمز ایچون ـ شمشك کبی
چاقییور وبزدن اوزاقلاشدقجه اوزاقلاشیوردی . . . اویله ظن
ایتدم‌که استقامتمزی شاشیرمش ، آتلری نهره قاپدیرمشدق .
صو دیز قاپاقلریمزی آشمشدی ؛ کوزلریمی قاپادم . . . برآز
صوکرا آتمك آیاقلری حس‌ایتدم‌که داها آز خیشلدییور وداها
قولای ، داها صاغلام باصییور . اوبرکنارده‌ایدك ! بوهیجانلی
دقیقه‌یی ، او ایلك کوردیکم نهرك بکاویردیکی بوقورقوو بوقدرتی
دائما ذوقله خاطرلارم ... نه یازیق‌که‌اونهردن‌یونان‌سواریلری‌ده
کچدی ... اوقدرتلی نهر اونلری‌ده کچیردی !

ایکنجی کوردیکم بویوك نهر قیزیل ایرماقدر ... منفامزك
سینوبدن چوروممه تبدیل ایدلدیکی خبری کلنجه قیزیل ایرماغی
آشه‌جغمزی اوکره‌نه‌رك عادتا سه‌ویندم . قیزیل ایرماق تورك
ایلنی بویدن بویه آشان ویانیق تورك وطنی بر آی سورن یول
مسافه‌سنجه قیپ قیزیل‌صولایان الڭ‌بویوك‌والڭ‌حشمتلی‌نهریمزدی .

ساحللرنده أك ثوزلی ، أك پروزسز تورك كویلیلری مسكن طوتمشدی ؛ قیزیل ایرماق قیپ قیزیل صولری و آراصیرا بمبیاض پارلایان كوپوكلی چاغلایانلریله آنادولی‌یی بر باشدن بر باشه دولاشان جوشغون بر نهردی‌كه اسكی زمانلرده‌كی بایراغمز كبی ایكی رنكده ، پرعظمت دالغه‌لانوب یورور ، مانعه‌لر بیلمز ، ییقار ، یارار ، آتلار كچردی . « هـا كلدك ، ها كلیورز ! » دیه بوتون بر كونی صبرسزلقله بیتیردم . مع‌الاسف اوكون كچ قالدق واوزاقدن شاریلتیسنی دیكلیه‌رك آچیقده ، قیرده ، رطوبته كومولی قورقونج بر كیجه كچیردك . صباحلین قیزیل ایرماق اوكمزده ایدی ، اونی ده ـ طبق مندرس كبی ـ اوزرندن كچه‌جكدك وكچدك‌ده ... همده بوسفر آرابه‌لرله ! صو دیزلریمزی بولمش ، هیجاندن كوزلریمزك ببكی بویومشدی .

صوكرالری قیزیل ایرماغی اوچ دفعه‌داها آشدم . بریسنده آصمه بردمیر كوپرودن . . . دیكرنده بغداد سفرندن بقیه كار قدیم برطاش كوپرودن ... اوچونجیسنی‌ده ایچیندن ، آتله ... فقط أك بویوك لذتی بكا اواسكی كوپرو ویردی . دوشوندم‌كه عینی طاشلره باصه‌رق اصلاحاتچی وفتوحاتچی مراد رابعك آتی‌ده اورادن كچمشدی . ایكی مهابتلی قایانك آراسنه صیقیشه‌رق دارالدیغی وقاباردیغی بو یرده قیزیل ایرماق عادتا شاخه قالقیور وطاشلری دركن صولرندن فیشقیران ذرات اینجه بر یاغمور حالنده اطرافی متمادیاً ، دنیا قورولالیدن بری ایصلاتییوردی . بوكاه دورغون ، كاه جرشغون ، قدرتلی ، فقط ، مع‌الأسف ، ابتدائی نهر عرفانلی واقتدارلی اللره دوشمه‌میور ، قوتی بوش

یره توکه‌تەرك، بزم کبی، هدر اولو یوردی! یونان آتلرینك اونك کنارلرنده‌ده صولاندیغی کونی بوممکت کوره‌سین!

کوردیکم اوچونجی بویوك نهر شواثناده‌اسمی الك‌چوق کچن ساقاریادر... ساقاریاده الك آزیلی صولر بزدن بریدر؛ حتی اکثریا کچیدبیله ویرمز؛ آت‌سورمکه کلمز؛ خائن و آمانسزدر. اونی قاطیرلرله دوبه اوزرندن آشدق. شیمدی آنقره‌ده باریشان بر آرقداشمله برصباح، قارانلقده بیله‌جکدن ایکی کیشی، التمزده بر بر کهنه، قدیدبار کیرله یوله چیقدق، کول داغنده‌کی باغلری کورمکه کیده‌جکدك؛ نه‌دلیلمز واردی، نه‌ده بر وقوفمز... ساقاریایی کورمك و کچمك آرزوسی بزی مجهول دیارلرك نشانسز، اشارتسز یوللرینه آتمشدی. اووالر آشدق، داغلره طیرماندق، چام اورمانلرینه دالدق، سکز یوز مترو ارتفاعلرده یورودك، یورودك، نهایت برکویه واردق. اوراده دیدیلرکه:

— کول داغنه آت طیرماناماز، قاطیرلازمدر، سزه ویره‌لم، فقط صاقین دیزکینلرینه ال‌وورماییکز، بیراقیکز حیوانلر بیلدکلری کبی یوروسونلر!

اویله‌یاپدق، حیوانلره‌اویدق؛ فقط سیاسی انسانلرك چوغندن داها فائده‌لی چیقدیلر؛ بزی دنیانك الك عارضه‌لی پاتیقه‌لرندن، اوچوروم کنارلرینه بر پارماق باصه‌رق صاغ سالم کوتوروب کتیردیلر. ایشته بو یولجیلق اثناسنده ساقاریا کوروندی؛ نه‌مندرس کبی نشئه‌لی بریوزی واردی، نه‌ده قیزیل ایرماق کبی عظمتلی... داهازیاده خدعه‌کار چهره‌لیدی، آتشین اووالره طراوت صاچه‌رق سرعتلی وچه‌ویك قاچوب کیدییوردی. قاطیرلر آلیشغین بر آدیمله

دوبه‌لره کیردیلر ؛ درت کوره‌کجی صاغلام صیریقلره آبانه‌رق هایقیره ، چیرپینه شمدی بزی قارشی‌یه کچیرمش ایدیلر . اوراده قالین ایکی زنجیر دوبه‌یی ساحله صیقی صیقی‌یه باغلادی ؛ زیرا احتیاط ایدلمزسه ساقاریا آلوب کوتورور و وورا دووه پارچه‌لایوب یوق ایدرمش ! انشاالله آزغین ساقاریانك قورقونج کنارلرنده یونان تعرضی‌ده قیریلیر وحسرتیله باغریمزك یاندیغی برصلح بویوك نهرلرو بویوك داغلرله شرفلنمش اولان وطنمزك بقیه‌سنی‌ده استیلا وتخریبلردن آرتق بسبتون قورتاریر !

بوراده (صوکنه قادار حرب ... برقاریش یر وبر تك نفر قالنجه‌یه قادار !) دییه بول کیسه‌دن آتوب طوتانلر غالبا آنادولینك دشمن آیاغنه چیکنه‌نمه‌مش بر یوجه داغی وبراولو ایرماغی اوکنده بش دقیقه قارشی قارشی‌یه قالمادیلر . بکا شیمدی اویله کلییورکه ساقاریا ایله قیزیل ایرماق و ایلغاز داغی ، چاملرینك وسازلرینك یانیق لسانیله :

— بزی‌ده چیکنه‌تمه‌یك ! بزم اوزریمزدن‌ده آشیرتماییك ! دییه بحق فریاد ایدییورلر !

کرِوانده معاشقه

— ۱ —

حالا طادی دماغمده قالان یولجیلقلردن بری ده بودر :

بش سنه اول ، بویله تام نیسان ایچنده ، علی العجله چورومدن آنقره یه کیدوب ینه دونمك لازم کلشدی . حرکت ایچون قرارلاشدیردیغم کون بویوك یاغمورلر باشلادی وفاصله سز اوچ کون یاغدی . هوا آچنجه مملکتك عقللیلری و آرابه جیلرك قودامانلری ایله حوضلی قهوه ده بر مجلس مشورت قوردق ؛ بر هفته سوره ن شوسه یولنی می تعقیب ایتمك موافق اولوردی ، یوقسه درت کونلك کسدیرمه طوپراق یولی می ... قهوه فنجانلرینی هوپورده ته رك ونارکیله لری غورولداته رق هرکس باشندن کچن بر وقعه یی آکلاتدی ، نهایت اك صاغلام واك امنیتلی یول اوله رق شوسه ده قرار قیلیندی . زیرا بر دفعه طوپراق یوله کیریلدیمی ، یاغمورلر باشلاییویرسه نه دونمك ، نه ده ایلریله مك احتمالی قالیردی ؛ چامورلره صاپلی هفته لرجه داغ باشلرنده قالمق ، سیللره قاپیلمق ویا صیرصیقلام اولوب خسته لانمق پك ممکندی . آیدی سی مه اوزاق ، فقط امین اولان یوزغادطریقنی انتخاب مرجح اوله جقدی .

ده نیلدیکی کبی یاپدم وبوغو ایله کونشك هنوز بربرینه کوب یاغموره ویا آچیق هوایه منقلب اوله جغنی کسدیریله مین بر بوصلی صباح وقتی یایلی بر آرابه ایله بر باشمه یوله چیقدم .

بر عارضه‌یه اوغرامامق شرطیله اوکمده تام یدی کونلك ، یدی مرحله‌لك بر سفر واردی . یدی کون آرابه‌جی وبن داغلر ، دیارلر کچه‌رك ، اوواره دوشوب‌تپه‌لر آتلایه‌رق مسکون دنیانك همان همان أك آز نفوسلی، یاری چول بر قطعه‌سنی بیك زحمتله وایچ صیقنتیسندن اریبه ئوزوله آشمغه محکوم ایدك. علی‌الخصوص یوزغاددن صوکراسی حقیقی معناسیله بر صحرا ، برقوم، طوز صحراسی ایدی . آراباجی :

— درت کون کویه ، قصبه‌یه راست کلینمز ، کوز آلا بیلدیکنه اوودر !

دییوردی . دوشونیکز ، درت کونلك بر اووا ، بر کنیش، بوش ، دوم دوز اووا واورته‌سنده بز ، آرابه‌جی وبن ، ایکی اوفاق نقطه ، ایکی قرنجه ... بونلر اوفسحتزایی آشمقله ، کچمکله مشغول !

ایچم فترله دولیدی . قصبه‌دن بر آز چیقمش ، چشمه‌یی کچمشدك ، غازی [غازی آناطولیده بر اسمدر وحرب نه‌در بیلمه‌ینلرده‌بعضاً غازی اسمنی طاشیر] آرابه‌جی دوندی واوکمزده‌کی اویدی کونلك یولك بوتون حزن وتعبنی افاده واحساس ایدن بر سسله :

— اوغورلر اولسون پاشام ! دیدی . بن‌ده یأسلی سسله جواب ویردم :

— سکاده اوغورلر اولسون !

اوراده یوخیلغك تماتندن بری‌ده بویله ، هرصباح ، مرحله‌یی آشنجه آرابه‌جیله مشترینك ، حیاتلرینی بربرلرینه باغلامش

بو ایکی عاجز آدامك آرالرنده اوغورلاشمالریدر ، یدی صباح اونکله بویله متوکلانه وپرنیاز وتمنی سلاملاشـه‌جق ، قارشیلقلی خیر دعا ایده‌جکدك . آفات سماویه ، اشقیا ، خسـته‌لق وقضا احتماللری قارشیسنده ، اللرنده هیچ بر واسطهٔ مدافعه واحتمال مقاومت اولمایان آداملر ایچون بوندن طبیعی نه‌اولابیلیردی ؟

فقط نه غریب ونه لطیف بر تصادف بزی بویابه‌یالکز ، بر هفته سوره‌جك اولان وحشی سیاحتك یأسندن ، اندیشه‌سندن قورتاردی . اوصـباح ، بزدن اول ، آنقره‌یه عینی یولدن ایکی آرابه داها حرکت ایتمشـدی ؛ بو ایکی آرابه صامسـوندن کلیوردی . یولده بولوشدق وعادت وجهله بربرتزه طاقیلدق ، بر اوفاق کروان تشـکیل ایتـدك . آرابه‌نك برنده درت کنج واردی ؛ درت طبیه طلبه‌سی ... دردی‌ده دینج ، کوربوز ، یاغیز وانداملی دلیقانلیدی . اوبر آرابه‌ده ایسه یاشلی بر آدام ، یاشلی برقادین‌وبرکنج قیزبولونیوردی ؛ بر آرالق کوز کوزه ، قارشی‌یه قارشی‌یه‌کلدك : نه‌ایری ونه‌یشیل‌کوزلری واردی واصل مهمی نه‌ده‌رین ، نه‌ایسته‌کلی وعینی زمانده نه‌وحشی باقیوردی !

بو اوچ آرابه‌شعشعه‌لی بر بهار واوکله کونشی آلتنده ، درت طرفی آلابیلدیکنه یشـیل ، منبت ومزروع بر أکین دریاسی ایچندن آرقه آرقه‌یه کیدییوردی . هوا ایصینمش وآچشدی . یانمزدن اطرافی بوکورتلنـلره کوملی بر کوچوك ، شـاقراق ، برکتلی دره آقیوردی . چیچك آچمش درت آخلاط آلتنده مولا ویردك . حیوانلرك بوینه یم طوربالری آصـیلدی وبزده سـپتلریمزی چمنلره اینديردك ، اوکله یمکنه باشـلادق . هنوز

اوچ آرابه خلق بربریله کوروشمیور ، بو داغ باشنده آیری غیری ، اوزانجه واحتیاطکار دورویوردی . فقط بن سزدمکه کنج قیزله درت طبیه‌لی آراسنده ، صامسوندن بری باشلامش برکوز آشنالغی ، برکوز محبتی ، برغریب معاشقه ومناسبت موجوددی . بهار کندیسنی بواوجری وپرفیض یرلرده نه‌شدتله، نه‌قوتله، نه‌بی آمان ونه‌مقاومتسوز برصورتده‌حس ایتدیرییوردی . شوبوشلق ، تنهالق وسکونت ایچنده نه‌یامان برحیات قاینایور ، طوپراغه ، اکینلره ، دیکنلر وصولره نه‌جوشغون ، نه سحرلی بر جان قاتیلییوردی . آکلایوردم‌که طبیعی نباتاتده اولدیغی کبی بودرت دلیقانلی ایله اوتازه قیزك دامارلری قوت ، ارزو وفیض ایله ، انکشاف احتیاجیله دوپ دولیدی . آرابه‌نك یورغونلغی وصاللانتیسی ، کونشده‌کی ایلیق کوزه‌للك، اطرافك تنهالغی وکنجلك بو بش وجودی ایچین ایچین طاشیرییور ، جوشدورویوردی . کندی کندیمه :

— بر هفته بوبهار معاشقه‌سنی سیره مجبورم ، نه‌أیی ، نه خوش !

دییور وخزنلریمك داغیلدیغنی دویویوردم .

کنج قیز انجه یاپیلی ، بیاض تنلی وچوق کوزل‌اندامليدی . یانندەکی اختیارلره آرابه‌یه کیدوب کله‌رك سپت‌واشیا طاشیرکن‌أییجه کورویوردق ، نه حشمتلی ، نه مغرور یورویور وبو یورویش وجودینك تناسبنه نه قادار یاراشیوردی ... او بویله ، اورته‌ده ، یشیللکلر آراسنده تول اورتوسی هوالانه‌رق ، کوزلری دالغین سس‌سز دولاشیرکن درت مکتبلی ، کیمسه‌یه بللی ایتمه‌مکه چالیشه‌رق

پراشتهاباقیورلرو آرالرنده متمادیاً فیصلداشییورلر، دردلەشیورلردی.

یولك هرقوسنده ایسه برنجی آرابەدەکی یشیل کوزلرایکنجی آرابەدەکی درت چیفت کوزه چەوریلیور وبوبش وجود آراسنده یاقیجی بر سیاله چاقییوردی . بن بوقیر وسفر معاشقەسی ایچنده بی‌لزوم ایدم ؛ اونلری راحتسز ایتمك دوغرو اولمیەجقدی ؛ آرابەمی دائما بر آز کریده یوروتویور وممکن مرتبه کوزلریمی اوزاقلره دوندورویوردم .

خانده اوکیجه مکتبلیلرله احباب اولدق .

دردی‌ده ادبیات مراقلیسیدی ، شعر اوقویورلر ، شاعرلر وادیبلردن بحث ایدییورلردی . حتی بعضاً ، اوزمانه کوره یکی اولان بزم نسلدن ، حتی بندن بیلمیەرك ، بحثلربیله آچیورلردی. فقط باقیورلردی‌که کروانه یکی قاتیلمش اولان بواسرارانکیز آدم اویله شعرله ، ادبیاتله مشغول کوروتمیور ، بحثی آلایه ، چنقینلغه دوکویورلردی . خانده اودالریمز یشیل کوزلی قیزله یان‌یانه ایدی ودیوار چردن‌چوپدن ، اینجەجك برکرپجدن یاپیلی اولدیغی ایچون لاقیردیلر هر ایکی طرفەده عکس ایدییوردی . اویله فرض ایدییوردم‌که بن‌اودادن چیقارچیقماز بودرت کنج باش‌دەقولاقلرینی دیواره دایایورلر، اوتەکی بولمەیی دیکلییورلر، قیزك سسنی ایشیتمکه جان آتیوزلردی .

بومنوال اوزره کیدییوردق . یوزغاددن صوکرا ، برمدت دلیجه چاینی ، سوکودلرنده بیکلرجه لیلكلرك مسکن طوتدیغی جوشـغون بر ایرماغی تعقیب ایتدك . متمادیاً اینیوردق ومتمادیاً هوانك ایـسندیغنی‌وچولدن کلن صیجاق نفسلرك‌یوزیمزی‌قاوورادیغنی

دوییوردق. آرتق یولمز اوستنده کوی، بهار ومنظره یوقدی. اطرافمز بوم بوش، حزین ویاقیجی ایدی. فقط قیزهیمز ایچون، حتی آرابه‌جیلر ایچون بیله طاتلی، سویملی، تأثیرلی بر مشغوله اولمشدی. بر آرالق، بر اوکه یمکی مرحله‌سنده، دوکولوب قیریله‌رق یانندن کچدیکنی کورن آرابه‌جی غازی بیله دایانامامش، بکاسسی که‌وشه‌یه‌رك:

— چاقیر قیز اماده ئوزلی باقیورها!

دیمشدی. کیجه‌لری بو یورغون قافله‌نك ارککلری عینی دوام آلتنده، براودالی یر آلتی‌خان بناسنده اویقویه واردقلری زمان محقق که هپ بوکروان پریسیله مشغول اولویورلر، اونی کورویورلر، اونی قورویورلردی. اطرافك وحشتی، یورغوناق وقادین احتیاجی ایچنده بو آرابه‌جی ومکتبلی قافله‌سنك بر رینه کیرمه‌سندن، وقعه چیقارمه‌سندن، قان دوکمه‌سندن قورقار کبی اولویوردم. کوزلره کیتدکجه بر شدت، برخصومت‌وبر وحشت کلییور، باقیشلر کیتدکجه شمشکلی وفیرطینالی کورونویوردی. ایالله قیزی طاشییان آرابه‌جی خشین، کستاخ برحال آلمشدی. حدتی متمادیاً قامچیلامق وایلری سورمك صورتیله زواللی بارکیرلردن چیقاریبور، طبیه‌لیلرك آرابه‌سنی کریده بیراقمق ایچون سووه صایه اوکمزده قوشویور، توزی دومانه قاتییوردی.

مع‌مافیه هرکس وقار وتمکیندن آیرلمامغه عهد ایتمش کبیدی. قافله‌نك پریسی ذاتاً هیچده کولریوزلی، شن، شیماریق دکلدی. بالعکس غایت وقارلی، جدی، عادتا یأسلی‌دورویور، آغیرآغیر یورویور، دالغین دالغین باقییور، آز قونوشویور وچوق دوشونویوردی. فقط برباقیوردی اما نه‌باقیوردی ... مکتبلیلر

آرتق آلیشمشلر، بنم یانمده‌ده اوندن بحث ایدییورلردی . آقشام، برطوپراق بیغینی اوستنده‌اوطوروب خالی اووالره‌بسبتون غریبلك وماتم‌چوكدوره‌رك موص‌مور باتان كونشه قارشی قونوشورلركن ایچلرندن بری ادبیات هوسكارلرینه خاص تعبیرلرله او باقیشلری آكلاتمغه چالیشییوردی :

— نه‌سحركار ، نه‌فسونكار ، نه‌بایغین نظرلر او ...

دییوردی . حالبوكه أك‌مهم جهتی بونظرلرك چیپلاقلغی ایدی ؛ قیز نه‌قادار دورغون ، وقارلی وماتملی ایسه بوكوزلرده اودرجه آچیق ، چیركین ، مادی‌معنالی ، عادتا آزغین كورونویوردی .

دردنجی كونی ، آقشاملین ، خان آولوسنده آرابه‌جی‌یی بسبتون‌حدتلی كوردك. آرقداشلرینه‌ألنی،قولنی‌صاللایه‌رق‌برشیلر آكلاتیور ، جوشمش ، آزمش بر طورله تهدیدكار اشارتلر ایدییوردی. درت مكتبلی اینسه‌باش‌باشه، دیكرطرفده برمذاكره حالنده ایدی . نه اولیوردی ، بونك ، بو خصوصتك صوكی نه‌اولاجقدی؟عادتابر وقعه‌عرفه‌سنده،برچارپیشمه‌مقدمه‌سنده‌ایدك.

غالبا قیزیل ایرماغه واران بوماتملی ، وحشی ، كویسز وانسانسز چولده شویشیل كوزلی وچیپلاق باقیشلی قیز ایچون ووروشه‌جق، قیریشه‌جقدق . هوا آغیر وصیجاقدی ؛ آتلر متمادیاً أشینوب كیشنه‌یور وپوصلی بر قراكلق آلتنده خراب خان كیتدكجه قورقونج وشآمتلی كورونویوردی .

دیركن ، بردن بره، برشی پاطلادی ، برشامار ویاطابانجه ... یرمدن فیرلادم ! نه‌اولمشدی ؟ ایش اوزوندی، بونی آنجق بر باشقه مقاله‌مده آكلاته‌بیلیردم .

کروانده معاشقه

— ۲ —

بولندیغمز یر تماماً برچول صاییلمازدی . بلکه، جوارده ، سکز اون ساعت اوتەده بعضی اوفاق تفك یوروك کویلری واردی . فقط‌أك یاقین قصبه، یوزغاد بزه ، شیمدی ایکی کونلك اوزاقده‌یدی ؛ آنقره‌یه ایسه داها اوچ کونلك یولمز واردی . کوزه ، آقشامك پوصلی ، آغیر و آلاجه آیدینلغی ایچنده نه‌داغ، نه آغاج ، هیچ برتومسك وهیچ برذی‌حیات کوروئمیوردی . صانکه صحرای کبیرك قویوسی چوقدن بری صوسز قالمش بر مرحله‌سنده ایدك وایشته بویله بر چول ایچنده یانان ، قاوورولان بش ، اون کیشی آراسنده ــ کوزل کوزلی ، اینجه بللی نارین، نازنین برقیز ایچون ــ وقعه چیقییور ، بر فلاکت باشلایوردی . همان خان آولوسنه فیرلادم وباقدم‌که بنم آرابه‌جی غازی ، قیزك آرابه‌جیسی بکری یره یاتیرمش ، تکمه‌لری آلتنده أزییور ، کمیکلرینی قیرییوردی . دایاق اودرجه شدتلی بردوره‌سنده ایدی‌که بنم سوزله ، نصیحتله یاپه‌جغم مداخله‌نك‌اوزرنده هیچ برتأثیری اولامازدی . اوزاقده باش باشه ویروب کمال سکونتله وقعه‌یی تماشا ایدن طبیه‌لیلره هایقیردم :

— جانم ، نه‌دوروبورسیکز ، آییرسه‌کزه !

قیمیلدا‌نمادیلر بیله . . . « بزه نه‌دییورلردی ، ایسته‌دکلری

قادار بوغوشسونلر ! » شیمدی اونلر بر کنارده ، بن اورته‌ده ، دیکر آرابه‌جی حیوانلرك باشنده ، حادثه‌یه سیرجی قالمشـدق . خان اوداسندن‌ده ماوی ایکی کوزهپمزی برمعتاد آچیق معنالی ، آچ‌وچیپلاق باقیشله وهرزمانکی وقار وتمکینیله تدقیق ایدییوردی. نه‌دن صوکرا غازی دوومکدن یورولوب خصمنی بیراقدی‌وهیچ بریمزك یوزینه بیله باقه‌دن آغیرآغیریورویوب آخوره‌کیردی . بکر ایسه برمدت توز ، طوپراق ایچنده ، جانسز کبی یاتدی ، یاتدی وکیمسه‌نك‌یانه یاقلاشمادیغنی کورونجه یاواشجه‌جق‌قالقدی ، فسنك یمنیسنی‌صاره‌رق خان آولوسندن دیشاری، قیرلره دوغرو چیقدی ، کیتدی .

نه‌اولمشدی ؟ غاوغایه سبب نه‌ایدی ؟ بونی آنجق یمکلریمزی ییدکدن صوکرا طبیه‌لیلرك آرابه‌جیسندن بر آز آکلایه‌بیلدك . ایچریده کروانك‌معشوقه‌سی‌چوقدن‌یاتمشدی . غازی‌اویویوردی، بکر ایسه الآن دونمه‌مشدی ؛ حتی اونك بارکیرلرینه مکتبلیلرك آرابه‌جیسی‌یم‌ویرمش ، قوشوملرینی اوقالدیرمشدی . بز آولوده ، برکوبره ییغیننك اوزرنده اوطوروب قونوشیور ، بر آز سرین هوا آلیوردق :

غازی ناموسه لاف سویلتمز ایمش، بکر ، خانم قیزه اشمار ایتمش ، بونی کورن غازی‌ده حریفه بر أیی کوتك چالمش . . . ایشته مسئله‌نك خلاصه‌سی بوایدی ، بو ایدی اما بکرك دونوب کلمه‌سی ایشی چتاللاشدیرییوردی. عجبا حریفك برانتقام پلانمی واردی ؟ کیجه‌یاریسی ، بردن‌بره ، ایچری کیره‌جك وآچیقده ، آرابه‌سنده یاتان‌غازی‌یی وورومیویره‌جکدی ... یاخودده صباحه

قادار قیرلرده دولاشه‌جق ، خانه اوکله‌یه دوغرو کلوب بزدن ، کرواندن بر کون صوکرایه‌می قالاجقدی ؟ بو احتمال هپمزی قورقوتدی : اولا قیزی داغ باشلرنده بکره امنیت ایده‌مزدك ، ثانیاً اوکمزده‌کی اوچ کونلك قسوتلی یولی اونسز کچمك هیچده خوش دکلدی . اواری ، ایسته‌کلی باقیشلر هپمزه بر ذوق ، بر لطف اولویور ، یوره‌کمزه شوق‌ویرییور ، کچدیکمز چولی کلزاره چه‌ویرییوردی. مکتبلیلر اوفکه‌لرندن قابلرینه صیغه‌مایورلردی ؛ شیمدی اونلره بر جنکاورلك ، بر قورون وسطا ذهنیتی کلشدی ؛ وورمقدن ، بر قورشونده کبرتمکدن ، بر بچاقده جانی جهنمه کوندرمکدن دم وورویورلر وقاچ کون کچیکیرلرسه کچیکسینلر ، اونسز ، اونك آرابه‌سنی‌ده اوکلرینه‌قاتمقسزین شورادن شورایه قیمیلدانمیه‌جقلرینی ادعا ایدییورلردی .

بز بویله ، پرحدت‌وپرهیجان ، ئولوملی مسئله‌لری موضوع بحث ایدرکن ایچریده ، خانك‌طوپراق‌دوشه‌لی، چوقور اوداسنده، چولك صیجاقلریله قاورولمش اولان اواری‌ماوی کوزلر، محقق، ساکن‌ومستریح قاپانمش ، دیکله‌نییوردی . او ، اطرافنده اولان بیتن مسئله‌لره هیچده اهمیت ویرمییوردی . درت مکتبلینك‌ده کندیسنه اسیرکبی خدمت ایده‌جکلرینه وکندیسنی اك اوفاق بر تعریضدن صیانت ایچون اوغورنده قانلرینی دوکه‌جکلرینه صانکه امیندی .

بکردن الآن اثر یوقدی . بز بویله حسبحالده ایکن صباح باشلادی . ایچندن کان بر آیدینلقله چول کوزلرمز اوکنده جانلاندی ، بزه بسبتون بی‌نهایه ، فلاکتلی‌قورقونچ کوروندی .

قابل دکل اونی بوراده ، بز سز ، بکرك ألنده بیراقامازدق . فقط بن بکلیه‌مزدمده . . . کونلرم صایپلیدی ، بر کونلك تأخر بکا امثالسز بر فلاکت اولابیلیردی . مکتبلیلر نهایت بکا شویله بر چارهٔ تسویه تکلیف ایتدیلر : بن آرابه‌می اوکا ، ماوی کوزلرینه مفتون اولدیغمز کروان کوزه‌لنه ویره‌جکدم . ومکتبلیلر مناوبةً یورویه‌جکلر ، کندی آرابه‌لرنده بکا راحت بر آییراجقلردی .

بز هم بویله قونوشیور ، هم ده حاضرلانییوردق . او کونکی یولمز هم چوق اوزون ، هم ده چوق عارضه‌لیدی . آرتق داغلق اراضی‌یه کیره‌جك ، آقشام قیزیل ایرماق کنارنده کیجه‌لیه‌جکدك . غازی متمادیاً :

— هایدی چابوق اولالم ، اون درت ساعتلك یول آلاجغز !

دییوردی . یکی اما هنوز قرار ویریلمه‌مشدی ؛ اختیار آدام ، قیزك باباسی ، یانمزه کلمش ، آرابه‌جیسنك غیوبتنه شاشار کورونویور ، یأسلی یأسلی یوزیمزه باقوب امداد بکلییوردی .

بر طرفدن ده سرکذشتنی آکلاتییوردی : مکر سه اوکنج قیز ، قیزی دکل ، قیزده دکل ، کلینی ایمش ... صامسونده‌کی اوغلنده مسافرکن حرب پاتلامش ، دلیقانلی ایشنی بیراقوب عسکره کیتمش وغائب اولمش ... بر بچق سنه‌در خبر آلمیورلرمش ... نهایت صامسونی ، بویابانجی مملکتی ترك ایدوب استانبوله‌دونمکه قرار ویرمشلر ، پاراسی ده یوقمش آ ، آرابه‌نك یاری اجرتنی بلدیه تسویه ایتمش ...

مکتبلیلر بو قوجه‌سی محاربه‌ده غائب اولمش کلین ، تازه کلین حکایه‌سندن پك لذت آلدیلر . بایغین بایغین دیکلییورلردی . اوقادار عشقه ، شوقه کلمش کورونویورلردی‌که قادینی ، بالمناوبه ،

صیرتلرنده یایا آنقره‌یه قدر کوتورمکه حاضردیلر ... کلن بابایی تسلی وتطمینه اوغراشییورلر :

— سز مراق ایتمه‌ییکز پدر افندی ، یولده بیراقمایز ، البته بر چاره‌سنی بولورز !

دییورلردی . کلین خانم ، اوکونه قادار بر کنج قیز ظن ایده‌رك باقدیغمز بوطول قادین شیمدی صباح طراوتی‌ایله خانك ییقیق قاپیسنده نه سوسلی دورویوردی . بوسفیل طام اوکنده یوزی تازه کونشله رنکلی وبشوش ، کوزلری هرزمانکندن داها آچیق‌باقیشلی‌وپراحتراص بزی نه‌جاندن،نه‌ده‌رین سوزویور، آیری آیری ، وجودیمزك هرطرفنده‌دیکله‌نه‌رك نه آلیجی کوزیله باقییوردی . أمیندم‌که اودرت کنج دلیقانلی‌ده شیمدی قوشوب آیاقلرینه‌قاپانمق آرزوسنه کوج مقاومت ایدییورلردی. ایچلرندن محتق : « آه ، دییورلردی ، اونکله ، باش باشه ، یان یانه ، بر آرابه‌ده شو یوللری یالکز آشمق ممکن اولسه ...»

بردن، هپمز (آ !) دییه باغیردق: بکر قاپیدن کیرمشدی... باشی اکیك یورودی ، آتلرینی چکدی و آرابه‌سنی قوشدی . یانندن کچرکن بکا :

— قیرده اویویه قالمشم ...

دیدی . هرکسه نازك کورونویور ، اسکیسندن تربیه‌لی حرکت ایدییوردی. آکلاشیلان، اراصیرا برتمیزدایاق ییه‌دکجه یوله کلین ، آدامه دونمین انسانلردندی. اوکله اوزه‌ری، باقدق، غازیله‌ده قونوشویور :

— غازی دایی !

دییه اطرافنده پروانه کبی دولاشییور، اوکاقول کوله اولویوردی.
چولدن چیقییوردق. نهر دیاقلاشدقچه بهار تکرار باشلایوردی، ایکده‌لر چیچکلی، تارلالر یشیل وفقط یول بوزوق، عارضه‌لیدی. اکثر یرده آرابه‌لردن اینییوردق. اودخی اینیورو بو یایاقافله‌سنک اوکنده، آرابه‌ده قالان اختیارلردن آیری وبزدن‌ده اوزاق، تك باشنه سوکلون کبی کیدییور، بزی سورویوب آرقه‌سندن کوتورویوردی. کنجلر، هپ بر آغزدن شرقی اوقویورلر، بوطلسملی سیاحتدن نهایتسز بر سعادت دویویورلردی. اوت، بهار بورالرده ینه قارشیمزه چیقمشدی وقافله ینه جوشقونلق ایچنده، پرهوس، ایچین ایچین قاینایور، روحنك کنیشله‌دیکنی، هواالاندیغنی وکونشله‌دیکنی دویویوردی.

دیرکن، آقشامه دوغرو، اوزاقده، وادیده باقیر رنکلی شرید پارلادی: تپه‌دن قیزیل ایرماق کورونویوردی. برازمولا ویردك وسیر ایتدك. غروبه یاقین صاپ صاری کسیلن کونش قارشیسنده بو یمیشیل وادی‌یه، یوکسك بر داغ باشندن باقیش نه کوزلدی ... علی الخصوص کنین قیز، بیاض مشلحنه برولی، تول تورتوسی هواالانه‌رق، قایا اوزرنده نه کوزل دورمش، نه بلیغ بر وجد واستغراق طوری، بر هیکل شکلی آلمشدی. بونه ماهر بر قادینیدی وبزی، قافله‌یی هر کون براز داها ناصل کندیسنه اسیر ومحکوم ایدییوردی! هم، هیچ برشی یاپمه‌دن، باقیشلری وییریشلریله...

ذاتاً کروان خلقی آرتق بربرینه آلیشمشدی. بربریمزه داها یاقین دورابیلیوردك. کنج قادین‌ده آلیشمغه باشلایان بر یابان کوکرجینی کبی قیریله دوکوله، باقه‌باقه، متحسس وپرمراق یانمزه براز داها یاقین صوقولویور، کوزلرینی داها یاقیندن

اوزریمزده کزدیره‌رك شاشقینلغمزدن آیاقلریمزی بربرینه دولاشدیریوردی. فقط نه‌یازیق‌که اوکمزده آرتق برکونلك یول قالمشدی، یالکز برتك کونلك ... برهفته‌لق اولسه‌یدی، بلکه، قونوشه‌جق، هپ بر آراده‌یوب ایچه‌جك، یورویوب کزه‌جکدك!

اوکون، صوك کون، آقشام اوزری، طیبقی قیزیل ایرماغك کورونیشی کبی بردن، بر تپه‌دن اوکمزه قوجه‌مان بر شهر چیقدی، قوس قوجامان بر شهر ... یولده اوقادار آز مسکن کورمش و عمراندن اثر بولمامشدك‌که قارا، کوچوك وصیقینتیلی آنقره بزه بر معموره، بر پایتخت کبی کورونمشدی ... شیمدی یوقوشدن عجله عجله قصبه‌یه دوغرو چالا قامچی، غایه‌یه ایرمکدن متولد بر تلاشله ایندیرردق. آرتق کروان بوزولمشدی؛ آرابه‌لر بربرلرندن آیریلاجقلردی. اولا، اك یوروك بارکیرلی والك بوش اولان بنم آرابه اوبرلرینی ترك ایتدی. باشمی چیقاردم و برداها کورمیه‌جکم همان همان محقق اولان اوکوزلره، برهفته‌دن بری مزعج برسیاحتك عذابنی تخفیف ایدن، برچولی کلزاره چویرن، کوکلری هیجان وحرارت ایچنده یاشاتان و آچیق معنالی آتش کوزلره صوك دفعه بر داها باقدم. فقط بکا آرتق اودرجه تأثیرلی، بی امثال کورونمه‌دی.

آکلادم‌که فوق‌العاده‌لك اونده‌کلدی. تأثیرك سببنی آرابه‌نك صارصینتیسیله حسلری طاشیران بهارده آرامق لازمدی. بری مادی، دیکری معنوی تأثیرله هپمزی عاشق ایتمش و بر آخرتلك قیزدن باشقه بر شی اولمایان محبوبه‌مزی بزه عقللره وله ویرن بر آفت شکلنده کوسترمشدی!

اوزوم وایپك بلده‌سی

صوك محاربه‌لر بیله‌جك وحوالیسنی زیروزبر ایتمش ...
اورالردن کلن یرلیلر بکا :

— نه‌قصبه‌ده أو قالدی ، نه‌جوارده باغ ... کوزه‌م مملکت
آلت اوست اولدی !

دیدیلر ؛ نره‌نی ، هانکی بنایی وهانکی باغچه‌یی صورسه‌م :

— یاندی ! چیکنه‌ندی !

دن باشقه جواب آلامادم . خانلری، حماملری ، فابریقه‌لری
وقوزه‌لقلریله قوجه بیله‌جك خاك ایله یکسان اولمش ... حالبوکه
نه‌شیرین ، نه سه‌ویملی بر شهرجکزدی . آناطولی ایچریلرندن
قورتولوب‌ده شیقیر شیقیر مهتابلی بر کیجه‌ده استاسیوندن بیله‌جك
قصبه‌سنه ، بم بیاض ، معمور بر شوسه‌دن دونه دونه چیقدیغم
زمان دویدیغم کیفی عمرم اولدقجه اونوته‌مام . ظن ایدییوردم‌که
آنقره‌دن اوته‌لرده سنه‌لرجه کنیش بر نفس آلامادن ، هپ بوغوله
طیقانه یاشامشدم ، اوزماندن‌بری ایلك دفعه شیمدی کوکسمك
اولانجه وسعتی وقدرتیله آچیلدیغنی وتنفس ایتدیکم هوادن‌جانمه
جانلر قاتیلدیغنی دویویوردم .

بیله‌جکه ایندیکم صباح خلق بایرام یاپیوردی ؛ بزده منفاده
ایلك فرحلی بایرامم اوکون، اوبایراماولدی . بعضی آیدینلق چهره‌لر ،
آیدینلق آغیزلر اولدیغی کبی آیدینلق شهرلرده‌واردر؛ یوللر یوزه

کولر ، کوك شعشعه‌لی کورونور و آی ایشیغنك اشیاده‌کی قصورلری
اورتمه‌سی کبی اوشهرلرده فنا منظره‌لر نه‌دنسه ، هانکی حکمته
مبنی ایسه ، کوزه باتماز بر حالده ، ضررسز دورور . . . ایشته
بیله‌جك بعضی قارا أولری ، خراب داملری و بوزوق قالدیریملری
خلافنه تمیز ، یکی آیدینلق کورونن شیرین قصبه‌لردن بریدی .
بوساعتده کانونارینی ، قارا قیشنی بیله خاطرلادیغم زمان کوزمده
کونشلی بر قار منظره‌سی جانلانییور و جامدن عکس ایدن کسکین
بر ایشیقله کندی‌یی کوشه پنجره‌سنده ایصینمش و لذتله اویوشمش
برحالده تخیل ایدییورم .

هرحالده ، داها بویله نیجه شیرین و سه‌ویملی قصبه‌لر کبی
بیله‌جکده یازیق اولدی . ظن ایتمم‌که اونی عینی شرینلکیله و اوجی
بوجاغی بولو نماز باغلری ، دوتلقلری و باغچه‌لریله بر داها یاپابیله‌لم ،
یاپیلمش کوره‌لم !

بیله‌جکده بللی باشلی ایکی ایش ، ایکی تجارت واردی :
بریسی اوزوم ، دیکری ایپك . . . دنیاده ایپکجیلکله باغجیلقدن
کوزل ، بوندن تمیز ، بوندن ذوقلی و بوندن کارلی نه ایش ، نه
تجارت اولابیلیرکه ... ایش‌سزلك بنی اوراده ، اوفاق مقیاسده ،
یالکز أویمك احتیاجنه یه‌ته‌جك و اکاندیره‌جك طرزده بویکی
صنعته‌ده صوقدی . براز قوزا یاپدم و بر آزده باغجیلق ایتدم .

ایپك ایشلری ایلك بهار ایشیدر ؛ اوزوم صوك بهار ...
شیمدی ، شاید بیله‌جك یانماسه و باغلر چیکنه‌نوب خراب اولماسه
ایدی اوراده حالی بر فعالیتله اوزوم محصولی طوپلانمغه ، شرابخانه‌لره
بیغلمغه ، پکمز اوجاقلری یانوب راقی انبیقلری قورولمغه باشلامش

اولوردی . هرأو بوكونلرده‌طبيقاباصه اوزومله دوله‌جق‌ودنيانك
أك نفوذلی، أك حاكم وأك ذی‌قدرت‌ميوه‌سی اولان‌اوزوم اوراده
مختلف شكللره انقلاب ايده‌رك كوپلره ويا شيشه‌لره كيره‌جكدی.
اونلر نه پيشكين ، نه يالديزلی ، نه باللی اوزوملردر وباغ ده‌نيلن
يرلرك بيله‌جكده ناصل كنيشلكنی كوز استيعاب ايده‌ميه‌جك بر
فسختی واردر. ساعتلرجه يورومكله صوكی بولونماز وايچريسنه
دالدقجه اوزانير ، ده‌رينله‌شيرده چيقمق‌ايچون برمخرجی كوروتمز.
ايشته بويله آرشينی ، دونمی باللی اولمايان باغلرك درت بر طرفدن
قصبه‌يه دوكديكی اوزوملر بوموسمده ايشله‌تمكه باشلار ؛ نه‌طاتلی ،
نه‌كيفلی ايشدربو... يكمز اولنجيه قادار أزيليشی ، سوزولوشی،
قاينايشی،دورولوشی ، صوغويشی، هپسی هرصفحه‌سی‌انسانك
كوزلرينی آووتور، اشتهاسنی آچار، يوره‌كنی فرحلاتير ونشئه‌سنی
آرتديرر . نه‌ده‌نسه ، صوكرادن ايچنده‌ن آلينه‌جق آلقولك
قبل‌الخصوص بر تأثير ذهنيسی‌می ، نه‌در ، اوزومجيلك دائمانشئه
ايستر ، نشئه‌لی اولور ؛ قادين ، اركك كولوشه ته‌پيشه، توركيلر
چاغروب حكايه‌لر اكلاته‌رق فريح وفخور چاليشيرلر وبوايشی
كنديلرينه بر ذوق عد ايدرلر .

قازغانده‌قويولاشمش‌يكمزك كوپوكنه‌رك قايناماسنی‌وانبيقدن
راقينك ، اينجی ديزيسی كبی ، پاريل پاريل ، بربر آرقه‌سنه
داملاماسنی كيفله سير ايتمه‌مكه‌وبوندن خوشلانمامغه امكان‌يوقدر!
شايدبيله‌جك بوعاقبته اوغرامامش اولسه‌يدی شيمدی أك مسعود
واكلنجه‌لی بر دمنی چيرمكده بولنه‌جقدی . . . لكن بوكون
اوراسی ، كنيش بر انقاض ييغينی اوستنده‌غارغه سورولرينك

هایقیریشدیغی یره باتمش بر مملکتدن عبارت ! بوندن تام درت سنه اول ، شو تاریخده پکمز غازغانلك باشنده کیچه‌یی قاریشدیررکن ویا انبیغلك اوکنه آکیلمش چیفته چکیلمش راقینك کندی آلمه چاشنیسنه باقارکن هیچ خاطرمدن بوعاقبتی کچیره بیلیر ، بیله‌جکلك یونانلردوسیله چارپیلیشیرکن یانوب خرابه‌یه دونه‌بیله‌جکنی دوشونه‌بیلیرمیدم ؟

ایپك ایشی بسبتون تمیز ، مراقلی ونازك بر ایشدر . زمانی کلنجه ، غالبا نیسان باشلانغیجنده ، تخملر آچیلیر . اوجی باروتنه بکزه‌ین بوسیاه یمورطه‌جقلردن بر صباح باقارسیکزکه مینی مینی قوردجغزلر چیقمش ، دوت یاپراغنی اوزاتدیغکزمی همان صاریلوب اوزه‌رینه طرپلانییورلر وکمیره‌که چابالییورلر . . . اوزمان تمیز بچاقلرله تازه ، سرین دوت یاپراقلری توتون کبی قییلیر واوزرلرینه سرپیلیر . متمادیاً ییرلر وبویورلر . آرتق بیلدیکمز طرطیللره بکزه‌مشلردر وتل تفسلرك اوزرلرینه یاییلمشلردر وایری دوت داللری آراسنه صوقولمشلردر . اودایه کیردیکزمی بوبیکلرجه بوجکلك یاپراق کمیره‌سندن چیقان صدا حیرتکزی جلب ایدر ؛ ده‌کیز کبی صوکی کله‌ین بر خیشیلتی ...

ایپك بوجکی قوقویه کلمز ، صیجاغی کوتورمز ، سرینه دایانماز . شاید زمانده بچره‌لر آچیلیرق اودانك هواسنه سرینلك ویرلمزسه صیجاقدن اریییورلر ، هرطرطیل برداملەصو اولور ، ئولور فنا قوقولردن ایسه بوزولوب ایکی بوکلوم درحال ، قورویوییورلر . صوئوقدنده قیوریلوب قالیرلر . اونك ایچون ایپکجیلك بویوك بر اعتنا ایستر ، عادتا قومارکبی ، یاری طالع

ایشیدرده ... ترمترو ، دیانه‌جغندن فضله بردن بر ه‌دوشیویرسه
ویا چیتویرسه بوتون امکلریکز هبا اولوروتام‌قوزه‌یه‌صاراجقلری
زمانه قادار هرکون بوقورقو ، بوفجیع احتمال دائما موجوددر.
شـاید بویله بر عارضـه‌یه اوغرامه‌دن ، اوچ دوریی ، اوچ
اویقوسنی اکمال ایده‌رك طرطیللر اپریله‌شوب کماله ایره‌بیلیرسـه
بوجکخانه‌لره میشه‌داللری دیکیلیر ، قورتلر بونلره طیرمانیرلر
وآغیزلرندن چیقنجه ایپك اولان توکروکلرینی باشلرینی صاللایه
صاللایه صارمغه قویولور . اولا یاپدیغی شی قوزه‌نك آصغیلریدر.
صوکره ئورمکه باشلار وایچنه طیقانوب قالیر .

هرپارچه‌سنده یوزلرجه قوزه‌نك صارقوب دوردیغی بو بنا
داخلنـده‌کی میشه‌دالی اورمانك منظره‌سی حقیقةً عجـائبدر .
او بر منظرهٔ ثروتدرده . زیرا آرتق ، هیـچ بر تهلکه قالمـامش ،
محصول الده ایدلمشدر . صـوك عملیات بوقوزه‌لرك طوپلانوب
بخاره طوتوله‌رق فرونلانماسی ، یعنی طیرطیللرك ـ که ایچنـده
قاشلی کوزلی بر کله‌بك اولمشلردر ـ قوزه‌یی دهله‌دن صـیجاق
هواده بوغولمه‌لریدر . بونی قوزه خانـه کوتوروب بالمزایده
صاتمق وپاره‌لری درجیب ایتمك تعقیب ایدر .

فابریقه‌لرده یوزلرجه عمله قیزلرك قوزالری صاغماسی‌وایپك
طره‌لری یاپوب بونلرك آوروپایه سـوق ایدلمك اوزره استیف
ایدیلمه‌سی‌ده آیری آیری ، بسـبتون اکلنجه‌لی ایشـلر ، کیفلی
تجارتلردر . بومیلیونلرجه ایپك بوجکنی بسله‌یه بیلمك ایچون
نه قادار دوتلغه احتیاج واردر ، بر دوشونیکز . . . بیله‌جکك
اطرافی بر دوت اورمانیدی . ایلك بهـارده پازار یری ایپکدن

هیچ فرقسز اولان تماسی لطیف ورنکی کوزل دوت داللریله دولار ، صوك بهارده داغ طاش اوزوم کسیلیردی وبو ایکی نبات ، ایکی بودور فدان ، آصمه ایله دوت دالی اوحوالی‌یه ثروت ، رفاه‌وسعادت‌یاغدیرردی. لکن ایلك‌بهارده‌هیچ‌شبهه‌سزکه اوراللرده بش قوطی تخم آچیلامادی وبو صوك بهارده‌ده‌محققکه بش ده‌نك اوزوم کسیله‌مه‌دی ! بر زمانلر ، حرب عمومیـده ، یاری معطل دوردیغنه یاندیغمز ایپك فابریقه‌لرینك‌بوکون‌یرلرنده یللر اسـییور ، ایی باقیلامادیغنه آجیـدیغمز آصمه‌لر شمدی کوکارندن کسیلك وزیان ایدلدیکنی ظن ایتـدیکمز دوتلردن اثر یوق !

زواللی شیرین وسه‌ویملی بیله‌جك ، زواللی اوزوم و ایپك بلده‌سی ! آرتق نه سن قالدك ، نه‌بر صـالقیم اوزومك ، نه‌ده بر طره ایپکك ... ازمیری آلالم دیرکن داها بویله نه یرلردن ، نه‌بیله‌جکلردن ، نه اوزوم ونه ایپك بلده‌لرندن اولدق !

دکل‌ازمیری ، بزه تکرار اشقودره‌دن بغداده قادار اوقوجه ایمپراطورلغی اعاده ایتسه‌لر بر بیله‌جکی بر دها بش عصرده یاپامایز .

اولورسه سیاست دیدیکك ایشته بویله اولمالی ! مملکتی دشمن‌پنچه‌سندن قورتاراجغنی‌بیلمم‌امایاقینده دنیادن‌قورتاره‌جغنی فهم وادراك ایدییورم . بوکا ، بوجهته بن اینانایم ، مملکتی قورتاره‌جغنه سز اینانیك !

هیچدن سعادتلر

بن نه‌قادار بسیط روحلی ، دار ایسته‌کلی ، ساده ، اوفق ، هیچدن بر آدامم ...

دون صباح ، ایرکن ، آیاقلریمی صوبایه اوزاتوب اسکمله‌مده آتشی سیرایده‌رك راحت راحت صاللانیرکن دوشوندم‌که حیاتده بنی سوق ایدن حسلر اویله بویوك امللر ، واسع آرزولردکل ... یوره‌کمده اقبال ویا ثروت کبی ده‌رین آتشلرك حرارتی یوق ... بویوکسك خولیالر پشده قوشمیورم .. هرکسك قارشیسنده حیران قالدیغی فوق‌العاده فضیلتلره قارشی لاقیدم ... خلاصه حیاتی اك ساده ، اك قولای جهتندن کورویور واك اوجوز ، اك ممکن طرفندن سه‌ویورم .

بنم سه‌وکیلرم عادتا به‌داوا سه‌وکیلردن . . . حیاته هیچدن رابطه‌لرله ، اینجه‌جك تللرله مربوطم ! یاشامغی اوفاق تفك بش ، اون دویغو ، بش ، اون منظره ایچون سه‌ویور وایستیورم . نه‌اهمیتسز ، نه‌یوقدن شیلر بنی مسعود ایدیور ! شیمدی بونلری دوشوندکجه کندیمه شاشیور وبودرجه مسکین آرزولر ایچنده یاشادیغمه وهیچدن سببلرله سعادت بولدیغمه عادتا حدتله‌نیورم !

حیاتمك اك کوزه‌ل جهتلرینی هرحالده پاره واقبال تأمین ایتمیور ، کوچوجك دویغولرمله یاشامانك ذوقنی چیقارابیلیور ، یکرمی درت ساعتمك درتده برنده لذت بولابیلیورم . مثلا ،

موسم قیشمی ، استانبولك صوئوق ، چامورلی سوقاقلرنده ، شمسیه‌مه کمولمش ، قالقیق یاقاملك ایچنه‌چوکمش برحالده‌دولاشوب یورولدقدن صوکرا ، کچ وقت أویمه کلمشم ؛ ایشته اودا . . . زینتسز ، کلفتسز ، فقط صیجاق ، آیدینلق بر اودا ... سودیکم ایکی‌چهره ، ماصه‌نك اطرافنده بشوش بنی بکلیورلر. اوح ! بو یالدیزسز، لاکه‌سز ، آویزه‌سز (سه‌ور) سز اودا نه‌ساده ، لکن نه‌محرم، نه‌جانه‌یاقین‌بر محیط... نه‌قادار پروزسز تمیز بر نشئه، بر سعادت دویه‌یورم . بر نشئه ، بر سعادت‌که بونی أك محتشم صالونلرده دویامازدم .

حیات نه‌کوزل شی ! نه‌قادار مسعودم !

... صوکرا مثلا ، أوده قالدیغم بر کون ؛ جانم برچیلبیر یاپمق ، بر چیلبیر یمك ایستیور . موطباقده‌یز ؛ صو تنجره‌ده قاینامغه باشلادی ، یومورطه‌لری اونارین قیریلیشیله بربرینه ووروب برر برر ، انتظامله دیزییورم . ایشته خوپلامغه باشلادیلر ، خدمتجی صوینی سوزه‌رکن بن یاغنی قیزدیرییور ... اشتها ویرن نه‌مؤثر برلایحه ... یغورت دووولدی ... قیرمیزی بیبرحاضر ...

— هایدی ! بویوریکز !

تر تمیز ئورتولی سفره‌نك باشنه‌کچدك؛ منظره‌سی‌ده ، قوقوسی‌ده، چاشنیسی‌ده نفیس اولان بویمك، بوحاضرلانیش ، بوقورتاریش ، بوعائله اکلنجه‌سی روحمه قوت‌ویردی ؛ ذوق ایچنده‌یم . برذوق‌که بونی أك مکلف ضیافتلرده بولامازدم .

حیات نه‌کوزل شی ! نه‌قادار ممنونم !

... دورغون بر صوك بهار آقشامی ، تك باشمه ، قالامش

قویی کنارنده‌کی قومساللرده آغیر آغیر یورویورم . افق قیپ قیزیل ... فقط ساحللره دوغرو بوقیزیللق قویولاشه‌رق کلیور وارغوانیدن، لیلاقی‌یه دونویور، نهایت، تام کنارده مورلاشیور. نره‌دن کلدیکی فرق ایدیله‌ین چوجق قهقهه‌لری . . . ایشته‌ایکی نارین وکنج خانم ، عجله عجله ، یان یانه یورویورلر ... ده‌کیزده یاری چیپلاق بر آدم ، ألنده کپچه ، بالق آرایور وهر آدیمده کنیش صوحلقه‌لری قتمر قتمر آچیله‌رق ، رنکارنك درت‌طرفه یاییلیور . جیغاره‌مك طادی اوقادار باشقه‌که عادتا بنی‌سرخوش ایدییور ؛ ذهنم تماماً آسوده ؛ هیچ برکدر ، درد ، اندیشه دویمایورم . طبیعتك کوزللکی صانجیلری دیندیرن بر بایلتیجی واویوشدوروجی‌علاج کبی‌دامارلریمه راحتلق وسکونت‌ویردی . بن بواستراحته، بو سکونته أك بویوك موقعلرده، اقبال واعتبار قولتوقلرنده نائل اولامازدم .

حیات نه‌کوزل‌شی ! نه‌قادار راحتم !

... بوصلی بر آلاجه قاراکلق ایچنده یوله چیقمش واوکله‌یه قادار آوپیشنده دره‌لر آتلایوب یارلر کچه‌رك ، آیاقلرم دوکمش ، یوزوم‌قاورولمش‌متمادیاً دولاشمشم. شیمدی‌بر کوی‌قهوه‌سنده‌یم . صاچ صوبا قیپ قیرمیزی . . . المده قونیاقلی بر چای قدحی ، یودوم یودوم ایچییورم . بوتون وجودمده یورغونلقله قاریشیق برزنده‌کی وار . اورایه ، پیکه‌نك اوزرینه اوزانوب کوزلریمی قاپادم. خاطرمده‌هپ کچدیکم‌صولر، سازلقلر، چاملقلر وسائر بر سورومناظرطبیعیه... یاواش یاواش کندمدن کچییورم. بواویقوده أك مزین واعتنالی بریاتاقده کندن داها فضله شفاوکیف وار.

حیات نه‌گوزل‌شی ! نه‌قادار کیفلی‌یم !

... ایکندیدن صوکرا بوغاز ایچنك ویاقاضی کوینك تنها بروایوروندەیم . اویوقلار کبی ، یاری آچیق گوزله اطرافه باقیيور ویولجیلری سیرله آوونویورم . بر مدت یاشلیلر وارککارله مشغول اولدم ؛ شیمدی‌قادینلری تدقیق ایدییورم . ایشته ایکی کنج قیز ... بللی‌که‌اوفاق بر عائله‌نك چوجوقلری ، اورنك‌البسه‌لر یاپمشلر ، اوزه‌نه بزه‌نه . . . اونلرك آز پارا ایله ، پر حرارت ، هفته‌لرجه دکانلری‌دولاشه‌رق ومودەللری‌قاریشدیره‌رق ، کندی اللریله بچوب ، دیکوب‌شوئوزه‌نتی البسه‌لری میدانه کتیریشلری گوزیمك اوکنده جانلانیيور . نه‌قادار یورولمشلر ، دیدیشمشلر وکولومشلردر . پرووالرینی یاپارکن چیپلاق قوللی وقیصه أتکلی ایچ کوملکلریله آینه قارشیسنده چالیشیشلری هرحالده پك‌لطیف بر تماشا تشکیل ایتمشدی . بویاسز چهره‌لری نه‌قادار کندندن رنکلی ویشیل گوزلرینك ماویمسی بیاضی نه‌درجه پارلاق دورویوردی . . . دولغون بالدیرلری دار بوتلری ایچنده پك صیقیشمشدی ، فقط باقارکن انسانه اذا ویرییوردی ؛ کنج گوکسلرینك سربست منظره‌سی ایسه داها یوروجی ایدی . . . بوساده ، فقیر گوزه‌للکلر نه‌خوشدی ، نه‌ذوق آوردی ! بو ذوقی بکا بلکه أك یوکسك بر قادین تأمین ایده‌مزدی ...

حیات نه‌گوزه‌ل‌شی ! نه‌قادار اکلنییورم !

بونك کبی داها یوزلرجه چشید اوفاق تفك ، اوجوز واهمیتسز ، هیچدن ذوقلرله دولو اولان حیات ، حقیقةً نه گوزه‌ل شی ! حتی بعضاً بوصایدقلرمدن داها کوچوك حسلر

واردرکه بنی ممنون ایتمکه کفایت ایدر . مثلا یاغمورلی بر کیجه‌ده ، محله‌لر آراسندن کچرکن بر أوك ، پرده‌سی آچیق قالمش اولان آیدینلق اوداسنه باقییورم : بر غلبه‌لك عائله ماصه‌نك باشنه دیزیلوب کاسه‌سندن دومانلری طاشان چوربادن ایچه‌رك یمك ییورلر . نه‌خوش ! یاخود بر قیزغین اوکله اوستی کوشکلر ایچندن کچرکن بر پیانو سسی دویویورم ، ایشته شوأوك لوش ، سرین بر اوداسندن کلیور ... بیلمم نه‌دن روحمه بو نغمه اویله ده‌رین تأثیر ایدییور ، اویله بر کیف ویرییورکه ... نه‌طاتلی ! یاخودده بوغازایچی واپوریله ایکندی اوزری آنادولی یاقاسنی کچییورم ، خراب بریالینك کونش وورمش برپنجره‌سندن بر قادین کولکه‌سی کورونویور ... بللی‌که‌اوکله اویقوسندن‌قالقمش ، مخمورکوزلریله ، نه‌یاپه‌جغنی بیلمه‌دن بو بوش ده‌کیزه باقییور . . . بر هیچ اولان شومنظره بنی متحسس ایدییور ، بوش ، ایش‌سز کچن عمرلرك ذوقنی دویویورم ... نه کوزه‌ل !

بوندن‌ده اهمیتسزلری ، حیاتی سه‌ودیرن هیچلری موجوددر. مثلا آقشام اوزری استانبول محله‌لرنده‌کی یغورتجی سسلری ... مثلا واپور دودوکلری . . . مثلا تراموای تللرنده چیتیردییه‌رق طوتوشان ماوی الکتریك آله‌ولری ... بونلر بیله انسانه‌حیاتك بی‌نهایه ذوقلرندن بعضیسنی طاتدیرر ، یاشامغی سودیرر ! محققکه کیف ، ذوق‌ساده صالونلرده ، قمارخانه‌لرده ، مجلس اودالرنده ، نظارت‌قولتوقلرنده ، بانقه‌مدیرلکلرنده،اوتوموبیللرده‌و آرابه‌لرده بولونماز . قهرمان ومشهور اولمغه‌ده‌لزوم یوقدر . انسان‌دویغولی

بر روحه وکنیش بر مخیله یه مالك اولدقدن صوکرا کوی قولو به سنك اوکنده اودون یارارکن بیله صیجاق چورباسنی دوشونه رك حیاتی سور وحیاتدن کافی لذتلر آلیر !

بن حیاتی اصل بویله جهتلری ، بو اوفاق تفك ذوقلری ایچون سه وییورم !

حیات نه کوزه ل شی ... حتی أك هیچدن سببلردن بیله !

هیچدن فلاکتلر

کچن هفته بر حسبحالمده (هیچدن سعادتلر) دن ، یعنی بعضاً برایلیق اودانك ، برصیجاقچوربانك ، برسرینروزکارك، بر ایشیقلی پنجره‌نك ، بر کونشلی هوانك ویردیکی سعادتلردن بحث ایتمش ، حیاتك بویله اوفاق تفك سببلرله بیله بکاپك لطیف، پك قیمتلی کوروندیکنی سویله‌مشدم . بو دفعه‌ده مسئله‌نك ضدینی موضوع مقال ایده‌جکم ، یعنی بعضاً (هیچدن فلاکتلر) له عمریمزك ناصل زهرله‌نه‌بیله‌جکنی آکلاتاجغم .

أوت هیچدن سعادتلر اولدیغی کبی هیچدن فلاکتلرده واردر . ناصل اوبرنده (سعادت) کلمه‌سنی بر آز مبالغه ایله قوللاندمسه بونده‌ده (فلاکت) کلمه‌سی بلکه بردرجه‌قوتلی دوشر . لکن تأثیری ، صمیمیتی ، ضربه‌سی اعتباریله بونم هیچدن فلاکتلریمه فلاکت دیمك ایشدن بیله‌دکلدر. دواملی اولماسه‌لرده هرحالده بدایتده انسانی شاشغینه‌چویررلر . بر آنده دنیا آدامك باشنه‌چوکر ، حیات زهر اولور !

مثلا غایت اهمیتلی ، عجله بر ایشیکز وار . سزی بری شو ساعتدن‌شو ساعته قادار برمحلده بکلییه‌جك وصوکرا کیده‌جك ـ کیدرسه بو بویوك بر زیان اوله‌جق ، بناءً علیه بر تلاش اسکله‌یه قوشارسکز ، امینسکز که ساعتکز دوغرودر ، هله بر دفعه‌داها باقیکز . . . قاچ ؟ الفی الفنه دوقوز . . . دیمك که تام یکرمی

دقیقه‌کز وار ، فرح فرح یتشیرسکز . بوامنیتله یوروركن قولاغکزه بر دودوك سسی عکس ایدر . اونه ؟ عجبا واپور یکیمی کلیور ؟ یوقسه بش دقیقه دودوکنی‌می چالیور؟ خایر ، هیچ بری دکل... ایشته‌دومانلری‌صاوروله‌رق اسکله‌دن آیریلدی، کیدیور ، کیتدی ... میخلانوب قالدیکز ؛ دنیاباشیکزه‌زندان کسیلدی ، آفال آفال باقیورسیکز واو درجه متأثرسیکزکه عادتا کوزلریکز دولودولو اولدی، دوقونسه‌لر آغلایه‌جقسیکز. اولا ساعته ، صوکرا اواپورقومپانیه‌سنه ، دهاصوکرا کندیکزه، حیاته لعنت اوقویورسیکز . کریمی‌دونه‌جکسیکز ؟ یوقسه اسکله اوستنده‌می بکلیه‌جکسیکز ؟ هرهانکیسنی یاپسه‌کز آرتق سزك ایچون، موقتاً ، حیاتك‌قیمتی، ذوقی‌یوقدر. کلوب کچنلر، دکانلر، احبابلر، عائله‌خلقی، صنعتکز، هرشی‌نظریکزده‌لطافتنی، اکلنجه‌سنی، قیمتنی‌غائب‌ایتمشدر. او اثناده‌اك‌سودیککز نه‌وارسه، شاید آنتیقه مراقلیسی‌ایسه‌کز مثلابرچفت‌چشم‌بلبل، یوق کتابه‌دوشکونسه‌کز بر حافظ خطی کلام قدیم ، شکمپرورسه‌کز بر تبسی تل قدائفی یاخود هوائی مشربسه‌کز برچفت یشیل کوز ، هپسی اوصیراده دکرسز ، ذوقسز وقیمتسزدر .

فقط هیچدن فلاکتلرك دها اهمیتسزلری ، لکن داها مؤثرلری‌ده واردر : تراموایه آتلارسیکز ، هر طرف دولو ، ببکه قادار کیده‌جکسیکز . . . آیاقده بونه کوچ ایش ... او اثناده باقارسیکزکه اوطورانلردن بری ایکیده برده قالقه‌جق کبی بر طور آلیور، پالطوسنی ایلیکلییور ، صاغنی ، صولنی کوزه‌تلییور ، صیق صیق قیمیلدانییور ؛ هاه ، محقق ،

بشکطاشـده اینه‌جك ، آچیق کوزلیلك ایدر ، اونك یرینی
خیالکزده پیلیه‌رك آرقه‌سنه کچرسیکز ... لکن تام سزاوراده
اخذ موقع ایدرکن اوذقیقـه‌یه قادار یانـنـده بکله‌دیککز ذات
قالقیویرر ویرینی بر باشقه‌سنه بیراقیویرر ! درحال قان باشیکزه
فیرلار ، دیشلریکز کلیدله‌نیر ، فقط بر مدت داها بشکطاشـه
اینه‌جك تسلیسیله صبر ایتمکه چابالارسیکز ... چابالارسکیز اما
ترامواى آرابه‌سنك یاریسی بوشانیر ، اورته‌کوی ، قوروچشمه
کچیلیر ، ینـه او آدام قیمیلدانه قیمیلدانه یرنده اوطورور . ببکه
برابر اینرسیکز ! ایشته بو اوفاق موفقیتسزلك ، بوهیچدن ایش
بوتون نشئه‌کزی آلت اوست ایدر، أویکزه‌عبوس کیررسیکز؛
عائله یووا کز ایسه سزه بر خان اوداسی قادار غریب، ایص‌سز
وذوقسز کورونور .

بر قاچ ساعت ایچون حیاتیکز زهرلنمش ، یاشامانك کیفی
قاچمشدر !

خوش داها اوفاق، لکن داها ناخوش فلاکتلرده موجوددر:
مثلا بر پاکت سیغاره آلیرسکز ، هپسی‌ده قوچان کبیدر، اویله
صیقی دولدورولمشدرکه جکرلریکزی پاطلاده‌جق قادار چکر ،
أمرسیکزده ینه برنفس توتون چکه‌مزسیکز ؛ بریکیسنی آلتق‌ده
ایشیکزه کلمز . بوتون کون پاکتکزی چیقـارتدقجه بشر دقیقه
عذاب چکیرسکز ؛ سینیرله‌نیر ، ئوزولورسیکز . ایشته اوکون
نشئه‌کزدن محقق برپارچه‌سی زیان اولمش ، یاشامقدن‌دویه‌جغکز
کیفه بر آز اولسون آجیلق قاریشمشدر .

یا فرقنده اولمه‌دن آلدیغکز اسکی ، پارچه‌لانمش ، ییرتیق

بر بش لیرالق ، قورتولونجیه قادار سزه صیقینتی ویرمز، جانکزی صیقمازمی ؟ توتونجی یه اوزاتیرسیکز ، آلماز . . . بیلتجی یه ویریرسیکز ، اعاده ایدر ... بقال بکنمز ، قصاب قبول ایتمز . بوهر رد اعصابکزده بر تحول حاصل ایدر، حیاته قارشی اوفاجق اولسه ده ینه بر نفرت بسله نیر ... نهایت صو ، غاز ویاالکتریق تحصیلدارینه صوقارسیکز آلیر ، سزده (اووح!) دیرسیکز . لکن بونی ده یجـه قادار ایکی کونیکز آز چوق ئوزونتولی ، سویمسز کچمشدر !

ایشته حیاتده بویله اوفاقتفك سببلر واردرکه عادتا کوچوك بر فلاکت کبی یوره که زهر بیراقیر ، چهرکزه غم ویریر ، کیفکزی قاچیرر . هم ساده مادی دکل ، هیچدن معنوی فلاکتلرده واردر : مثلا بر دیلنجی سسی اویله غملی ، اویله پر قساوت بر آهنکله الهی اوقورکه بوتون ذوقکز قاچار، کیدر؛ ایچکزه کدر دولار ؛ ذهنکزده بر سوروآجی خاطره لر اویانیر، الله قورقوسی ، سفالت قورقوسی ، آخرتقورقوسی کبی مختلف قورقولر ایچنده حیاتك مسعود قسملرینی اونودور ، اندیشه یه دوشرسیکز ، مکتبده لیلی ایکن ، بوندن یکرمی سنه اول ، سوقاقدن بر نوع ایجه سسلی دودوك ئوتدوره رك کچن بر روم دیلنجی بیلیرم ؛ آغزنده کی قامیشه اویله آجیقلی ، مضطرب ، پر اذا بر نفخه ویرردی که یوره کمی نی کبی دلیك ، ده شیك اولور، کوزلرم یاشاریردی . بو سسی دیکلیه رك اورایه ، چکمجه مك اوزرینه قاپانیق، هونکورهونکور، ساعتلرجه آغلامق ایستردم . شیمدی یك أیی تخطر ایده میورم اماغالبا آغلادیغم ده اولوردی ...

منفا آقشاملرمده داوارلر دونرکن ایشیتدیکم چنغراق سسلری ؛ داغ باشلرنده‌کی منزوی تلغراف دیرکلرینك طنان اوغولتوسی ؛ بویوك واپورلرك عزیمت دودوکلری ، بوتون بو حزنلی سسلر بر اوفاق هیچدن فلاکت کبی یوره‌کمی دردله دولدورمازمیدی ؟ اوسسلر قولاقلرمده ایکن حیات نظرمده ذوقندن ، نشئه‌سندن بویوك بر قسمنی غائب ایتمزمیدی ؟ بوقادار تجربه‌لر کوردکدن ، یوره‌کم سرتلشدکدن صوکرا الآن هیچدن سبیلرله کوکلمك غریبله‌شدیکنی حس ایتمییورمی‌یم ؟ الآن اوفاق بر عارضه بنی حیاتدن ایکره‌ندیرییور ، جانمدن بزدیرمیورمی ؟

أوت ، محقق هیچدن سعادتلرله دولو اولان حیاتمز عینی زمانده هیچدن فلاکتلرله‌ده دوپ دولودر ومعرفت بو ایکیسی آراسنده بر موازنه حاصل ایده‌رك کاه‌مسعود ، کاه غملی بوعجائب عمری صوکنه قادار سوروکله‌مکده‌در .

چای بلاسی

مقاله‌نك عنوانه باقوب‌ده بنم چای علیهداری اولدیغمی ویا چایك اعصاب وبنیه اوزرنده‌کی تأثیرات وتخریباتندن بحث ایدجکمی ظن ایتمه‌ییکز . بالعکس چای مفتونلرندن بری‌ده بن ایم . فقط آلافرانغه پیشمش رنکسز وچاشنیسز چایه‌دکل ، سماورده‌دمله‌نمش قویو وقیزیل چایه بایلیرم ؛ هم‌ده کندی ألمله یاپیق و اوقوامنه کلنجیه قادار قارشیسنده قاینار صویك خوپوردیسنی دیکلیه‌رك یوتغونق شرطیله ...

سماوری قاینایان صیجاق بر اودا روحمك أك فضله محرمیت ، صمیمیت وانکشافنی تأمین ایدن بر اودادر ؛ اویله بر اوداده ، بوغولره کومولدیکم وفنجانك لذتنه قاووشدیغم زمان ناطقه‌م آچیلیر ، نشئه‌م طاشار ، خوشکو ، ملتفت ، نیکبین ، خلاصه أيي بر آدام اولورم ، یاشامقدن ذوق دویارم ، الا دیشایده شیپیردیلی ، پوصلی ویا فیرطینالی ، کسکین بر هوا وارسه ذوقم بسبتون آرتار ، کیفمه پایان اولماز !

چای اهتمامله پیشمزسه ، آغیر آغیر ، راحت راحت ایچیلمزسه هیچ برقیمتی قالماز. چای‌بول البسه‌لر ایچنده ، راحت مندرلرده ، غایت لاابالی برطرزده ایچیلمك شرطیله دنیانك أك لذتلی ایچکیسیدر ، فقط صویی براق ، رنکی آتشین ، فنجانی بللور ، شکری آز ، رایحه‌سی خفیف اولمالیدر. مع‌الأسف ،

چای ایچن میلیونلرجه خلقدن بك آزی بواساسلره رعایت ایدر ،
چای پیشیرمکی بسیط کوره نلر آلدانیرلر و آلداندقلری ایچوندرکه
أیی چای ایچمکه موفق اولامازلر . صوینی ایلیق برعادی پورسلن
ابریکه خاشلانیویرمش اولان چای ، یعنی علی العموم ایچدیکمز
چای نه طعمسز ، نه فنـا بر چایدر ؛ بونی چای نامنه یوتانلره
آجیمالی وچای کبی نفیس بر نسنه یی اوحاله صوقانلره ده قیزمالیدر .
کورویورسیکز آ ؛ چای بحثنده اولدقجه اختصاصم ، معلوماتم
ومحبتم وار . اوحالده سرلوحه ده کی (چای بلاسی) ندن مقصدم نه در ؟
بنم بلاعد ایتدیکم چای ، یوم معینده مدعوینه ویریلن چایدر ؛
یعنی چای ضیافتی ، چای کونی ، چای دعوتی !

(بر محله بقالنك مشاهداتی) سلسله سنده بقال عطاالله
افندینك قومشوده کی چای ضیافتندن بحث ایتمه سی اوزرینه ایکی
احباب بکا قوشدیلر ، درد یاندیلر . بونلردن بریسی چای دعوتی
یاپان بر ذاتدی ؛ دیکری ایسـه دعوته کیدن بر ذات . . .
برنجیسی دیدی که :

— حقیقةً بوبربلا ! نره دن بردفعه باشلامش بولوندق ...
اوتاریخدن بری حسابك ایکی اوجنی بر آرایه کتیرمك قابل دکل !
— نه دن ؟ اوقادار بهالی یه می مال اولویور ؟
— خایر ، چای دعوتنك چایه متعلق قسمنده بویوك بر
مصرف یوق ! کك ، پاسته ، شکرپاره ، صاندویچ وتفرعاتی یکرمی
لیرانك ایچنده ... فقط هانی بر (بالق تماتیله یه نیر) حکایه سی
واردر ، آدامك بری یکی آلدیغی ایشکذار بر اوشاغه ؛ « آقشام
بالیق ایسـترم ! » دیمش ده اوشاق کندی کندیسـنه : « بالق

یالکز یه‌مز ، شراب ایستر ، شراب اولنجه طاتلی ده‌لازم،طاتلی اولدقدن صوکرا مسافرده چاغیرمالی ، مسافر کلنجه سازده بولوندورمالی ، فقط سازده چنکیسز اولماز !... » دییه‌اوزون وقاریشیق بر حکم یوروتمش وبك آقشامه باقش‌که اونده بر قینه کیجه‌سی قورولمش ... ایشته بوایش‌ده اویله : چای ویرمکه قالقیشدکمی اوینك هرطرفی یرنده اولمالی ، کوشه بوجاق بیله ایصینمالی ؛ خدمتجیلر ایسندن سه‌چیلمه‌لی . اوست‌باش ، قیلق قیافت نقصانسز بولونمالی . . . خانم افندینك بر هفته کیدیکنی اوبر هفته کیمه‌سی جائز دکلدر ؛ بناءً علیه ترزیلرده حساب متصل قابارمالی ... بك افندی ایچون اویله‌در ، بر ژاکه‌تله ، ایکی وه‌ستونله اداره ایدیله‌مز ، آرا صیرا یکیسنی ایستر، ایشته بوتون بونلر بودجه‌یی تملندن صارصار ... یورغونلغی‌ده جابا ! هم ، اصل غریبی ، کلنلری ممنون ایتمك‌ده قابل اولامییور ... هرکس، هرهفته‌عادتا کله‌جك‌دفعه‌یه‌کلمیه‌جك‌کبی‌کیدییورلر ، فقط ینه‌کلیورلر . بز، اوصاحبلری ایسه هردعوت آقشامی ، مسافرلری صاودقدن‌صوکرا پریشان‌برحالده‌قولتوقلره‌دوشویورز: « آرتق‌بو صوکنجی اولسون ! » دییورز . اوکیجه بزده یورغونلقدن نه ییمه ، نه‌ایچمه ... لکن هفته‌سنه ینه حاضرلانییور ، ینه او بلایه قاتلانییورز . نه‌ه ، انسان حالی ، بعضی‌هفته‌لر آی‌صوکنه اصابت ایدییور ؛ برادر قرضاً پارا آلوب ینه چای دعوتمزدن کری قالمیورز ، بوکا نه دیرسك ؟

— الله عقللر ویرسین دیرم !

او صوصدی ، اوته‌کی باشلادی :

— یا چای دعوتنه کیتمك چای ویرمکدن دهامی آزکلفتلی ظن ایدرسیکز؟ . . . آکلاته‌یمده باق : معلوم آ ، بن اویله یك هودوك ، یك کورکوسز بر آدم دکلم ؛ خیلی صالونلر ، ضیافتلر ، عالملر کوردم ، فقط بو بزده‌کی چای دعوتلری قادار معناسزینی ، مشکلنی ، طاتسزینی کورمه‌دم . کچن کون بر عائله نزاکةً بنی‌ده کونلرنده دعوت ایتدیلر . کیتمه‌مکه‌عزم ایتمشدم ؛ نه‌دنسه‌قرارمده دورامادم ، کیتدم . آمان یاربی ، هرطرف اودرجه ایصینمش ، اویله برجهنمه دونمشدی که کوملکله اوطورسه‌ق ترلیه‌جکدك ... برچوق طانیمادیغم ذوات ، کیمی عسکر ، کیمی دوقتور ، کیمی اجنبی ، کیمی یرلی ... أوصاحبه‌سی بوتون بوخلقه ، بو اوتوز بش درجه‌حرارتده ، متصل پروانه کبی دولاشه‌رق چای ویریه‌جك یه‌تیشدیریوردی . بر آرالق بکاده بر فنجان اوزاتدی ؛ آیاقده یکی تقدیم ایتدکلری بر اهمیتلی ذات ایله کوروشیوردم ؛ هنوز بر یودوم آلمامشدم و اوکمه برطباق اوزاتدیلر ، فنجانمی صول أله کچیردم ، صاغ أله ـ هیچ سومدیکم حالده ـ بردانه صاندویچ آلدم ، آلمغه مجبور اولدم ؛ درحال اوچنجی بر طاباق داها اوزاتدی : قیزاردم ، اوندن‌ده آلدم . . . فقط نه‌مشکلاتله ... أللرم دوب دولو ایدی . عکسی کبی تام صیره‌مده صوبا اصابت ایتمشدی ، قاینار فنجانك بوغوسی ایسه یوزیمی خاشلایوردی . مخاطبم نه‌دییوردی ؟ آکلایه‌جق حالده دکلدم‌که ... تام اواثناده بوذات :

— کریمه‌م !

دییه‌نی قیزینه تقدیم ایتمه‌سینمی ؟ هانکی ألمی اوزاته‌جقدم ، نه‌یاپه‌جق ، ناصل نزاکت کوستره‌جکدم ؟ فنجانجی قاطری کبی یوکلی ، ترلی ، یورغون ، شاشغین برحالده ایدم ؛ یرلره قادار اکیلدم ، اطرافمده فنجانمی اولسون قویه‌جق بریر آرادم . بوتون ماصه‌لر سوسلی پوسلی اشیا ایله دوپدولو ایدی . اویله ، اوزاتیلان أله بون‌بون چاره‌سز باقه‌رق قاله‌قالدم . تردانه‌لری آلنمه دیزیلوب دوروپوردی ؛ مندیلمی بیله چیقارامییوردم . قاپیلردن ایسه متمادیاً یکی دعوتلیلر برته‌وییه دولویوردی . بوغوله‌جق کبی اولمشدم ، تنفسم عارضه‌یه اوغرامشدی ؛ کندیمی دیشاریده کسکین آیازك اورته‌سنده، ألی بوش بولمق ایچون جیبمده‌کنی ، بوتون موجودیمی درحال فدایه حاضردم .

بو نه‌عذابلی بر اجتماعدی !

ذاتاً ساده بن دکل ، همان هرکس آشاغی یوقاری بوحالده بولنیوردی . جعلی بر نزاکت ، بر آچ کوزلیلك ، بر اشتهالی کورونمك آرزوسی ایچنده اوبورکبی متصل ییورلر وصاچمه صاپان متمادیاً قونوشویورلردی . کیملرله ، نه‌قراطده طانیشمادم ، نه آداملرله نه معناسز صحبتلر ایتمه‌دم ، نه‌خانملرله نه‌مالایعنی مناقشه‌لره کیریشمه‌دم ... خلاصه اویله‌برصیقلدم، بونالدم ، بزدم‌که کندیمی سوقاغه دار آتدم . فقط بودرجه معذب اولمه‌مه رغماً دون تکرار ینه‌اورایه ، اوبلالی چای‌عوتنه کیتدم دیرسه‌م نه‌دیرسك ؟

— الله عقللر ویرسین دیرم !

اولماسه ایدی . . . نه‌اولوردی ؟

بیلمم بوجهتی هیچ دوشوندیکز ، تفصلاتیله کوزیکزك اوکندن کچیردیکزمی ؟ فرضا مشروطیت اولماسه ، اعلان ایدلمسه ایدی شیمدی نه‌اولور ، مملکت نه‌حالده بولونور ، رجال‌مشهورهٔ حریت نه‌یاپار ، نه‌ایش کورورردی ؟

بوزوق ، رطوبتلی هوالرك قازاندیردیغی بر کوکس نزله‌سیله اوچ کوندر حجره‌مده اوطوروب خیالاته دالدیغم ، خیالات ایله آووندیغم ، أکلندیکم صیرالرده بونی ، بوجهتی‌ده دوشوندم . اویله‌یا ، اوتوز اوچ سنه ظرفنده اولمایان برشی ، پك ممکندی‌که اون اوچ ییل داها اولمایابیلسین . . ایشته اوزمان نیجه زمانه مشهورلری ، مشروطیت چیچکلری داللرنده قورویوب قالمش بولنه‌جق ، بوکون معدوم ، مجهول اولان کیمسه‌لر ایسه بویوك مرتبه‌لر احراز ایده‌رك عزت واقبال مسندلرنده سرافراز اوله‌جقدی !

برقسم خلق :

— مشروطیت اعلان ایدیلمسه ایدی نه‌بلغار اعلان استقلال ایدر ، نه‌اووستریا بوسنه ـ هرسکی آلیر ، نه‌طرابلس ، بالقان محاربه‌لری چیقار ، نه‌ده حرب عمومی قوپاردی ... قباحت هپ مشروطیتده !

دییورلر . برقسمی ایسه :

— حریت بوکا نه‌یاپسین... باشمزه نه‌فنالق کلییورسه هپ دور سابق بلاسیدر . دور سابق اویله مضر تحملر اکمش ، هر ایشی اویله تملندن چوروتمش ، برباد ایتمش‌که بوکون نه‌یاپیلسه اوکنه کچیله‌مز ، مملکت قورتولاماز . قباحت هپ استبدادده !

ادعاسنده ... برنجی ادعاده اولانلر اولاد استبداددر ، اسکی دورك رجالی ، او آتیله ، آرابه‌سیله ، پرفاه یاشایوب دهرك سنه‌لرجه ذوقنی سوره‌ن معروف شخصیتلری البته بویله دیر ، بویله دوشونورلر . ایکنجی قسم اخوان مشروطیتدر ؛ دور سابقی ییرتیق پانطالون ویاغلی فسله کچیردکدن صوکرا حریتله برابر ثروته ، سامانه قونان وکورمدیکنی کورن شبان وطندن ایسه باشقه نه‌درلو فکر بکله‌نیر ؟ بکا کلنجه ، بن ایکی دورده‌ده ایکیسی اورته‌سی کیتدیکم جهتله نه حریته (قهر اولسون!) نه‌ده استبداده (بیکلر یاشاسین!) دییورم ؛ (الله جمله‌مزی ، هر دورلو دورلرده اصلاح ایله‌سین) دییوب کچییورم .

کله‌لم موضوعمزه :

أوت ، یااولماسه ، اعلان ایدیلمسه‌ایدی شیمدی مملکت ورجال زمانه نه‌یاپار ، نه‌موقعده بولونوردی ؟ فرض ایده‌لم که بوکون دور حریتك بر کونی دکل‌ده دورسابقدن بر کون والکزده‌کی غزته نسخه‌سی‌ده (صباح) ك حریت مطبوعاته نائل اولدیغی مسعود نسخه‌لرندن بری دکل‌ده برمطلقیت نسخه‌سی ... باش مقاله‌رینه ایلك ستونده بر (توجیهات رسمیه) قسمی ... آلتنده (نشان)... داها صوکراده (تبلیغات رسمیه) . . . ایشته بواوچ قسمه ، آشاغیلی یوقاریلی کوز کزدیردرك ـ غایت کسدیرمه‌برطریق ایله ـ

رجال مشروطیتك شاید حریت اعلان ایدیلمسه ایدی نرده نه موقعده ونه حالده بولندقلرینی اوکرنمش اولاجغز :

« ایفای وظیفه خصوصنده مساعیٔ حمیتمندانه‌سی مشهود اولان سلانیك فیضیه مکتبی معلملرندن رفعتلو محمد جاوید افندی‌یه ترفیعاً رتبهٔ ثالثه . . . » اما یاپدیکزها ؟ می دییه‌جکسکز . . . دیمه‌ییکز ، أمین اولیکزکه معلم محمد جاوید افندی شاید بریولنی بولوب‌ده سرایه چاتامامش ایسه محقق بویله اوله‌جق ، ولایات ثلثه مفتش عمومیسی حسین حلمی پاشانك انهاسیله‌ایشته بورتبه‌یه ایرمش بولنه‌جقدی . آرتق اوزمان پارسده‌کی (موریس) اوتلنك دائرهٔ مخصوصه‌سنی ، آداده‌کی آرابه‌سك کوشکك تراچه‌سنی ، چك دفترینی ، حتی ، حتی آلتون ساعت قوردوننی رؤیاسنده کوروردی ... یاجاهدبك ؟ باقالم غزته اونك حقنده نه‌دییور :

« وفا سلطانیسی مدیریتنه معاونلکنده‌بولنان عزتلو حسین جاهد بکك تعیینی خبر آلنمشدر » ظن ایده‌رم‌که اون اوچ سنه‌ده برمعاونك مدیریت حقیدر ، بیك آلتی یوز اللی بش بچق غروشله واقع اولان شو ترفیع ایسه جاهد بکی سه‌ویخندن زیپ زیپ صیچراتمش :

— رفاهه ایردك !

دییه قنپه‌سنده هوپ هوپ هوپلاتمشدر . صیرا سرویلرده‌کی طونج قاپیلی و آیینه قاپلی قوناغی خاطرندن کچیرمزدی‌یا... بزینه غزته‌یه باقالم ؛ - آ ... بوده‌کیم :

«پارسده زراعت تحصیل ایتمش اولان آیدین زراعت مفتشی عزتلو خلیل بکك ترتیب ایلدیکی (رهبر زراعت) نام کتاب فوائد نصابدن دولایی تبدیلاً دردنجی رتبه‌دن عثمانی نشان عالیسی ... » جانم ،

خلیل بکی طانیمادیکزمی ؟ هانی شیشمانجه خلیل بك ، خارجیه ناظری خلیل بك ، مجلس مبعوثان رئیسی خلیل بك ... حرب عمومیده کرسی اوزرندن :

— غالب کله‌جکز !

دیه‌بارباراباغیران خلیل بك... ایشته او ! برده قسم عسکری‌یه کوز کزدیره‌لم :

« تعقیب اشقیا خصوصنده حسن خدمتی مسبوق اولان مناسترده آرامساز سکزنجی فرقه‌نك دردنجی آلاینه منسوب قول آغاسی رفعتلو نیازی افندینك بردرجه ترفیع رتبه‌سی ... » عجبا بونیازی افندی‌یی قاچ کیشی طانیردی ، بو ترفیعه کیم اهمیت ویرر ، کیم اوقوردی ... ایشته اوقبیلدن بردانه داها :

« ارکان حربیه بیکباشیسی انور بن احمد افندی‌یه خدمات حسنه‌سنه بناءً آلتون لیاقت...» انوربك نره‌ده، باش قوماندان وکیلی انور پاشا نره‌ده ؟ ... یاجمال پاشا نه‌عالمده اولوردی دیرسیکز ، اونك ایچون‌ده جزا فصلنه مراجعت ایده‌لم ، هپ مکافات اولماز آ:

« قطعهٔ عسکریه‌سندن فرار وارباب فسده‌یه التحاق جرملریله مظنون اوله‌رق دیوان حرب عسکریجه محاکمه‌لری اجرا ایدیلن بیکباشی جمال وکمال افندیلرك حائز بولندقلری بالعموم رتبه‌ونشانلرك رفعی ... الخ ... » جمال افندی‌یی آکلادق ، شوبیلدیکمز جمال پاشا فقط اوفسده‌یه التحاق ایدن کمال افندی‌ده کیم ؟ کیم اوله‌جق، هانی نامی دنیاڭزی طوتان آنادولی قهرمانی مصطفی کمال پاشا یوقمی ، ایشته او ! مشروطیت اعلان ایدیلمه‌مش اولسه‌یدی ، دوشونیکز ، مملکت بویله برقهرماندن‌ده محروم اوله‌جقدی ...

خوش ، اولاجقدی اما یونان‌ده ازمیره چیقمش و آنقره اوزرینه یورومش اولمایه‌جقدی !

ینه (توجیهات ملکیه) ستوننه عودت ایده‌لم :

« العجوز قائمقاملغنه خصنمنصور قائمقام سابقی رفعتلو بکر سامی افندی ، البصان لواسی تحریرات مدیریتنه العجوز قائمقامی رفعتلو لطفی فکری بك تعیین بویورلمشدر . »

دیگر بر خبر :

« صبحی پاشازاده حمدالله بکك بلا امتحان دارالفنون طلبه‌لکنه قید وقبولی . . . » معلوم یا ، اودورده بر قسم کبار ورجال مخادیمی دخول امتحـانلرینه گیرمه‌دن باارادهٔ عالی مکتبلره قید اولنه‌بیلیرلردی . حمدالله صبحی‌ده اون اوچ سنه قادار تحصیلسز گزدکدن وبر قاچ دفعه‌لر گیردیگی حالده دخول امتحانی بردرلو ویرمکه موفق اولامادقدنصوکرا نهایت بووسیله ایله عرفان یولنه گیرمش اولاجقدی دیمکدر . الله ذهن آچیقلغی ویرسین ! باقالم داها نه‌توجیهلر وار :

« لاهی سفارتخانه‌سی ایکنجی کاتبی عزتلو علی کمال بك بوئنوس آیره‌س باش‌شهبندرلکنه تعیین ایدلمشدر . » حق سلامتلر ویرسین ، بویله اولسه ایدی هرحالده حیاتنی داها راحت ، داها آسوده گچیرمش اولوردی ... عجبا بن‌نه‌اولوردم ؟ نه‌اولاجغم مالیه‌مرکز قلمنده‌تدریجاً ترفیع ایدر ونهایت قوپون‌اوطه‌سی ممیزلکنه‌ایردم ، برده نشان آلیردم :

« مالیه نظارتی قوپون ماصه‌سی ممیزی عزتلو رفیق خالد بکه مشهود اولان اقدام وغیرتنه بناءً اوچنجی رتبه‌دن برقطعه مجیدی

نشان ذیشانی احسان بویورلمشدر . » آه ، کاشکه بویله اولسه ایدی ... بن اویله اولسه ایدم‌ده مملکت بویله اولماسه ایدی... پولیس مدیری بدری نه‌حالده بولونوردی دییه‌تخمین ایدرسیکز؟ اوقویالم : « ضبطیه نظارتی هیئت تحقیقیه رئیسی سعادتلو بدری بك افندی حضرتلرینه ترفیعاً رتبهٔ اولی صنف اولی... » البته ، نه ظن ایتدیکز ، بعضیسی‌ده نبضه کوره شربت ویرر ، صاحبنه کوره کیشنر ، یولنی بولور ، کندینی قورتاریر ... اویله‌لری ایچون دور مسئله‌سی موضوع بحث اولاماز : مثلا ، ایشته ، نجم‌الدین منلا ... محقق اوزمانده‌ده نظارته ، ثروته نائل اولوردی . مع‌مافیه بنم بوتوجیهات ستونمك ایکی دوره‌یه‌ده اویان تعیینلری واردر ؛ مثلا : « داخلیه ناظری رشید ممتاز پاشا حضرتلری » دیدکمی دوراستبدادده‌یاقیشیر،دورحریته‌ده...انسانلرك‌اویله‌طالعلیلری‌ده اولویور ، انسان غزته‌ستوننه باقدیمی اون اوچ‌ییل اولیسنی‌می ، یوقسه بوکونیمی اوقویور ، فرق ایده‌مییور .

سزه برحوادث داها :

« سنتجی باشی دوقتور میرلوا رضا پاشایه اهلیت ومهارتنه بناءً آلتون امتیاز ... »

بوده کیم ؟ دییورسیکز ... طانیادیکزمی جانم ... بزم‌رضا نوربك ! (فن‌ختان) نامیله یازدیغی کتاب اوزمان سرایه قادار تقدیم اولنمش وحریت‌پرور دوقتور استقبالك قاپیسنی آچمشدی . عکسی کیمی دییه‌یم ، بیلمم ، مشروطیت‌یه‌تیشدی وبوراحت ، صاغلام پلانی آلت اوست ایتدی . فی‌الواقع مشارالیه آنقره‌ده معارف وکالتنه قادار چیقدی اما هرحالده اسکی دورك سنتجی

باشیلغنی بوکابیك کره ترجیح ایدردی ! عجبا اوبر دوقتورلریمز ، هانی یکی دورك کوکلره چیقاردیغی ، مسندلره کچیردیکی ، باش تاجی ایتدیکی اطبای سیاسیه‌مز نه‌لر اولورلردی؟ شویله برشیلر :

« کره‌ده بلدیه طبیبی عدنان بکله طاش کوپرو بلدیه طبیبی رشید افندینك بجایشلری اجرا اولنمشدر . »

طانیدیکز آ ... عدنان‌بك بویوك ملت مجلسی رئیس ثانیسی اولان ذات ... رشید افندی‌ده آنقره والیسی زواللی منتحر رشید بك !

ایشته بومنوال اوزره عقلکزدن باقی قالانلری‌ده سز ، برر برر کچیریکز ؛ برمدت اکلنمش ، وقت کچیرمش اولورسیکز... بن سزه یولنی اوکرتدم آ ، اوته‌سی ذکا کزه ، خولیا کزك وسعتنه قالیر ! ..

حرمت كوره نلر

كيم نه ديرسه ديسين ، عكسنى، سويله‌سين ، بن شونى ادعا ايديورم : انسانلر آراسنده قاتللرك همان دائما بر موقع مخصوصى ، ممتاز ومستثنا بر موقعى واردر ! كچن كون ، ايش ايچون ، بر چايخانه‌يه كيرمشدم ، محله مختاريله قونوشوركن ايچرى ايرى بر آدام كيردى ؛ مشتريلرك ياريسى براى استقبال وبراى تعظيم اياغه قالقديلر و « بويوروك ، بزم ماصه‌يه ، الله عشقنه ! » ديه سسله‌نديلر ، يالوارديلر ، اصرار ايتديلر . اوكال عظمتله ، مرحبالر ياغديره‌رق ، يورودى ، باش كوشه‌ده كنديسنه كوستريلن يره كچدى ، قورولدى ؛ شيمدى هرطرفه :

— ناصلسك چلبى ؟ كيفلر يرنده‌مى اولاد ؟ انجيرلر بيتديمى حاجى افندى ؟

كبى بعض التفاتلرده ، خوشه كيده‌جك استفسارلرده بولونيور و « الله عمرلر ويرسين ، اييز ... » ، « دعاجى يز ؟ » « سزك ايچون بر آغاج آيردم ! » كبى مقابله‌لر كورويوردى . نه قادار اهميتلى ، نه مهم ، محله‌لى نزدنده نه سوكيلى و نه محترم بر ذاتدى ... مراق ايتدم ، مختاره صوردم :

— كيمدر بوكلن ؟ ديدم ... او ، طانيمديغمه حيرت ايده‌رك ، اصولجه قولاغمه اكيلدى :

— بیلمییورمیسکز ، دیدی قاتل کنعان بك . . . مشهور قاتل کنعان بك بو ذاتدر !

قاتل کنعـان بکمی ؟ قاتل ، هم بك ، هم مشهور ، همده ذات ... شو لقب ، شو عنوان ، شو حرمت وشو حال قارشیسنده ذهنمه بردورغونلقچوکدی ، دیلیم طوتولدی ، جمعیت بشریه‌نك تفسخنه ، فکرتك دیدیکی کبی :

بردن بره برتابش برکانله ایناندم !

کال ده بو دلیل ، بو شهود ، بو حقیقت وبو علامات قارشیسنده ایناننما ! . . . قاتل کنعان بکی اسـماً ، شهرتاً بن‌ده طانیردم . خلاصهٔ حیاتی ، یعنی سرمایهٔ شهرتی شونلر : یکرمی یاشنده ایکن بر کنج مکتبلی‌یی ، مذموم برمقصد اوغورنده ایکی‌یه بولمش ... فقط قناعت حاصـل اولامیه‌رق برائت ایتمش ! یکرمی دردنده ایکن بر آرقداشنی وورمش ... فقط مسئله مدافعهٔ نفس شکلنه دوکوله‌رك عدم مسـئولیتنی انتـاج ایله‌مش ؛ اوتوزنده قاریسنی ئولدورمش ... اتحار عد اولنه‌رق ینه قورتولمش ، توقیفخانه‌دن چیقدیغنك ارتسی کونی ، علیهنده شهادت ایدن براختیارك یوره‌کنه برخنجر صاپلامش ... مؤبد حبسه محکوم اولمش ، فقط مشروطیتده‌کی عفو عمومیده قورتولمش ... اوتوز برمارتده ینه آدام وورمش ، لکن وورد قلری مرتجع وعاصی اولدقلری جهتله مع‌التقدیرینه برائت ایله‌مش ... شیمدیلك بو قادار ... یعنی آلتی جانه قییمش ، طوپی طوپی آلتی باش ییمش ! چایخانه خلقی ایشته بو ذاتی ، همده قاتل صفتنی اضـافه ایده‌ایده آلقیشـلایورلر ، آغیرلامق ایچون خاکپای اولویورلر ، کمال حرمت وفرط محبتدن پایلاشامیورلردی !

بونك اوزرینه نه دیه‌یم ، نه سویلیه‌یم ، «ان الله مع الصابرین ...» دن باشقه ...

*
* *

(اتحاد و ترقی) یی مدح و ثنا ایدن بر اذعانسز مخلوق محمود شوکت پاشا وقعه‌سندن اول بکا دیمشدی‌که :

— جانم ، بویله سزکـکی کبی فرقه‌می اولور ؟ هانی آلی سلاحلی ، قانلی قاتل ، جسور ، یکیت فدائیلر ؟ باق اتحادجیلره ... ایچلرنده نه کوزی پك آداملر وار ، براو کسوروك ایچون اورته‌یه بش لش سه‌ریویررلر ؛ عندلرنده انسانك سینك قادار دکری یوق ! جمعیت بونلری قوش سوتیله بسله‌یور ، باش تاجی ایدییور ، هانی حسمن پهلوان واردر ، شو بر زمان سرخوشـلقله صاری یارده آلتی کیشی‌یی وورمشـدی . . . دایی محمدی ئولدورن حسمن ...

— ئه‌ی ؟

— ایشـته اونی کندیلرینه بربند ایتدیلرکه ... کچن کون مسرت قرائتخانه‌سنده قولاغمله ایشیتدم ، « طلعت بکا برهایدی دیسین ، بابامی وورورم ! » دییوردی ؛ کیجه کوندوز یاننده ... برسفره‌ده یمك ییورلرمش ! صوکرا سرفیچه‌لی شکری ، قندره‌لی عثمان ، پوماق علی ، اون ایکیلردن یوسف بك ... صفا پاشایی ووران یوسف ...

— أوت ... بیلدم !

— بوتون بونلر مرکز عمومیدن آیریلمایورلر . . . سزده ایسه هپ چیت قیریلدم ، ئه‌فتاپه‌تا بر سورو تیریاکیلر !

بونی سویله‌ین عرفانسز آدام ، محمود شوکت پاشا حادثه‌سی آقشامی بکا راست کلدی :

— براوو به ، دیدی ، اماسه‌جمه‌فدائیلریکز وارمش ، ایشته فرقه دیدیکك بویله اولور ، کوزیمه کیردیکز ! بونك اوزرینه نه‌ده‌نیر ، نه‌سویله‌نیر « لاحول ... » چکمکدن باشقه ...

***

سینوبده قهوه‌جی یورکی ، بر خراب قاییق قابورغه‌سی اوستنده جیغاره‌سی یاقمش ، ساحلدن غروبی سیر ایدرکن یانمه کلدی :

— آقشاملر خیر اولسون پاشام ، دیدی ، ینه بوکون منفیلر کلمش ...

— اوت ، اویله دییورلر عجبا کیملرمش ؟

— چوق بویوك آداملر وارمش اما زورلی ، قیباق آداملر ! بن ظن ایتدم‌که ینه اصحاب مسنددن ، صاحب رتبه ، اصیل بر قاچ ذات داها کوندرلمش ... حالبوکه اویله دکلمش :

— بری دیدیلر اما آدی خاطرمده قالمادی ، مصطفی ایمش ، یوق احمد ، بر پهلوان اما . . . وقتیله ازمیرده اشقیا ایمش ، اوتوز ، قرق آدام اولدورمش ، قیباق بر آدام !

— یا ! ...

ایشته بواسکی حیدود منفاسنده هپمزدن فضله ، قیدیغی جان نسبتنده حرمت کوردی ، پولیسلر سلامنه دوردی ، ژاندارمه‌لر خدمتنه قوشدی ، مسلمان محله‌سنده‌کی بربر ، اودکانك اوکندن کچرکن آغزی قولاقلرنده ، اوسطوره‌یی یوزمدن چکدی ، بکا دیدی‌که :

— شوکیدن پوص بیقلی‌یی‌دون کیجه‌قهوه‌ده اکلادییورلردی، آت اوستنده قوشارکن یومورطه‌یی وورورمش ، بوکونه قادار کیمی ئولدوردیسه قورشـونی هپ یوره‌کندن ایشله‌تمش ، اما زورلو آدام ها ! بربرك ألنده اوسـطورا فرط تقدیردن عادتا تتریبوردی ، بن‌ده‌حریف‌هیجانه‌کلوب‌ده‌غیرتلاغمی‌کسدیرمه‌سین دیـه تتریبوردم ، برمدت ایکیمزده سـکونت کلنجیه قادار ، دیکله‌ندك ! بونك اوزرینه نه دییه‌بیلیر ، نه سـویلیه‌بیلیردم ، « آمان اللهم ... » دیمکدن غیری ...

*
* *

آنادولینك کوبکـنده برقصبه‌ده‌پازاریرنی دولاشییوردم ... مأمورین دولت ، پولیس قومیسرندن محکمه رئیسنه قادار هپ بر صاتجینك اوکنده بیریکمشلر ، هپسی اوندن آلیش ویریش ایدییورلردی ؛ هم‌ده‌نه‌زاکت ، نه‌حرمت‌ابراز ایده‌رك... فضلی چاووش آشاغی ، فضـلی چاووش‌یوقاری ! فضلی چاووش ایسه ـصیریم کبی‌دیك ، اوزون‌ضعیف‌بر کویلی ـ کمال‌عظمتله‌اوطورمش، اوکنده یاغ قابلری ألنده ترازی ، آغیر آغیر ایشنه باقییور ، مشتریسـنه عادتا ترس ، لعنت معـامله‌لر ایدییوردی . مراقمی جلب ایتدی . مملکتی اسکیدن طانییان‌بر استانبوللی‌یه صوردم:

— بوفضلی چاووش‌ده کیم ؟ دیدم .

— ها ، دیدی ، بورانك علی‌قیران باش کسنی ... یامان، مدهش برحیدود ... اشقیالغنده اوتوز جاندارمه ئولدورمش ، سـنه‌لرجه أله کچمه‌مش، شیمدی استیمان ایتمش ، نه‌دنسـه ، قورقودنمی ، حرمتدنمی ، هرکس ترجیحا اوندن آلیش ویریش

ایدر ، حتی جاندارمه‌بلوکنك متعهدی اودر ، حکومت دائره‌سنه اودونی ، کرموری‌ده اوویرر ؛ چوق پارا یاپدی ! بونك اوزرینه بکا آرتق نه‌سوزدوشردی ، نه‌سویلیه‌بیلیردم ، « ومن الغرائب ! » دیمکدن غیری ...

* * *

خالده ادیب خانم چرکس ادهم ایچون :

— قهرمان ادهم ! دییوردی ... او ادهم که مال ، عرض ، ملیت دشمنی بایاغی بر حیدوددن باشقه برشی دکلدی . بر مخالف‌ده ظانیدم که آنزاووره قدسی بر قدرت اضافه ایده‌جك مرتبه‌ده طرفدارلق ایدییوردی ، حالبوکه اونك‌ده خونخوار بر آلت اولمقدن غیری مزیتی یوقدی .

برزمانلر چاقرجه‌لی برغازی عثمان پاشادن داها نامداردی ؛ قاباقچی مصطفایی ایسه خلق صوقوللیدن داها فضله طانیروبکه‌نیر ؛ اکثریت بر (نامق کمال) اولمغه بر (چرکس حسن) اولمغی ترجیح ایدر ؛ اتحادجی محافلده بر (محمدچه) هرحالده بر (امرالله) افندیدن داها شایان حرمت کورولوردی وبوکون کرامت ابراز ایتمك قابلیتنده بری چیقسه‌ده جمعیته صورسه :

— سزه کیمی تکرار جانلاندیره‌یم : مصطفی نجیبی‌می ، یوقسه مانیاسی زاده‌یی‌می ؟

دیسه محقق :

— مصطفی نجیبی !

جوابنی آلیردی ، زیرا ضیا کوك آلپك ناظم پاشا قتلنی اشارت ایده‌رك دیدیکی کبی ، اوانقلابك :

اولدی ایلك غازیسی وایلك شهیدی !

ایش ، مهم جهت ، اصل مسئله ووروجی اولمقده ، یاپیجی اولمقده دکل ! مقاله‌نك باشـنده سویله‌دیکم چاپخانه‌یه شاید نجه بناءاللهی بلاسبب ییقان قاتل کنعان بك یرینه سلیمانیه جامعنی یاپان معمار سنان کیرسه ایدی هرحالده اوحرمتی بولماز والبته ایچمزدن اوکا بر معارض چیقه‌رق هیچ اولمازسه :

— های مرتکب‌های ، جامع‌پاراسندن نه‌لر آشیرمشکدر ! دیمه‌دن دورمازدی !

بونلر اوزرینه آرتق نه‌علاوه ایده‌یم ، « الله جمله‌مزی اصلاح ایتسین » دعاسندن غیری ...

جانلی وثیقه‌لر

نه‌جاله كلدك فرقنده دكلز !

فی‌الواقع حسب‌حال آراسنده : ــ بیتدك ! محو اولدق! دیه سویله‌نیبورز ، چیقماز بر سوقاغه دوشدیكمزی آكلایورز ، ئوزولویورز ، أزیلییورز، لكن حالا ظن ایدییورزكه برفلا كته كیرمك اوزره‌یز ، كیردیكمزك ویاریسندن فضله‌سنی كچدیكمزك فرقنده اولمایورز . دییورزكه :

— هی قوجه روسیه هی ! دونكی غراندوقلر ، پرنسلر وجنراللر بوكون بر دیلم اكمك ایچون بر برینك كوزینی اویویور وآچلقدن ئولویور . شاشیله‌جق ، آجینه‌جق حال !

أوت ، شاشیله‌جق وآجینه‌جق حال ! فقط كندی حالمزی تسلی بولنه‌صا یمه‌دن مرحمتسزجه تدقیق ایتدیكمز وبر كچیداوزرنده دوروب طانیدقلریمزك حرب عمومیدن بری ناصل بر تحوله اوغرادقلرینه باقدیغمز وارمی ؟ روسیه‌ایله فرقمز برسرعت وزمان فرقی ... اوراسی بزدن داها چابوق ، چارچابوق ، آنی برضربه برقاصیرغه ایله‌ده كیشیویردی ، كوزینی بر قاپادی ، بر آچدی ، باقدیكه طانینه‌جق حالی قالمامش . . . بز ایسه ایچیمزه ایشله‌یه ایشله‌یه، یوره‌كمزی آهسته آتشده قاوورا قاوورا ، آغیر ، فقط منتظم بره‌طرزده دكیشییور ، اختیارلار كبی سنه‌بسنه بر آزداها

دوشه‌رك کیتدکجه ضعفه ، فقره ، سفالته کیرییورز . بوکیدیشله آخر عمریمز پك کجیکه‌جکه بکزه‌مه‌یور !

بوحقیقتی کچن کونپك یاقیندن ، چوق جانلی ، چوق صاغلام مثاللر ووثیقه‌لرله ، عادتا بر سینه‌ما پرده‌سنده سیر ایدر کبی آپ آچیق کوردم وشوحکمی ویردم :

— بیته‌جکز دییه قورقویورز ، حالبوکه چوقدن یاری یاری‌یه بیتمیشز !

قاضی کوی‌واپورینه‌یاناشیر یاناشماز بینمش‌واسکه‌دن کیره‌نلری تا قارشیدن کوره‌جك بریره اوطورمشدم . المده غزته وکتاب یوقدی ، ذاتاً اولسه‌ده اوقویه‌جق حالده دکلدم ؛ کوزلرمده یورغونلق ، باشمده آغیرلق دویویوردم .

— آلك أیسی یولجیلری سیر ایده‌رم !

دیدم وجیغاره‌می یاقدم ، تماشایه قویولدم . برطانیدق سوکدی ، أللی بشلك برذات ... اون‌سنه‌ایچنده‌نه‌قادارده‌کیشمش ، نه‌طانماز برحاله کیرمشدی ... ألنده ئورمه بر ارزاق کیسه‌سی ، صیرتنده‌بوللق‌زماننده آرته‌قالمش برده‌نغوت ، بویوننده یوموشاق یاقا وباشنده کیرلی برفس ، کوموش‌صاپلی‌یادکار باستونی‌قاقه‌رق ، بزکین ودوشونجه‌لی ، کلییوردی . اوکا عرفان بك دیرلردی ، ظریف ، وقور ، خوش صحبت بر آدامدی ، اکثریا فنرده‌چیفت آتلی‌قوپه‌سنده کبارانه کزرکن وواپورلرده‌اوکی‌ایپکلی‌پارده‌سوسی صیرتنده ، اوشاغی آردنده آغیر آغیر ، متبسم وملتفت‌مأموریتنه کیدرکن ویا دونرکن راست کلیردم . نه ساکن ، نه‌قیغوسزونه کباربرحیات کچیرردی ... بللیدی‌که‌وارداتی مصرفنه‌اویدورمش ،

عائلەسنك رفاهنی تأمین ایتمش ، کوچوجك ذوقلرینی‌ده داخل حساب ایدەرك بورجسز ، دوشونجەسز ، دردلردن اوزاق ، پرحضور یاشایوردی . اونی، اوتر تمیز کیینن، او وقارینی بر آن ترك ایتمەین ، عظمتله مترادف بر نزاکت ایچنده تپەدن طیرناغه قادار کبارانه عمر سورن بوذاتی بر کون ، برقیصه مدت صوکرا ، آرقەسنده‌کی اوشاغندن داها برباد ، داهاشرفسز بر حالده ، صیرتنده لیمه لیمه البسەلر ، ایکنجی موقعه دوغرو ایتیشه قاقیشه کیدرکن کورەجکمی عقلمدن کچیرەمزدم . شیمدی سلاملاشیرکن بیچارەنك حالنده بر محجوبیت ، بنی کورمەمزلکدن کلمك آرزوسی حس ایدییوردم ویان یانه تصادف ایدرسەك :

— ناصیلسیکز افندم ، أییسیکز انشاء الله !

دیمکدن ، حال وخاطر صورمقدن چەکینیور ، نزاکةً استفسار خاطردن واز کچیوردم . بو آدم، شو وضعیتیله، اودونج پارا بولوق، بورج ویرەبیلمك، امکنی تدارك ایدەبیلمك مشکلاتی ایچنده یاری یاری‌یه ، حتی یاریدن فضلەسی بیتمش دکلمیدی ؟

آرقەسندن ایکنجی برطانیدق سوکدی . بر مکتب آرقدا - شم ... کوزتپەده بر محله مکتبنه کیدردم ، آدی‌ده عوام لساننده طاش مکتب ایدی ، اورایه کلیردی ، فقط نه کلیش ؟ برمیدیللی‌یه بینر، لالاسی یاننده، ناز ونعمه مستغرق ، خواجەلرك التفاتلریله قرشولنەرق کوچوك بر شهزاده کبی ... جیبندن هر زمان بزی حیرتلره ، غبطەلره دوشورن اوفاق تفك شیلر ، مرکبلی قلملر ، لاوانطه صیقەجق قوطولر ، بویا طاقملری چیقارر ، هوا بر آز سرین ویا یاغمورلی اولسه أونده قالیر ، خواجه آیاغنه کیدر وبر

آز باشی آغریسه آرابه بولدورولور وهمان کری کوندریلیردی .
بر آز داها بویونجه بیسیقلتده کزرکن ، داها صوکرا سواریلك
ایدرکن کوروردم. بر آرالق کوزدن غائب ایتدم. متارکه‌یی متعاقبدی
قارشیلاشدق : قارا قیشده ، صرتنده جاکت ، لاستیك یاقاسی
وایپ بویون باغیسیله ، زیب چیقدی برحالده ... آغزی بورام
بورام اسپرطو قوقویور وکوزلری جام کبی پارلایوردی . ایشته
بوکلن اوایدی ، غالبا صیتمه‌لر ایچنده تتره‌یوردی‌که بو آچیق
وکونشلی صولك بهار هواسنه رغماً هاوی‌در کولك بر پالطویه صارینمش ،
صاپ صاری اویله کزییوردی . آرتق بوکنجك بیتمه‌مش
نه‌سی قالمشدی‌که ...

اوچنجی طانیدق برمشروطیت زنکینی اولدی. بر آرالقدی ،
بو آدام آووج آووج لیرا صرف ایدردی ؛ دنیایه‌متالك ویرمزدی ،
کولدیکی زمان قهقهه‌سی طاوانلری ایکله‌تیر ، اطرافی تحقیر ایدر کبی
بر معنا ایله برونی تودوره‌رك سیلدیکی وقت قولاقلری ترزی چینلاتیردی ؛
بوغاز ایچنده مکلف بر یالی صاتین آلمش ، عمرینی ضیافتلر
وسیاحتلرله کچیرییوردی ، اوکا باقدقجه ظن ایدردك که آرتق دوشمه‌سی ،
قالقماسی اولمیه‌جق ، حیاتنك صوکنه قادار بویله ، رفاه ، بوللق ،
ثروت وسامان ایچنده یاشایه‌جقدی ... مکرسه بولدیغی یر ،
قازاندیغی توکه‌تیرمش ؛ ایشلر دوروتجه ، دیونه مستغرق ،
افلاس ایدیویردی . شیمدی بش ، اون لیرا ایله زور زورینه
کچینیور و اوقهقهه‌لرله بورون سیلمه‌لرینه کوتو کوتو اوکسورو-
یور ! زواللینك الر طوتار طرفی قالمامشدی ...

دردنجی طانیدق بکا حیاتك اك کوزل دورلرندن برینی

خاطرلاتدی ؛ فنر باغچه‌سنه تنها کونلرده داداندیغم برکنجلك ، عادتا چوجوقلق دوری ... ایشته بودردنجی طانیدیغی اوراده کوروردم ، آت مراقلیسیدی ، اوچ ، درت چیفت آرابه بارکیری ومتعدد آرابه‌لری واردی ؛ توزی دومانه قاتدرق اوزاقدن بر سوکون ایدر ، بر دونر ، بردوررور ، بر آتلار ، بربینردی‌که سیری خلقه اکلنجه اولوردی . عمری اوراده ، آت ، آرابه قوشدورمقله میراث یدیجه کچردی . صانکه فنر باغچه اونك مالکانه‌سی ، باسند خاقانی مالی ، ملکی ایدی . حدینه‌می کیمسه کذرکاهنده دورسون ، قوشوسنه انکل اولسون ... ووررور ، قیرار ، کچردی ؛ بوسببدن بوتون کیرا آرابه‌لری صاغه صوله قاچیشیرلر ، بوتوره‌دی‌یه یوللری سربست بیراقیرلردی . کوزل ، دینج بر دلیقانلی ایدی‌ده ... خانملرك کوزی بوزنکین ویاقیشیقلی آت جانبازینك اوزرنده قالیر ، خلاصه فنر باغچه اونك حکمنه رام اولوردی . ایشته شیمدی قولتوغنك آلتنده براوتوموبیل بوروسی ، آیاغنده چیزمه‌لر ، صیرتنده شو فورجا کتی ، کان او ایدی ... سزائی بك افندی بر اجنبی تحیه بلوکنده قامیون قوللانیوردی‌وتصادفه‌باقیکزکه‌اوبولوك‌فنرباغچه‌ده‌چادیرقورمشدی !

بن بو اسکی خاطراته دالمشکن کوزوم برخانمه ایلیشدی ... عجبا اومی ایدی ، بتم دبدبه وشعشعه‌سنه شاهد اولدیغم دردانه خانم افندی ؟ داها یدی ، سکز سنه اول ارن کوی استاسیونه ترەندن بر اینیشنی خاطرلایورم ... یاننده کهیا قادینی ، باشی دیمه دیك ، یورویشی وقور ، شویله کوروندیکی اوکندن ایستر ایسته‌مز چکیلیر ، یول آچاردق ... کوزللکنی شایان حیرت بر

درجه‌ده محافظه ایدن بو اولدقجه یاشلی خانمك شهرتی قولاقلری دولدوروردی ؛ اسراف وسفاهتنه رغماً پاراسنی بیتمیه‌جك قادار چوق ظن ایدردك. مکرسه بیترمش، بیتمش... اویله چوکمش، اویله کچکین برحاله دوشمش وقیافتی اویله فقیرلشمشدی‌که برزمانلر اوکنده یول آچدیغمز بیچاره قادینی شیمدی خلق ازه‌رك ، ایته‌رك یورویور وکیمسه آرتق لاقیردیسنی ایتمیوردی . بشنجی طانیدقده بو اولدی !

اونلرك آرقه‌سندن حال ووضعیتلرینی محافظه ایتمکه چالیشان بیلدکلرم کلیوردی. دوشکونلکلری هنوز داها فرق ایدیله‌جك درجه‌یه کلمه‌مکله برابر خبریمز واردی‌که ایشته شواوکده‌کی کوشکنی رهن ایتمشدی ، کله‌جك سنه اونی صاتوب کیرا اولرینه دوشه‌جکدی ... دیکری ایرادینك صوك پارچه‌سنی ییوردی ، کیزلیدن کیزلی‌یه اوینك اوست قاتنی بوشالتمش ، فضله اشیا وخالیلرینی صاتمشدی ... اوبری ایسه بدلنه طمعاً جانم کوشکنی کیرایه‌ویرمش ، چوقور بر سمتده دار بر اوه چکیلمشدی . سنه‌لر واردی‌که صیرتلری یکی برر البسه کورمیور ، حساب لافندن باشلری قورتولمیوردی ؛ ایچین ایچین یه‌نیورلر ، اریورلردی . بوقافله آراسنده فی‌الواقع هنوز بوقلغه دوشمه‌مش ، مضایقه‌نك آجیسنی طاتمامش ، بویوك بر تحوله اوغرامامش اولدیغنی ظن ایتدیکمز آداملر دخی کچیوردی ، کچییوردی اما بونلرکده ایچ یوزینی بیلمیوردق ، برکون، بویله قیاس ایتدکلریمزدن نه‌قادارلری بردنبره کوچیویرمشلر ، بقالدن یوز درهم صابون ویاغ آلمق موقعنه دوشیویرمشلردی !

هایدی بز ، استانبولده‌کیلر بویله ایدك ، یاشـو آنادولی اشرافندن اولان ذات ... بالذات کورمشدم ، آخورنده یکرمی، اوتوز آت باغلی ایدی وقوناغی کلن کچنه آچیق بولونوردی ؛ زراعت یاپار ، تجارتده یه‌تیشیر ، غیرتلاغنه قادار بوللق ایچنده نه کیفلی یاشاردی ... صوك محاربه‌لر اونی‌ده ییقمشدی ، أوی یانمش ، اراضیسی استیلایه اوغرامش ، تجارتی دورمش ، بیریکدیردیکی پارالر ایسه اعانه‌یه ، اعاشه‌یه، ویرکویه کیتمشدی . جانی استانبوله دار آتمشدی ؛ بوکون (آه !) چکدیکی وقت آتشی قارشیسنده‌کنه تأثیر ایدیيور وبر همشهری أونده یاری آچ ، یاری طوق یاشادیغندن چوکدکجه چوکویور ، دوشدکجه دوشویوری .

ایشته واپور کوکرته‌سنده اوطوروب کچن کون بوجانلی وثیقه‌لری تدقیق ایتمش واوقناعتله‌درکه صوکنده :

— چوقدن یاری یاری‌یه بیتمشز ، حالا فرقنده دکلز !

دییه شاشمش ، آجیمش وماتم ایتمشدم .

مه‌تانپیسیقوز !

وقتیله بر کتابده‌می اوقومشدم، بر سینه‌ماده‌می کورمشدم، بوقسه عالم بر آدامی آکلاتمشدی، شیمدی خاطرلیه‌میورم، (مه‌تانپیسیقوز) ده‌نن نظریه، یعنی روحك بر وجوددن دیکرینه انتقالی کیفیتی‌نی بو کونلرده خیلی مشغول ایدییور... بالطبع بو آغیر بحث ایله، علمی بر صورتده، فلاسفهٔ جهانی تدقیق وتتبع ایده‌رك دکل، هوائی وخیالی بر طرزده، کندیمه، سویه وفطرتمه کوره مشغول اولویوزم. هر کس درجه‌سنی، ادراك وفراستنك حدودینی کاشکه بنم قادار بیلسه... مادامکه علم وفن آدامی دکلم، عبرانی ویونانی کتابلر بکا بوخصوصده هیچ برشی آکلاتاماز، فیثاغور فلسفه‌سی قولاغمه کیره‌مزدی، اك أیسی قوهٔ خیالیه‌مه کووه‌نمك وروحمك اسکی قالبلرینی برر برر، تخميناً، کوزیمك اوکندن کچیرمکدی. بو، هم بنی، هم قارئلریمی آووتور، اکلندیرردی‌یا... بکا لازم اولانده بو ایدی... ایشته، اونك ایچون، دون کیجه أوده وقت کچیره‌جك بر ایش آرادم وبولامایجه، قالقدم، لامبایی قیصدم، مندره اوزاندم، آغزمده جیغاره، لوشلق ودومانلره کوموملش، اسکی‌بنلکاریمی، روحمك کچمش زمانلرده‌کی قالبلرینی ویاشاییشلرینی تخیله قویولدم.

هیچ شبهه‌یوق‌که بنم روحم بوتون‌مدت موجودیتنجه چتین، معارض ومخالف بر روح اولمشدی... هر دورده مجادله

ومعارضه‌یی حضور ورفاهه ترجیح ایتمش ، یاشادیغی دورك متنفذلریله همفکر وهمدم اولاجغنه مخالف قاله‌رق بیك بر عذاب ، بیك بر بلا کورمشدی . ماضی ایچون بویله اولمشدی ، استقبال ایچون‌ده اویله اولاجق ، بن شو قالبمی ، هرهانکی بر وسیله ایله ، خسته‌لق ، قضا ، ایپ ویا اختیارلق ، دیکاندیر نجه‌چتین خویلی ودیك باشلی ، جداجو روحم‌ده عینی پروغرام و عینی ثبات ایله بر باشقه‌سنده ، تمامیله بنده اولدیغی کبی ، دیدیشه اوغراشه یاشایه‌جقدی ! أوت ، روحم بویله بر روحدی !

مثلا ، قطعیاً امینم‌که دنیانك ایلك قورولدیغی زمانلرده ، حضرت آدمله حوا دورنده بیله بن ، یعنی بنم روحم ، افادهٔ مرام ایده‌جك حاله کلیر کلمز طوتوب او جنتدن اخراج کیفیتنی تنقیده باشلامش واوز باباسی اولان آدم علیه‌السلامك قارشیسنه کچوب :

— نیچون ضعف کوستردك ؟ نه‌دن شیطانه قاپیلدك ؟ میوهٔ ممنوعدن باشقه قوجه جنتده ییه‌جك بر نسنه بولامادکمی ؟

دییه ایلری کری لاقیردی سویلمکه جرأت ایتمشدر . بو زباندرازلغنك جزاسنی چکمه‌مشمیدر ؟ کیم بیلیر ناصل شامارلر ییمش ، نه مخوف طاش قوووقلرینه حبس اولمش ، نه قادار زمان آج ، صوسز بیراقیله‌رق تربیه واصلاح ایدلمك ، بو تنقید ومناقشه خویندن واز کچیرتیلمك ایسته‌نمشدر . بلکه بو اوغورده ، بر کون ، قافاسنه بر چکه کمیکی ییه‌رك ترك جسم وجسد بیله ایتمشدر . عجبا هابل وقابل وقعه‌سنده بن هابل دکلمیدم ؟ وآغا بکم قابل نی اویله ، ظن اولندیغی کبی بر قیصقانجلق یوزندن دکل ،

جبر وقوتنه قارشی عاجز وجودمله وقوع بولان اعتراض ومخالفتم نتیجه‌سنده ، حدته کله‌رك وورمامشمیدی ؟ محقق بویله اولمشدی وروحم ایلك قالبنی بویله ، بو حادثه اثناسنده غائب ایتمشدی !

صوکرا ایکنجی جسمه انتقالنده ، بلکه‌ده حضرت نوحك کمی انشاسیله استهزا ایدنلردن بری اولمشدی . ایکیده برده بحر لوطك کنارینه ، دستگاهه کیدر و :

— الله عقل ویرسین ، نه‌در بو یاپدیغك چارپوق چورپوق شیلر ، امکنکه یازیق دکلمی !

دیردی . فقط طوفان باشلایوب اوهجو وذم ایتدیکی تخته‌لرك یوزدیکنی کورونجه کیم‌بیلیر ناصل پشیمان اولمش ، ناصل صاچنی صقالنی یولمش وتنقید واعتراض خوینك جزاسنی طاشغین صولر ایچنده بوغولمق صورتیله نه‌فجیع چکمشدر !

داها صوکرالری ، هانکی دیارده بر روحه انتقال ایتدیسه اوراده‌ده صویه‌صابونه‌قاریشمقدن ، آزیلی مستبدلره‌صاتاشمقدن ورجال زمانه‌یی هجو وتنقیددن کری قالمامشدر . مثلا مصرده‌ایسه یوسفك معارضی کسیلمش :

— فرعونلر تختنده بوچوللردن کلمش اسیرك نه حقی وار ؟

دیه باربار باغیرمش وبو مخالفتی یوزندن یاسورلمك ، یاخودده زندانه آتیلمق صورتیله بلادن بلایه دوشمشدر . کلدانیلر آراسنده یاشادی ایسه محقق نمرودك‌ده معارضی ومخالفی ایدی :

— نه‌در بو آوجیدن مملکتك چکدیکی ، هواده قوش ، چولده جیلان بیراقمیور ! کبی متمادی شکایتلری یوزندن نهایت بر کون اونك‌ده خشمنه اوغرامش وتا یوره‌کندن بر زهرلی اوق یه‌رك عدم دیارینی بویلامشدی !

یوق ، بابلده پاشامایوب ده بنی اسرائیل آراسنده ، فلسطینده حیات سوردی ایسه ، هیچ شبهه سز ، اك شوكتلی واك هیبتلی رجالك معارضی اوله‌رق قهردن قهره سوروكله‌نشدی . حالبوكه بویله یاپه‌جغنه ، مثلا متنفذ ذواتك صوینه كیتسه ودیانی ذم خصوصنده صیقی طوتوب مدحه حصر ایتسه‌ایدی‌ مرمر ستونلی ، حوضلر وفیسقیه‌لرله سوسلی ، آلتون وایپكلره مستغرق قوجه سرایلرده :

ایچ باده كوزل سه‌و ، وار ایسه عقل وشعورك

مصراعنی كندیسنه دستور اتخاذ ایدر ، عمرینی می ونكار ایچنده مسعود كچیردی . دوشونیكز ، مثلا ، (سالومه) زمانی سوریه سرایلرینی . . . ساز ، ایچكی ، رقص ، حیات بوندن عبارت ! والینك همدمیسیكز ، قصیده‌لر سویله‌یور ، مدحیه‌لر یازییور وعریان رقاصه‌لرله صرمه قاپلی سدیرلرده ، مست وبیتاب دویولمازذوقلر ، لذتلر طوپلایورسیكز ! اسیره‌لر باشیكز اوستنده دوه تویندن اوزون یلپازه‌لر صاللایور ویورغون دیزلریكزی بم بیاض بدنلی وقیزیل صاچلی بنات یهود اوغوب اویوشدورویور . بویله یاشامق قابل ایكن سز والیلره ، قراللره معارض كسیلیور ، هجویه‌لر یاپییور وطوتولوب لوش زندانلرده یاش طوپراقلره سه‌ریلش ، قورو اكمك ییه‌رك خانقنده قرار قیلیورسیكز !

آه ، بنم اذعانسز وخشین روحم نه‌دن بویله یاپدك ، نه‌دن حالا بویله یاپییورسك ، زمان سكا اویمایجه سن زمانه اویسه‌ك وهر كیردیكك جسمی هر عصرده اذایه صوقماسه‌ك نه اولوردی ؟

محقق سن اسکی یونانده یاشامش ایسه‌ك، اورادده قالبلریکزه راحت یوزی کوسترمه‌مشکدر. مثلا اسکندر کبیرك‌ده علمبداری ایدك :

— کنج بر اوغلانك آردینه دوشوب محافظه‌سنه امکان اولمایان حدودلرده ایشمز نه ؟ بونك صوکی خسراندر ، بیهوده انسان تلف ایدییورز ، یاهو ، سزده هیچ عقل یوقمی ؟

دییه هایقیرمش ، نهایت ، جهانگیرك قولاغنه قادار کین وخصومتنی اسماع ایتدیره‌رك زهرلی نبات مطبوخی ایچیرینك صورتیله ینه تبدیل جسمه مجبور ایدلمشسکدر . . . حالبوکه (دیوژه‌ن) کبی :

کولکه ایتمه باشقه احسان ایسته‌مم !

دیر ، کچه‌بیلیردك . حتی ، الك اعلاسی ، ارسطو کبی اسکندرك پیشنه طاقیلمق ومظفر اردوسیله تا هنده قادار کیدوب اوکا ، مصاحبلك وندیملك ایتمکدی .

روما ایلرله یاشادی ایسه‌ك بندن اولکی جسملریکی کیم بیلیر نه مخوف ظلملره هدف ایتمشکدر ! (ماریوس) و (سیللا) وقوعاتی اثناسنده، بو اوزمانکی (اتحادوترقی) و (حریت‌وائتلاف) مجادله‌لرنده ، أمینم‌که الك عاجز طرفی طوتمش ودیکر طرفه‌طعن وتشنیع یاغدیرمش وصوکنده اسمك مجرملر لیسته‌سنه کچه‌رك تیبر نهرینك دیبنی بویلامشکدر . قاریشماسه‌ك اولمازمیدی ؟ بر کوشه‌ده ، بزم بی‌طرفلر کبی ، اوطوروب سیر ایتمك وایام رئیسی اولمق، بوقانلی ایشلره‌غیر تلاغنه‌قادار کیرمکدن البته‌دهافائده‌لی ایدی .

(ژول سه‌زار) ی ده‌ویرن ضربهٔ حکومتده محقق سنك‌ده دخلك واردی :

— ظلم کافی ! استبداد یتر ! دیکتاتورلك ایسته‌میورز !

دییه سناتوده هایقیرمش ویازدیغك اثرلرله اونی بلا پروا هجوم وذم ایتمشسکدر . بلکه‌ده سقوطنه یه‌تیشه‌مه‌دن، امر و فرمانیله، داها اول سیوری قایالردن آشاغی یووارلانمش ، عادت بلده وجهله اعدام اولنمشسکدر ! فقط دوشونه‌لی ایدك‌که سه‌زار او درجه فنا بر آدامده دکلدی و — هرزمان اولدیغی کبی — صوکرا کله‌جکلر اونی پك چوق آراته‌جقدی !

(نه‌رون) ، (نخالیکولا) ، (قلود) دورلرنده آغزیکك طادینی آلدکمی ؟ هایدی فلسطین سرایلرنده ، داودلر سلطنتنده معارضدك ، زندانلرده وجودلر چوروتدك ، (نه‌رون) زمانی ینه‌نه‌دن دبدبه و رفاهه یاناشمادك ؟ سن ، پك اعلی (قوواديس) ده‌کی پترون کبی (نه‌رون) ه مصاحب ورفیق اولابیلیر ، ایپك أنتاریلر ایچنده ، وجودك ایلیق صولرله ییقانمش ، مسك وعنبرلی یاغلرله اوغولمش ، ترتمیز وپر رفاه بر ذوق وسعادت هنکامی کچیرردك .

خایر ، محقق کزدیکك یرده :

— بو مجنونی ئولدورمه‌لیدر ، نه‌در اویازدیغی شعرلر ، نه بربادشی اونلر ، یا چالدیغی موسیقی پارچه‌لری ، اوماسقارالقلر، بونلر نه‌در ؟ بو نه حالدر ؟

دیمشسکدر . بلکه‌ده ، نه رونه علیهدارلق اولسون دییه، یکی تورەین خریستیانلره داخل اولمش ، یاقالانمش و وجودیکی آچ آرسلانلره پارچه‌لاتدیروب چارمیخلره کردیرمشسکدر ...

هم سن ساده ارککلری دکل قادینلری هجو ایدرسك ، بیلیرم ... ناصل ، عجبا (مه‌سالین) لکده علیهنده بولندك ، فحش واحتراصنی

دیلکه دولایوب بویوزدنده اذا کوردکمی؟ عجبا (قلهاوپاترا) ده دشمنكمی ایدی ؟ بوتاریخی حسنلره حلول ایدهجکنه کین ونفرتلرینی قازانمقدن نه قازاندك ؟ آتشلی دلدادهلرینك قاماسیله برکیجه ایزیه روما واسکندریهسوقاقلرنده وورولوبصولكنفسکی ویردك ، بویله بر عاقبته اوغرادك دکلی ؟

عجبا هارونالرشید دورنده بغدادده کندینه ناصل بر جسم سهچدك ... محقق بر مخالف بر سیما ایدی ، برسوقمجاوی ... عربجه مجولر سویلیهرك شهری دولاشیر ، رجال دولتی ذم ، سیاست حکومتی تنقید ایدردك ... اویلهیاپهجغکه ، کاشکهخلیفهیه ندیم اولسه ایدك وهرمدحیهکه مقابل درت جاریه ویوز بیك کیسه آقچه احسان آلسه ایدك !.. دوشوك ، درت تر وتازه أسیره ، بری حبشی ، بری زنجی ، بری رومی ، بری ایرانی یوز بیك کیسه آقچه ، چیل چیل ، شاقراق وخالصالعیار ! بواحسانهبدل ، زندانیبویلادكویاخودده دار آغاجنهیوکسلدك...

وندیك دوقلری زماننده ، کوزمله کورمش کبی حکم ایدهبیلیرم ، ینه معارضدك و :

— شانلی جمهوریت محو ومضمحل اولویور !

دییه باغیرردك . بو فریادك سنی اومشهور (ایچ چکنلر کوپروسی) نه قادار کوتورمش وآیاغکه باغلانان کولچه دهمیر بدنکی دهکیزك دیبنه قادار سوروکلهمشدر . سیاسته قاریشما کده نه معنی واردی ؟ درت کمی صاحبی اولوب تجارتکه باقسهك وصفای خاطرله یاشاسهك اولمازمیدی ؟

فرانسه اختلالنده بو معترض ، فقط اجراآتسز روحم

ژیروندنلردن برنده یاشایوردی. دوقوز ترمیدوردن اول کیوتینه چیقمش اولمالیدی ... یوق بزم تاریخمزده، تاریخ عثمانیده عمر سوردی ایسه، امینم، اولا پاطرونا خلیلك، صوکراده قاباقجی مصطفانك معارض وعلمداری اولمش :

— بره نه سویله‌تیرسکز شو مفسدی، کمند آتوب صوصدورك !

کبی بر امر مخصوصله اوته‌کی دنیایه بر دفعه‌دها بویلامشدر... ظن ایدییورم‌که روحم بنی سه‌چه‌دن، بنده یرلشمه‌دن اول علمدار باشا ایله برابر بر یکیچری دشمنیدی؛ یا سلیم ثالثك شهادتی، یاخودده، علمدارك وفاتی هنکامنده اوزرینه قلیج اوشوشدوروب جسمندن آیریلدی وبودفعه‌ده بنم باشمه بلا اولدی، بنی اتحاد وترقی‌یه ومعقبلرینه مخالف ایتدی! بویوزدن عزل، حبس، نفی، چکمه‌دیکم قالمادی.

شاید (مه‌تانپیسیقوز) نظریه‌سی دوغروایسه بندن‌صوکرا کله‌جك وجودلری همان الله بودیدیشکن روحدن صیانت ایتسین!

آقربای زیارت

اون سنه اول نه ایدك ، اون سنه صوکره نه اولدق ؟

بونی براپجه اکلامق ایچون بکا مدقق ومراقلی بر آرقداشم اوزاق آقربامی زیارت تکلیف ایتدی :

— چوقدن بری ناصل ، نره‌ده نه ایله یاشادقلرندن خبردار اولمادیغك اوزاق ، یاقین البته برقاچ آقرباك واردر ، دیدی ، سن اونلرك اسکی حاللرینی ، اسکی معیشت ووضعیتلرینی بیلیرسك ؛ بر دفعه‌ده شیمدی کیت کور وایکی حیاتی مقایسه ایت ... ایشته اوزمان نه ایدك ، نه اولدق ، بزه بو حرب وضرب ، بو جنك وجدال ، بو یاقه ، پیقمه سیاستی نه بهالی‌یه مال اولدی ، آکلارسك !

تکلیف ذوقمه کیتدی . زیرا بر دفعه یاشلی باشلی اقربامك کوکللرینی آلمش ، خاطرلرینی خوش ایتمش اولاجقدم ؛ بو بر وجدانی وظیفه ایدی . ثانیاً بر تتبع وتدقیق ساحه‌سی بولمش ، بر مقاله ومطالعه زمینی حاضرلامش اولاجقدم ، بوده بر حیاتی وظیفه ایدی . ایشته بو ایکی وظیفه‌یی‌ده ایفا ایچون کچن کون یوله دوشدم . فقط ، اولا ، اقربامزك بوکونکی وضعیتندن خبردار اولان بر اسکی دادی‌یه مراجعت ایده‌رك محل اقامتلری حقنده معلومات آلمق لازم کلدی . بری ، برتکیه شیخی مستثنا اولمق اوزره ، هپسی‌ده یرلرینی ، مسکنلرینی ده‌کشدیرمشلر ، اوزاق ، آیقیری سمتلره ، بولونماسی کوچ ، کیدیله‌سی زور محله‌لره

داغیلمشلردی . نوط دفتریمی برچوق سوقاق اسملری ، بقال ، عطار ، بکجی ، حمام ، چشمه ، قهوه تعریفلریله‌دولدوردم‌وشهری طانیمایان بر سیاح کبی ، رهبریمه باقه‌رق ، شاشقین شاشقین یانغین یرلرینه دالدم .

ایشته بوکونده سزه بومراقلی و آجیقلی ، حقیقی وفاجعه‌لی زیارت وسیاحتمدن بحث ایده‌جکم .

***

ذهناً چیزدیکم خریطه موجبنجه ایلك اوغرایه‌جغم اقربامی شویله خاطرلایورم : قاکلیجه‌ده ، کورفز اوستنده تیزیلجق وفیستیق آغاجلرینه کومولی قوجامان باغچه‌لی بر اوده اوطورورلردی ؛ سازه ، سوزه دوشکون اسکی تربیه کورمش اصیل بر عائله ایدی . ظن ایده‌رم که آیده بو اوه اون ، اون بش لیرادن فضله کیرمزدی ، فقط نه اکسیکدی که .. برقهوه آلتی چیقاررلردی ، چیلك رچلنه قادار موجود ! ده‌کیزده بر صندالری واردی ، بونکله کاه بالغه ، کاه مهتابه چیقارلر وهفته‌ده ایکی کیجه ساز یاپارلردی ؛ هم ده اویله‌چنك وچغانه‌نوعندن ، سرخوش اکلنجه‌سی باپاغی ساز دکل ... آدام عقللی موسیقی ! نی ، طانبور وکمان ذوقنی واسکی بسته‌لرك قیمتنی ایلك دفعه بن اوراده ، فیستیق وقیزیلجقلر آلتنده ، مهتابلی ده‌کیزه قارشی بر بم بیاض کیجه‌ده طاتمش وآکلامشدم . یارینك مصرفنی وآی باشی بورجلرینك صورت تسویه‌سنی دوشونمکسزین ، آز پارا ایله رفاه ایچنده صنعتکارانه یاشه‌یه‌بیلن بوعائله‌یه حرمت وغبطه ایتمه‌مك قابلمیدی ؟ دوداقلری دائما متبسم وکوزلرینك ایچی هرزمان اندیشه‌سزیکی

بر بسته حاضرلامق ، اولطالری تمیزلەمك وموطباقده موسمه
کوره أك نفیس ونادیده یمکلری قوتارمقله مشغول اولان أولك
خانملری ، طاتلی دیللی وکولر یوزلی بوپرصحت قادینلر حیاتك
فجاعت ومشکلاتندن همان همان بی خبر بوجنتدن بر پارچه اولان
یم یشیل داغ صیرتنده نه أمین ، نه آسـوده یاشایورلردی ...
کوزلری کیمسەنك مالنده دکلدی ؛ قلبلری تر تمیزوحیاتلری صاف
وساده اریلەبرعمرسوریورلردیکه جهانك بیك بردرلو تهلکەلری
صانکه اوزایه ، اونلره یەتیشمکدقیەمیەجق، مصون براقەجقدی.
حالبوکه نرەده ؟ آقسرای یانغین یرینی کچدم ، والده ، جامعنك
یانندن صاپدم وقوجەمان خراباتخانەنك قپوسنی ایتدم . بوراسی ،
هراوداسی آیده اون لیرایه کیرایه ویریلن بر عجائب مسکن ، بر
لوش ، مقسی بنا ایدی . دیشاریده کونش وصیجاق واردی ؛
بوبناده ایسـه دیزلره ، درحال ، بر ییلان کبی صاریلان نافذ ،
مؤثر بر رطوبت وبر آلاجەقارانلق ... بر اوداقاپیسی آچیلدی،
آرالقدن باقدم ، قینالی صاچلی بر اختیار قادین اسپناق آییقلایور
واورتەده، مالطیزاوزرندەبرتجرەدومانلرصالیویرەرك‌قاینایوردی.
کنـارنده یاتاقلر ییغیلیدی . بن هانکی اودایه کیرەجکدم ؟ او
صیراده قارشیمه صفەدن أنتاریلی بر قیز چیقدی ، اون اوچنی
کچمش ، آرتق چوجوقلقدن قورتولمش بر قیز ...

— آ ! دیدی وایچری‌قاچدی . بنی طانیشدی ، آرادیغم
اودا ، اونك کیردیکی اودا ایدی . ایکی ، اوچ یاشـنده ایکن
فیستیقلرك آلتنده طوپ اوینایوب دیزلرینه طیرمانانوکورفزدن
کچن شرکت واپورلرینك تقلیدینی یاپان صـاری صاچلی ببك ،

دیمك ، ایشته بوایدی ، بوراده ، بوتك اوداده ، صیتمه رنکی
وورم وجودیله ... عجبا قاکلیجه‌نك بهار کانجه پنبه پنبه ارغوانلر ،
مور زانباقلر وصاب‌صاری قیزیلجقلرله‌دونانان راحیه‌لی داغلرینی
خاطرلایورمیدی ؟ اوقاییق کزمه‌لرینی وساز کیجه‌لرینی . . .
ایچری کیردم ، اوپوشدك ، آغلاشدق . یانغین ، تنسیقات ،
حرب ، تیفوس واسپانیول اوشن ، اومرفه واوآسوده عائله‌یی
صاته صاوا ، قیرا وورا ، ئولدوره کومه بوحاله کتیرمشدی .
اوچ کیشی قالمشلردی ، اوچ کدرلی باش ، اوچ خسته وجود ،
اوچ آج ! هرآفت ایچلرندن برینی کوتورمش ، بابا اسپانیولدن ،
اولادقورشوندن،همشیره‌تیفوسدن‌ئولمش، داماد وه‌لادیووستوقده
اسیر قالمشدی . قارشیلقلی بر نقرات کبی :
— آه ، نه‌ایدی اوقاکلیجه‌ده‌کی زمانلر ، نره‌ده ؟
دیدك ، دیدك ، کوز یاشی دوکدك .
ایکنجی زیارتم تکیه‌یه دوشدی . فقط تکیه‌نك طانیلیر یری
قالمامشـدی‌که ... بن اونی ، دوقوز اون سنه اول یشیله بویالی
تخته پارماقلقلری ، شاقیرشاقیر آقان شادروانی ، بم بیاض بادانالی
دیوارلری وصاپ صاری دوشه‌لی حصیرلریله نه‌تمیز ، نه‌مشرف ،
پر عمران بیراقشدم.شیمدی پارماقلقلر یرنده‌یوقدی. صوکسیلمش،
حوض بوشدی . دیوارلر یریر ییقیلمش ، حصیرلر پارچه‌لانمش
وآك یازیغی ، قاپیدن کیرنجه باغچه‌یه کولکه ، مهابت واخرویلك
ویرن اوقوجه‌مان قیرمیزی دوت آغاجی کسیلمش ، تکیه دیم
دیزلاق ، چیرچیپلاق قالمشدی . آیین کیجه‌لری کلدیکم اولوردی .
ترتمیز قیافتلی ، بم بیاض عراقیه‌لی درویشلرك ذکری اطرافی

ایکه‌تیر ، بنا آویزه‌لر ، شمعدانلر ، قندیللر ایچنده پیریل پیریل یانار ، مخلدیه شرف صالالردی . شیخ افندی نه‌تربیه‌لی ، نه‌ظریف ونه خوشکو ذاتدی . ایشی کوجی هرلاقیردی‌یه بر نکته یتشدیرمك ، بر تلمیح یاپمق وصوکرا چله‌خانه‌سنه قاپانوب ذکر وعبادت ایتمکدی . عائله‌سی یکرمی‌یی آشغیندی واوراده چیقان یمکك بوللغی ، نفاستی همان ده‌مه وزیر ، وکلا قوناغنده نادردی . بنی کوروبجه کوکسنه باصدیران شیخ شیمدی نکته‌، تلمیح نرده ، باص باباغی سوزك ایکیسنی بر آرایه کتیرمکدن عاجز ، بیك زورلقله دردینی یانیور :

— اولادم ، کون اولویورکه مع‌عائله‌قتیقسز اکمکله کفاف نفسه مجبور اولویورز !

دییوردی . بویوك اوغلی چاناق قلعه‌ده شهید دوشمشدی ، تام حقوقی اکمال ایده‌جکی سنه ... کوچوکی وفات ایتمشدی ، اسپانیولدن ... بویوك قیزی دامادیله آیری چیقمشلردی . دوقتور دکلیدی‌یا ، حربده خیلی وورمشدی ؛ شیمدی حاللری وقتلری اییدی ، فقط باباارینه برخیرلری دوقونمیوردی . آرتق نه‌ذکر ایدن واردی ، نه آش کونی ، نه‌درویش ... بوراده بکجیلك ایدییورلردی .

— یا کوچوك کریمه نه اولدی !

شیخ افندی قاشلرینی چاتدی :

— بزم ایچون ئولدی ! دیدی اکلادم وئوته‌سنی صورمادم ، قارشی قارشی ، ذکر ایدر کبی :

— آمانه‌ایدی او آیین کیجه‌لری ، او آش کونلری ، نرده ؟

دییور ، دییور ، ایکلییوردق .

اوچنجی قاپی‌یی خلجان ایچنده چالدم . چیقماز بر سوقاق صوکنده اوچ اودالی برطام آلتی یدی قوله برجلرندن برینه کومولمش ، صیرصیقلام‌و ایخبیر داللریله‌لوش ... وقتیله اوطوردقلری قوناق کوزیمك اوکنه کلدی . مرمر آولیلر ، چیفته‌مردیوه‌نلر ، حماملر و آخورلر ، تام بردولتخانه ! اسکی اصول ، ارکان‌مندرلری ایله دوشه‌نمشدی ؛ یازین بومندرلره کرکین قارکبی بیاض‌پاتیسقه ئورتولر ئورترلردی ، قیشین چوخه‌لر ... اورته‌لرده قبه‌لی‌مانغاللر دوروئر و آقشام اولونجه اودالره‌غاز اسکمله‌لری قونوردی اوزون چارشیده چکدیریلمش ، یشیل وقیرمیزی یالدیز بویالی ، کنیش ، اوزون واویمالی بر نوع اسکمله‌لر ... یمك یرده ، آیینه کبی پارلایان باقیر سینیلرده یه‌نیردی . صوکرا یانغین اوقوناغی‌ومخدوم بکك سفاهتی‌ده عرصه وسائرماللری ییدی ؛ سکزسنه اول‌ینه حاللری بردرجه اییِ ایدی ، معاشلریله کچینیورلر ، کدك پاشاده ظریف‌برأوده‌اوطوروبورلردی . حرب ، غلای‌اسعاروممعزولیت نهایت اونلری ، بر آنا ، بربویوك آنا وبراوغل ، بورایه قادار آتمشدی . اوغل دیدیکم شیمدی قرق بشنده واردی ، نه‌کللی غللی ، نه‌وقارلی ، عادتا نه‌محتشم بر آدمدی . کورکلی پالطولر ، پارده‌سولر ایچنده کورمکه آلیشدیغمز کهربار تسبیحلی ، فوطین قوندورالی بررجال‌دولت‌سیماسی .. قاپی‌یی بکا اوفاق‌تفك ، آووردی آووردینه‌چوکمش ، انتاریلی‌بری آچدی ؛ نه‌غریب معنالی کوزلری واردی !

— فهمی بکك أوی بوراسیمی ؟

— أوت ، بویوریکز ، صفا کلدیکز !

آمان یاربی او آدام بو آدامدی ، او محتشم سیما ، بو سفیل چهره ! ... بر آرالق آننه‌سی اونك یانمزدن چیقمه‌سندن استفاده ایده‌رك :

— اولادم بیتدی ، دیدی ، دوقتورلر دارالشفایه‌صوقمزی توصیه ایدییورلر ؛ پاره نره‌ده ؟ طوپطاشنه کیره‌جك !

فی‌الحقیقه فهمی بك ، او آغیر وقارلی آدم زیرزوب بردلی اولمشدی ؛ کوزلرینی کوزیمه دیکه‌رك آکلاتییوردی :

— بك افندی برادر ، کاغددن پارا اولورمی ؟ باری کاغد حلواسندن‌یاپسه‌یدیلر ، آغزیمزطاتلیلانیردی ... بن‌قوللانمیورم ، تا صاری صاری لیرالر ، چیل چیل پارالر چیقینجیه قادار ... اونك ایچون أوی ، بارقی صاتدق ، بدانی ، دسته دسته کاغد ، بانقه‌یه یاتیردق ، هم اویله‌مقاوله یاپدق که معدن پارا چیقینجیه‌قادار بزه اون پاره ویرمیه‌جك ، بزده اوزمانه قادار بوراده دیشیمزی صیقه‌جغز ! بردن فرحلق ! کل ، یغورتجی ! اوقه‌سی قاچه ؟ یوز پارامی ؟ هله‌هله ، ایکی‌چیل غروشه اولمازمی ؟یکی ویر ، اللی اوقه ... آل شوصاری لیرایی ، کری‌یه سکزغروش ایسترم ، معلوم آ لیرا یوز سکزدن !

بوطرزده معدن پارا ایله آلیش‌ویریش تقلیدی یاپه‌رق‌متمادیاً قونوشیوردی . بنی قاپی‌یه قادارده تشییع ایتدی . صوك سوزی شو اولدی :

— آمان ، بك افندی برادر ، سز غزته محرریسیکز ، داها چابوق‌خبر آلیرسیکز ، لیرایوزسکزه چیقنجه‌بکا برقارت‌یازیویرك !

زواللی آدام پارا ایله‌بوزمشدی ... اکثریمزك، بو کیدیشله، اوله‌جغنی کبی ! یورورکن کندی کندیمه :

— آه، نه ایدی او قوناغك شعشعه‌سی، او افطارلر، نره‌ده ؟

دییور، ییقیق قلعه‌لر آراسندن ملول، محزون کیدییوردم.

ایشته بومنوال اوزره اوچ قاپی‌یه‌داهاباش ووردم، هپسنده او حالی، زمانك کسکین طیرناقلرینی، قانلی ایزلرینی بولدم. استانبولك بر زمانلر اك شاد، اك مرفه پاشایان وکچینن بومسعود فانیلرینی اون‌سنه‌لك جدال یردن‌یره‌وورمش، چامورلره‌بولامش، دردلره صوقمش، کندی مملکتلرنده برمهاجر وبرغریبتزده کبی آج، محروم، یوقسول بیراقمشدی. کیمك کیمه امداد ایتمکه مجالی واردی ؟ که‌لدن کوسه‌یه معاونتمی اولوردی ؟ هپمز محتاج همت بر دده ایدك، نره‌ده قالدی‌که غیری‌یه همت ایده‌جکدك ؟ باجاقلرم یورغونلقدن درمانسز ویوره‌کم هجران ایچنده شیشکین اویمه دوشکون ودردلی دوندیکم زمان بو آلتی عائله‌نك هرفردینه آیری آیری آجییوردم. یالکز برینه غبطه ایتمشدم : لیرانك یوز سکزه کچه‌جکنی بکله‌ین دده‌لی‌یه !

ایچمزده استقبالدن امید ایدن بر او واردی !

یازیق اولدی !

شیمدی یه قادار قارئلرمدن هانکی فکریمی ، هانکی حسمی صاقلادم‌که بونی صاقلایایم ؟ فی‌الواقع اعترافندن اوتانمیور دکلم ، قلبمده بر تتره‌مه ، چهره‌مده بر قیزیللق ، یوره‌کمده بر ئوزونتی ، خلاصه نفسمده مادی ومعنوی بر تغیر ، برحجاب حالی وار ... وار اما ، نه‌چیقار ، برجسارتلی آدیمله بو برزخدن قورتولمق ، روحمی آچمق وعذابمی آزالتمق داها فائده‌لی ، داها شفابخش اوله‌جق ! أوت ، دون ، فکراً برکناه ، بر جنایت ایشله‌دم : اتحادجی اولمادیغمه یاندم واتحادجی اولمقده‌کی لذت ، فائده ومنفعتلری کوزیمك اوکندن کچیره‌رك :

— ایواه ، کنجلکمی هبا ایتمشم ، کنجلکمه یازیق اولدی !

دیه هایقیردم ، ناله وافغان ایتدم .

هانی بعضی کنج ، کوزل قادینلر حیاتلرینی معصومانه ، عفیفانه ، أولرینه وزوجلرینه مربوط کچیررلر ، نفسلرینی لذائذ دنیادن محروم ایدرلرمش ده صوکرا صاچلرینه آق ویوره‌کلرینه فتور دوشدکدن صوکرا بوهبا اولان کنجلکه یانه‌رق :

— آه ، نیچون عمریمی اذا ، اشکنجه وتحمله دولدوردمده خفیف مشربانه برطرزده ، ساز ، سوز ، عشق وکیف ایچنده یاشامادم ! دیرلر ، آینه‌ده‌کی دردلی ویاشلی چهره‌یه باقه‌رق آغلارلر ، هیچقیررلرمش ... بنمکی ده اویله اولدی ، بن ده اتحادجی اولوب ده

موقع ، ثروت ، سیاحت ودبدبه ایله یاشایه‌جغمه مخالفتده قاله‌رق اشکنجه واذیتله ، پاراسز ویوقسول عمر سوردیکمه آجیدم ، بوکا آغلادم . بعضی ناموسلی تحصیلدارلر واردرده اللرندن بیکلرجه لیرالر کچر ، ایلیشمزلر ، کوتوروب کونی کوننه یرینه ویررلر وبش ، اون غروش معاشله عفیفانه وقناعتکارانه یاشارلر ، صوکرا بر کون ، اوفاق برتسیبدن دولایی ، یاشلی ویورغون وجودلریله قاپی دیشاری آتیلنجه :

— نه‌دن اوزمان چالمادمدی ؟ چالوب قاچمادمدی ؟

دییه یانارلر ... ایشته عینی ندامتله وفقط عینی محاکمه بن‌ده بوکون اویله یاندم ، اویله پشیمان اولدم .

هله بردوشونه‌لم ، بدایت‌مشروطیتدن‌بری اتحادجی‌اولسه‌م ، اتحادجی قالسه‌ ایدم ناصل بر عمر سورمش ، حیاتك ناصل ذوقنی چیقارمش اولوردم ... بونك تصوری بیله کیف ، هیجان ولذت ویرییور ! مثلا حریت اعلان اولندیغی زمان بن‌نه ایدم ؟ کوچوك بر مأمور ... همان محله‌مك اتحاد وترقی شعبه‌سنه قید اولنور ، اومدن قانه‌لر ، پرده‌لر آشیره‌رق ، یازی طاقمی ، حقه‌می کتیره‌رك ، جیبمده‌کی خرجلغمی‌ویره‌رك ونعره‌لر آتوب دوووشلر چیقه‌ره‌رق آزیلی بر اعضا اولوردم . نه‌دیرسه‌لر : « های های ، مناسبدر افندم ، پك کوزل افندم ! » دیردم ؛ نه‌ویرسه‌لر : « الله عمریکزه عمر برکاتی ویرسین افندم ! » دییه یرلره قاپانیردم . برطرفدن‌ده براحمد رضابکه ، برحسین جاهده ، برقارا کماله ملازمت ایدر ، جیغاره‌سنی چیقاررکن کبریتی چاقار ویاقاپی‌یه واریرکن پالطوسنی طوتار ، بنده‌ده قوجه‌برطابانجه‌طاقوب :

— سزه کم کوزله باقانی یاقارم !

دیر ، بو واسطه‌لرله اڭ نفوذلیلرینه چاتاردم . آرتق بوندن اوته‌سی کندیلکندن سوکون ایدردی . جاهد امرالله افندی‌یه برکلمه یازار ، دارالفنونه معلم اولوردم ؛ احمد رضا طلعته برسلام کوندررر ، عموجه‌می قونیه‌یه والی یاپاردم ؛ قارا کمال مرکزه‌بر پوصله ویرر ، سوت برادریمی ازمیره کاتب مسئول دییه کونده‌ریردم ... دیرکن مخالفت باش کوستردی ، همان برمزاح غزته‌سی چیقارر ، اوعرب ، آرناوود وتورك مخالف مبعوثلرینی ماسقاره ایدر ، کیمنی آیی‌یه ، کیمنی میمونه بکزه‌ته‌رك ، کیمنك برونه قندیل آصوب کیمنك آرقه‌سنه قویروق طاقارق قابا ، غلیظ هجوملرله موقعمی بسبتون تحکیم ، ترصین ایدردم . او اثناده جانم آوروپایی بر دولاشمقمی ایستردی ، درحال معارف ناظرینك یاننه چیقار ، ایکی کلمه سویلر وپارسه طلبه مفتشی اولوردم ... اوراده یر ، ایچر ، کزر ، یاتار ، یاپمادیغم فسق وفجور بیراقمازدم ؛ صوکرا قانچه مملکتمه دونر ، بر مدت ینه مخالفلره صایار ، سوکر ، مکافاةً برسفارته باش کاتب ویامستشار اولور ، برمدتده آوروپاده بویله‌قالیر ، بویله‌یاشاردم . پاراقساوتی هیچده چکمزدم ؛ ماصه‌مده بوزلی شامپانیا ، دوداقلرمده نشئه‌لی ایصلیق ، جزدانمده بیکلك بانقنوط ، قولمده قیزقیزلی قوقوت ا کسیك اولمازدی . بورایه مکتوبلر یازار ، خائن وطن فراری مخالفلرك اوروپاده‌کی غیرتلرینی اخبار ایدر وقهر ، تنکیل ، اعدام واحراق توصیه‌لرندن برکون کری قالمازدم . صوکرا جاویده اویله تبصبصلر ، اویله صویتاریاقلر یاپاردم که محقق هر استقراضدن حصه‌مه برمبلغ آییرتیر ،

استانبوله دونوشمدده هرمجلس اداره‌ده بر اعضالق قاپاردم . خلاصه یوقلق ، یوقسوللق ، ایچ صیقینتیسی ، کوکل عذابی نه‌در بیلمز ، حس ایتمزدم .

برکون مبعوث‌ده اولیویرردم ، مثلا برملازکرد ، برعینتاب بر قاراحصار مبعوثی ... شیشلیده مکلف دوشه‌لی بر آپارتمانم ، آلتمده آرابه‌م ، اوستمده کورکلی پالطوم ، نه شانلی ، نه‌راحت ، نه‌قیغوسز یاشاردم . . . دیرکن حرب عمومی پاطلاردی : کل کیفم کل ! بر (یکی کون) ، بر (وقت) ، بر (زمان) و یا بر (اشرف ساعت) ده بن چیقارردم :

« اهالی ! اهالی ! دولتی حرب عمومی‌یه صوقان اللری تقدیس ایدیکز ! او اللردرکه بزی اوموللمادق شرفلره مظهر قیله‌جق ، او اللردرکه تورکیانك جاننه جان قاته‌جق ، بایراغمزی اوچ مثلی اراضی اوزرنده دالغه‌لاندیره‌جق ! » دییه یازار ، آلمان ایمپراطورینك انوری قوجاقلارکن ، هیندنبورغك جماله صاریلیرکن وفون کولمانك طلعتی اوپرکن بویله صارماش‌دولاش رسملرینی باصار ، مدح وثنالرنده شیمدی‌یه قادار کلوب کچمش نه‌قادار قصیده کولر ، دالقاووقلرومتبصبصلر وار ایسه هپسنی فرسخ فرسخ آشاردم . اوزمان ایکیده بر برلینه ، ویانه‌یه کیدر ، سفارتخانه‌لرده مسافر اولور ، (چارداش) لری ترنم ایده ایده ، هرکس بر درهم اکمکه قول ، کوله اولورکن بن خاویارکاسه‌سی اوکمده فرانجله بیر وشامپانیا ایچردم !

مطبوعات جمعیتنه بن رئیس اولوردم . . . منع احتکارده بن ، بره‌ست لیتوفسقه سیاسی مرخص اوله‌رق بن کیدردم ...

قوپنهاغه‌ده سوسیالیست اوله‌رق ینه بن ! دیرکن جمالدن بر تلغراف کلیردی : « بویوریکز ، قوردیغم عربستان حکمدارلغنی کوروکز ! دیردی ؛ برخصوصی تره‌نه بینر ، شامه کیدر ، قاعه‌لرده رقصلر سیر ایدر ، چوللرده آهولر آولار واصل مهمی دونرکن ده برقاچ بالیه حموله آلیردم . بونی انور ایشیدیر ، قیصقانیر ، بکا : « کلیکزده حدودلرده شهامتمی سیر ایدیکز !» دیردی . اوتوموبیللره بینر ، یدی کونده ارضرومه واصل اولور ، شرقه ویریلان برتعرضی تماشا ایدرك زروسیمه مستغرق عودت ایدردم وشویله یازاردم :

« اهالی ! اهالی ! دولتی حرب عمومی‌یه صوقان أللری تقدیس ایدیکز ! » (میلوویچ) بنم ده دوستم اولوردی ؛ بن ده قیصرك ألنی صیقار ، بن ده (قروپ) شاتوسنه مسافر اولور ، باطوم سیاحتنده باش کوشه‌ده بن ده بولونوردم ؛ طوپال اسماعیلك قارشیسنده آیاق اوستنه بن ده اوطوروردم ؛ بلکه اوراق نقدیه اوزرنده بنم ده امضالرم اولوردی ؛ بلکه بن ده نظارتلره کچر ، سفارتلره قونادرم . صوکرا متارکه اولدیغی بر مدت ، بن ده بر کوشه‌یه سینر ، بن ده ئولو تیلکی تقلیدی یاپاردم وشویله بر محاسبه‌ده بولونوردم :

— حرب اثناسنده اما ایچدم ، اما ییدم ، اما کزدم ، اما اوینادم ، اما قازاندم ها ! حق برکات ویرسین حربه !

دیردم . ازمیر اشغالنی متعاقب قوای ملیه‌یه بالطبع ایلك اوکجه بن کچردم ؛ اما علی کمال بك حقمده « کاسه‌لیس ! حین اوغلی حین ! زیرتابوز ! » دیرمش ، بن ایشمه باقار ، ملت

مجلسنه اعضا اولور ، وکیللرك آراسنه قتیلیر ، خلاصه ینه بورومی اوتدورر ، آرابه‌می یوروتور ، ینه مرخص اوله‌رق اوروپایه کیدر، موسقووالره قوشار، آنادولیده (اشرف ساعت)می نشر ایده‌رك متارکه‌یی کورمه‌مشه وحرب عمومی‌یی کچیرمه‌مشه دونردم ! اون اوچ سنه‌لك دور مشروطیتك مملکت و مخالفت ایچون زبدهٔ سرکذشتی شو اولوردی : آچلق ، یانغین ، زندان اعدام ، انهزام ، استیلا واضمحلال !.. فقط بنمکی وجمعیتمککی : مسند ، ثروت ، سیاحت ، اکلنجه ، قومار ، قادین ، آلایش ودبدبه !...

آه ، محقق که کنجلکم هبا اولدی ، بر دقیقه حضور وسکون کورمه‌دن ، محبسلرده ، منفالرده قورقه قورقه ، ایکلیه ایکلیه ، ایکی بوکلوم ، آچ وپاراسز تام اون اوچ سنه حیاتمه زهر قتدم ، اتحادجی اولامادم ، آرتق اولامامده ... بو صورتله کنجلکمه قیدم ... کنجلکمه یازیق اولدی !

اسکی یاز عشقلری

انسان بو ایلك صیجاقلرله برابر ، ایستر ایستەمز استانبولك اسکی یازلرینی ، یاز اکلنجەلرینی ، صیفیه و سیران عالملرینی یاد ایدییور ؛ هم بر عصر اولکی ، سلطان مجید دورلرینی دکل ، اون ایکی سنه اولکی ، یعنی دونکی ، کچنکی یازلری ... اوزمان یازلرك آیری بر قیمتی ، بر اهمیتی وبر فوق العادەلکی واردی . آنجق یاز موسمی ایدی که ارککلر حیاتنه بر آز قادین، بر آز شعر وبر آز سوداقاریشابیلیردی. قیشی شهر ایچنده، دارسوقاقلی وصیق قفسلی أولرده ، انجق قالین پچەواوزون چارشاف ئورتونەرك دکانلره آلیش ویریشه کیتمك صورتیله قاپالی کچیرن خانملر، اوزمانکی حرملی سلاملقلی، مستورعائەلر ، یازله برابر اینجەباش ئورتولر ، کنیش مشلحلر و بول یلدیرمەلر کیەبیلمکه حق قازانیرلر و قیرلرده، تنزهلرده، اوزاقدن اولسون بوقیافتله ارکك ایچنە چیقمغه مأذون اولورلردی. بناءً علیه ارککلر قادینلری یازدن یازه ، بر چیچك و میوه موسمی کبی ، آنجق سنەده صاییلی بر مدت سیره امکان بولورلردی. اونك ایچون یاز هر کس ، هر جنس ایچون پك قیمتلی ، پك فوق العاده هیجانلر وسر انجاملرله دولو بر موسم اولوردی .

شیمدی یازلرك نه قیمتی اولابیلیرکه صیفیه وشتائیەعادتلری قالقدی ، قادینلر یوزلرینی هر موسم ایچون آچدی واستانبول ایچنك أك غلبەلك جادەلری ، یاغمور وقار آلتنده بیله هر ایکی

جنسك يان يانه ، پرواسزجه دولاشديغى بر مسيره حالنى آلدى ...
آرتق يازى بكله‌مكه لزوم قالمادى ، آرتق پيانولرده :

قيش كلدى فراق آچه‌ده‌در سينه‌مه ياره

شرقيسنى ايچلى ايچلى ، درين بر هجران وبر حسرتله چالمغه احتياج يوق . . . شيمدى هيچ بر موسم سينه‌لرى فراق نه‌در بيلميور وهيچ برموسم سينه‌لرى يأسله صيزلاتميور ... اوزمانلر ، اون ايكى ييل اول ، يازله برابر مسيره‌لر آچيلير ، كنج يوره‌كلرى سركذشت وماجرا احتماللرى دواملى وخوش بر صيزى كبى قاپلاردى . عشقك ممنوع اولديغى بودورده عشقله مناسبتدار هر كيفيتك شيمديكيله قابل قياس اولاميه‌جق بر شدتده تأثيرى ، نفوذى ، هيجانى واردى . مسيره‌لرده‌كى اوباقيشلر ، اوزاقلى ياقينلى نظرلر ، شيمديكى سهيل تلاقيلردن داها فضله مهيج داها فضله مؤثردى وبوتون بر يازى يالكز باقيشله كچيرن ، بونكله اكتفا ايدن ، بونكله مست ومخمور اولان سودالر ، سودازده‌لر كورولوردى . ايكى كلمه قونوشمق ، ايكى آديم برابر يورومك ، حتى ايكى تبسم وايكى أل اشارتى بويوك بر موفقيت صاييلير ، بوتون قيش ، وقعه ، حادثه ، ماجرا شكلنده بونلر خاطرلانير ، بونلرله تسلى وقوت بولونوردى . عشقلر اولورديكه ، بوطرزده ، باقيش وتبسمله ، سنه‌لرجه سوره‌ردى ! اوزمانلر هركس ، هرخصوصده آزه قانع ، آزله مسعود ، آز ايچون چاليشيردى .

مثلا اوزمانك بر كنجنى ، اون ايكى ييل اولكى يازده كنديمزى دوشونه‌لم : بهاردن صوكرا استانبولده‌كى أويمزدن كويلردن برنده‌كى صيفيه‌مزه كوچ ايدردك ... اوعصرده قيشى

يازدن تماماً آيرى بر حيات ايچنده كچيرمك مجبوريتى واردى. ياز آرقداشلرى ، ياز احبابلرى ، ياز مشغوليتلرى قيشينكيلردن همان همان بسبتون فرقليدى . صوڭ بهارايله ايلك بهار سينه ماده كى قسملرى آييران پرده آرالرى كبيدى ؛ كوچله برابر منظره ، محيط ، وقعه هپسى ده كيشيويرردى ... باقارديكزكه او لوش سوقاقدن ، اوكهنه قوناقدن بردن آيريلش وبوغاز ايچنك ، ياخود چامليجه نك بر كونشلى باغچه سنه ، بر تازه بويالى بناسنه كيرمشسيكز ... سياحتلرك حرام اولديغى بو دورده صيفيه وشتائيه تبدللرى يارىم سفر يرينه كچردى ؛ يكى بر قوت ، بر ياشامه ارزوسى ، بر ذوق ايچكزى قاپلار ، بو نقل خانه كيفيتى بر سياحت كبى روحكزى آووتمغه باشلاردى . اوزمان اطرافكزده كى اساسلى قومشولرله كيرالق كوشك وياليلرى تدقيق و تجسس مراقنه قاپيلير ديكز ... برده باقارديكزكه ، طيبقى سينه مالرده كى كبى ، كچن ياز هنوز چوجوق اولەرق بيراقديغكز بر قيز ، چارشافلى ويلديرمه لى بر خانم اولمش ؛ آرتق سزكچركن باغچه سنده جاملرله طافلانلرى كنديسنه سپر ايدييور وبولده دانتلالى شمسيه سنى يوزينه دوغرو اكييور ... صوكرا بر كون ، براوكله اوزرى ، اويقويه وارمق ايچون پانجورلريكزى قاپاركن كيرالق يان كوشكك پنجره سنده بر قادين خيالنك شمشك كبى پارلايوب چكيلديكنى وپاتيسقه اكرەتى ياز پرده سنى درحال قاپاتديغنى كورورديكز ... داها صوكراده آرقه يولده دالغين يورورکن بر قاچ تازه ، شاقراق قهقهه دويار ، باشيكزى قالدير ر وسدكاوزرنده اوسنه يه قادار كورمه ديككز بر قاچ كنج قيزك آرالرنده كولوشوب

قونوشدقلرینی فرق ایدردیکز ... بوتصادفلرك اوچی‌ده پایانسز بر خولیا زمینی اولوردی . محقق برنجی کوشکك اوکندن هرکچیشیکزده کوزلریکز طافلانلرك آرقه‌سنی ودانتل‌شمسیه‌نك کنارینی آرار ، هراوکه اویقوسی زمانی نظرلریکز پاتیسقه‌پرده‌لی اودایه طاقیلیر ویولکز آرقه سوقاغه‌دوشدکجه قولاقلریکز سد اوزرنده او شاقراق قهقهه‌لری بکلردی ... عجبا بوتون بر یاز، اوزون کونلی اوقوجه بر یاز ، بواوچ تصادف قاچ کره داها تکرر ایدردی ؟ اوچ نهایت درت دفعه . فقط آلتی آیی هیجان ، لذت وامید ایچنده کچیرتیردی ، بوکا کافی کلیردی . همان همان یاری عاشق اولوردیکز ... کیمه ، هانکیسنه ؟ اونی سزده‌ك ایی بیلمزدیکز ... ذاتاً هیچ برینی یاقیندن کورمکه ، صاچلرینك رنکنی بیله فرق ایتمکه موفق اولاماشدیکزکه ... لکن بوقادارجغی بر خیال ، بر قهقهه ، بر دانتل شمسیه بیله بعضا بر ازدواجه‌قاداروارمغه کفایت‌ایدردی ! سزخولیا کزده اوخیالته رنکلر ارزولر ، فکرلر وخصوصیتلر ویرر،سوسلەر، اونی کندیکزه کوره بر وجود شکلنه صوقاردیکز ! بر پانجور اوینایشی ، بر اوزونجه نظره ، بر معصوم تبسم آرا کزده موافقت اشارتی اولور ، بوهیچدن یاز ماجراسی بر دوکونله نهایت بولوردی .

اوزمانلر قادینلر چوق‌عفیف وارککلر چوق‌حرمتکاردی. بر باقیشك اوزونلغی بیله ، بر کناه‌کبی ، اندیشه و عذابه سبب اولوردی !

صوکرا مسیره کونلری واردی ؛ مثلا فنار ویا کوکصو ،

قلندر کزمه‌سی . . . بیك اعتنا ایله کیدیر ، آرابه‌کزك و یا صندالیکزك صول طرفنه کبارانه یاصلانیر ، ایکندیدن صوکرا کزمکه‌کیدردیکز ... اونه آغیر ، وقوروجدی‌بردولاشیشدی. قادینلر غایت تمکینلی اوطورورلر ، آرالرنده بیله قونوشمازلر ، ساده باقیشیرلردی ... کوزلر بولوشور ، کوزلر قونوشـور ، هرجهت کوزلرده اوقونور وکوزلرله‌ده‌حل‌ایدیلیردی . کوزلرك اووقتلر نه کبار ونه بلیغ بر طرز افاده‌سی ، بر واضح معناسی واردی . . . شیمدی اکثریسنککی پیلیشیق ، کستاخ و آچ ! مالایعنی افاده ایدییور ، چاپقینلق صاچییور وعفیف بر معنا ایله محجوبانه قاپاتمق ، چه‌وریلمك ، دوشونجه‌سنی ایچنه سـیندیرمك نه‌در ، بیلمییور !

ایشته بومسیره‌لرده‌ده رابطه پیدا اولونوردی . بر کون ، باقاردیکزکه ، ایکی یاغیز آتك اوچوروب کوتوردیکی سیم سیاه بر فایطونده ایکی خوش چهره .. اطرافی عادتا دارغین کبی ، استحقـار ایله ، پر جدیت تدقیق ایدییورلر . بر لحظه دقتلی باقمقدن ئورکویورسکز ، ایستیورسکزکه بو درجه حیثیتلی ایکی قادینی ئورکوتن واینجیتن سز اولمایه‌سیکز ... فقط فرقه‌وارییور-سیکزکه صـاغده‌کی ویا صولده‌کی سزی بر آز دقتله ، هرکسه باقدیغندن اوزون سـیر ایدییور واکیلوب یاننده‌کنه ایکی کلمه سویلیور . اوده باقییور ، فقط سه‌زلدکلرینی آکلایجه باشلرینی لاقیدی ایله چوریرییورلر . عجبا ؟ اولورمی ؟ بلکه ... کله‌جك جمعه سیره اوفاق بر هیجانله کلیورسکز . بر هفته‌در،صیق‌صیق اونی دوشونمشدیکز !

بوباقیشلر آرتوب اکسیلمه‌مك شرطیله آیلرجه دوام ایدییور . . اویله ، درحال ، ایلك اوکزه کلندن کیملر اولدیغنی صورمغه ، ایشی سه‌زدیرمکه جسارت ایده‌مییورسیکز وایچین ایچین طاشمقله برابر ظاهراً غایت تمکینلی بولنمقدن کری قالمایورسکز ، نهایت بر کون ، بر مسعود کون او کوزلر ده‌رینلشه‌رك ، اعتراف ایله ، مست باقییور ودوداقلر طاتلی ، پرارزو برتبسمله یاری آچیلییور ... ایشته بوقادار ... بوقادار اما دنیالر سزك اولویور ، دویدیغکز سعادت اوقادار واسع ، شمولی وجوشغون که بر چیلغین کبی یریکزدن آتلامق ، کیدوب بولطفکار سوکیلینك آیاقلرینه قاپانمق ، آغلامق ، کولمك وخلقه :

— مسعودم ! مسعودم ! مسعودم !

دییه هایقیرمق احتیاجنه پك زورلقله‌مقاومت ایدییورسیکز :

— آرابه‌جی ، سور ، چابوق ، أوه !

امرینی ویرییور ، بر آن اول اودا کزه قاپانمق ، دوشونمك ، بول بول ، کنیش کنیش ، تك وتنها سوکیلیکزه خولیا کزی وقف ایتمك ایچون قانادلانمق ، اوچمق ایستیورسیکز !

او عشقلر بویله ، بر تبسمی بر خزینه قیمتنده ایدی . شیمدی وصال وعدلری بیله یوره‌کده هیجان اویاندیرمییور :

— باشقه کونه ، باشقه وقته ، داها صوکرایه قالسین !

بیله دییورلر ، صانکه :

— بر قهوه‌مزی ایچیك !

تکلیفنده بولنمشلر کبی . . . ذاتاً بوکونك معاشقه‌لرنده بر قهوه اکرامی ابتذالی وار :

شوراده بر فنجان قهوه ایچه‌لم !

کبی طرفین ایچون اهمیتسز ، قیمتسز اکلنجه‌لردن ...

حالبوکه اسکیدن او بریخلك تبسم کنجلری ، بزلری شاعر ایدردی . اویله بر حادثه‌نك کیجه‌سنی (لادام اوقاملیا) دن بر باب ، (غرازیه‌للا) دن بر صحیفـه اوقومه‌دن ، درت مصرع یازمه‌دن کچیره‌مزدك . دیرکن صیرا مکتوبه کلیردی . مکتوب کوندرمه‌سی نه کوجدی یاربی ! نه پوست ره‌ستانتی واردی ، نه‌بوقادار مبذول متوسطی ... ایش اسکی خالایقلرك ، باجیلرك ، خدمتجی و بوخچه‌جیلرك عهده‌ٔ درایتنه بیك استرحامله ، خاکپای اوله‌رق تودیع ایدیلیردی ... تام او اثناده‌یاغمور موسمی باشلار ، کوچ صیراسی‌ده کلیردی . برده باقاردیکزکه اوجمعه هوابلوطلی ... یاغوب یاغمیه‌جنی خلجانی ایکنندی‌یه قادار سزی هلاك‌ایدردی . بغتاً کونش چیقیزیردی ، سویجیکزدن خورشید درخشـانه طاپه‌کزه رەق قالیردی ؛ یاخود یاغمور دوکولمکه باشـلادی ، حدتکز سزی دیندن چیقارردی !

آرتق باغچه‌لرده قاسمپاتلری آچیلیر وکوکدن صولر بوشانیر ، ده‌کیز فیرطینـالرله چالقانیردی . سـوکیلکز سزی ، سز اونی کوره‌مه‌دن طاشینیردیکز ؛ سز آقسرایه ، او جهانکیره . . . تصادف اوله‌جقده برکون ، بر لحظه بو نمارشه‌ده ویاجاده‌ده کوز کوزه کله‌بیله‌جکسیکز !

قیش کلدی فراق آچه‌ده‌در سینه‌مه یاره

شرقیسی ایشته اوتیشـلرده ، بویله یازلردن صـوکرا ، بو وضعیتده سویله‌نیر وچالینیردی !

اوزمانلر ، اون ایکی ییل اول، یازین بویله معاشقه ایدیلیر،
یازلر بویله بیك طاتلی هیجانله، کناهسز ولکه‌سز ، نه‌معصومانه
نه تمیز کچیریلیردی !

شیمدی ایسه ... نه بن سویله‌یه‌یم ، نه سز دیکله‌ییك !

بال آیی صحبتی

تکلمی حکایه

[مانش دەکیزینك اوکله کونشی آلتنده ایاپیقلاشمش دورغون صولرینه یاصلانەرق آغیر آغیر بریتانیا ساحللرینەدوغرو کیدن برمکلف تنزەیاطی — باجا، پوصله، پارماقلقلر، باصامقلر، سپرلر و قماره قفسلری، هپسی پرنجدن، پیریل پیریل یانییور وشعشعەسی کوزلری آلییور . — کوکرتەنك آرقه موقعندن، قاپودانك وطائفەلرك نظرلرندن اوزاق مخفی برکوشەسنده بیاض یوك البسەلر کیمش ایکی کیشی، بری ارکك : موسیو وەنیزەلوس؛ دیکری قادین : یکی مادام وەنیزەلوس ... یان یانه، بربرلرینه صوقولمش، اوکلرنده ویسکی قدحلری، اوکله یمکی ایچون اشتها اولسون دیه ایچییورلر واطرافك لطافتندن مست، طاتلی طاتلی قونوشیورلر]

مادام — آرتق بندن کیزلی حیاتکك هیچ برکوشەسی قالمیەجق، بنی محرم اسرارك رفیقۀ حیاتك عد ایدەجك و نمونەسیاسی برمحبك، بریار وفادارك کبی کوروشەجکسك دکلمی؟

موسیو — اوکا نەشبهه ...

مادام — اوحالده سویله باقایم، بکا آکلات : بوکون بوموفقیتلریکی ناصل قازاندك، مملکتکه بو وسعتی ناصل ویرەبیلدك، ناصل بودرجه مشهور ومعروف اولابیلدك؟

موسیو — ذکام سایەسنده جیجیم!

مادام — معلوم... ذکاکی انکار ایتمیورم، بونك اك بیوك نمونەسی، اك یکی وپارلاق بردلیلی ایشته یانکده، آدەجلریکك ایچنده دورویور [کندیسنی اشارتله] بن!

موسیو [مغرور ومتبسم] شبهه‌سز !

مادام — فقط البته سکا شـوقدرت موفقیتی تأمین ایچون بعضی کیمسه‌لرك ، بعضی وطنداشلریکك ، رفقای سـیاسیه‌کك‌ده یاردیمی اولمشدر ... أك چوق سکا کیم معاونت ایتدی ، أك فضله هانکی آدامه مدیون وهانکی فرقه‌یه متشکرسك؟

موسیو — [تردد ایله] ... شی ، البته بعضی آرقداشلرك ، بعضی کیمسه‌لرك یاردیمنی کوردم ... کورمه‌دم دیسه‌م یالان سویله‌مش اولورم ...

مادام — پکی اما بکا یوره‌کـکك ایچنی آچمغی وعدایتمشدك ، باق داها برنجی سؤاله قارشی ککه‌لمکه باشـلادك [عشـوه‌کار] سویله بکا آرسلانم ! حیاتکی سکا بوتون وارلغیله ، آغیرلغیله ، باغلامش اولان زوجه‌کدن اسراریکی ناصـل کیزلیه‌بیلیرسك ؟

موسیو — [برمدت دوشونور ، صوکرا قطعی برقرارله] پکی ، سویله‌یه‌یم ... بنی أيي دیکله ، بواسراری یالکز سکا تودیع ایدییورم ... أوت ، یالکز سکا !

مادام — [منتدار] مه‌رسی ، مه‌رسی !

موسیو — [بر بحران سـیاسی‌یه طوتوله‌رق حرارتلی ، ومتهیـج] بکا اك چوق کیم‌می معاونت ایتدی ، أك فضله هانکی آدامه وهانکی فرقه‌یه‌می مدیونم ؟ پکی سویلیه‌یم ... ظن ایتمه‌که بکا أك چوق معاونت ایدن بردوستمدر ، أك فضله مدیون اولدیغم آدام وفرقه بر یونانلی ویا یونان فرقه‌سـیدر . . . اونلره ، بزم آداملره وبزم فرقه‌لره قالسه ایدی امین اول‌که بوکون دنیاده نام ونشانمه راست کله‌مزدك ، بن بر هیـچ اولوردم و مملکتمده اولدیغی

پرده صایار ، تسالیادن بر قاریش‌اوته‌یه کیده‌مزدی ... آه ، بکا هرجهتی سویله‌ته: بزساده قورو کورولتوایچون یاشارز ، قورو کورولتودن باشـقه بر ایشه یارامایز ، هر یاپدیغمز خطا ، هر ایشله‌دیکمز قباحتدر . بز قوف ، بوش ، صاچمه مخلوقلرز !

مادام — [تلاش واندیشـه ایچنده] فقط ... بوتون بو موفقیات ... اونلره نه دییورسك ؟

موسیو — [کولر] موفقیات ... موفقیات ... لکن عزیزهم ، او موفقیاتی بزیاپمادق ، بزه یاپدیردیلر ، جبراً ، کرهاً یاپدیردیلر !

مادام — [مراقله] کیملر ؟

موسیو — کیملرمی ؟ کیملری ظن ایدرسك باقایم ؟

مادام — نه بیله‌یم ؟ آوروپا دولتلریمی ؟ یوقسه اونلردن بریسیمی ؟ آمریقاده‌کی زنکین یونانلیلرمی ؟

موسیو — خایر ! خایر ! هیچ بری دکل ...

مادام — یکی کیم ؟

موسیو — هرحالده نه آوروپالیلر ، نه آمریقاده‌کی ، اسکنده‌ریه‌ده‌کی یونانلیلر ، نه آوه‌روف ، نه‌ده ، حتی ، بن ... بزم اکمکمزه دشمنلریمز یاغ سوردی ، بکا اتحاد وترقی قومیته‌سی یول آچدی ، بنی اونلر بویولتدی ، مملکتمی اونلر یوکسه‌لتدی ... اونلر اولماسه ، اونلر کلسه ، اونلر الـکالرینی اودرجه عجمیجه ، شاشغینجه اداره ایتمسه ایدی بنم بومرتبه‌یی بولمق نه‌حدیمه‌ایدی ... معدوم اولور قالیر ، شیمدی کریدده دعوی وکیلـکـنـده پینه‌کلر دوروردم !

مادام — اما یاپدك ها !

موسیو — [خطابته دوكوله‌رك] أوت ، بن شوموقعمی اونلره ، اونلرك قورو عظمت ، قویو جهالت وقاتی قافالقلرینه مدیونم . بنی یوقدن اونلر وار ایتدیلر ، هر خطالری بنی بر مردیوه‌ن داها یوكسكه چیقاردی ومملكتمه بر ولایتلك داها یر آچدی ... وقتاكه مشروطیتلرینی اعلان ایتدیلر ، بنی بر دوشونجه آلدی ، كندی كندیمه :

— كیریه وه‌نیزه‌لوس ، یا باتدق ، یاچیقدق ؟

دیدم . اذعان ایله ، عرفان ایله ، سلاحه صاریلمه‌دن ادارهٔ اموره قالقارلرسه بزم ایچون ، بنم ایچون چارهٔ توسع یوقدی . كوچوجك یونانستانك كوچومنجك برباش وكیلی اوله‌رق قاله‌جقدم . یوره‌كم تلاش ، قورقو ایله طاق طاق آتییوردی . دیركن ایلك علامتلر بلیردی : روم ایلی ایچون بر كلیسالر قانونی پاپیلییوردی ... بوكلیسالر قانونی دیمك اوكونه قادار بربرینی ییین صرب ، بلغار ویونان خلقنی بر امل برغایه اطرافنده طوپلامق دیمكدی . بونی خبر آلدیغم كون ده‌رین بر (اوح !) چكدم . بو اوچ ملتی بیرلشدیرمك ایچون میلیونلر صرف ایدیلسه پارا ایتمزدی ، بن ، بندن اول یدی باش وكیل ، هركس ، هپسی بوكا چالیشمشلر ، لكن موفق اولامامشلر . اتحاد وترقی بوكا موفق اولدی . بناءً علیه ایلك بویوك یاردیمی بن اونلردن ، بوفرقه‌دن كوردم . موفقیتمك اساسنی اونلره مدیونم ! بنی اونلر رجل دولت ایتدی !

موسیو — عجائبدر یا .. اوزمان استانبولده‌كی روم مبعوثلری باقاردم كه ، كلیسالر قانوننك علیهنده حكومتله مجادله ایدییورلر ...

نه‌احمقلق ! حالبوکه‌لهنده‌بولنمق‌اقتضاایدردی ، تسهیلنه چالیشمه‌لری لازم کلیردی ... دیدم آ ، عزیزدم ، بزلره ، بزمکیلره قالسه ایدی ایشیمز دودوکدی !

بن بلغارلره ، صربلره :

— آغالر ، اردولری هنوز ناتمامدر !

دیردم‌ده ایناندیره‌مازدم ، ناصل اثبات ایده‌بیلیردم ، ألمده قوت‌یوقدی ... دیرکن اتحاد وترقی برعسکری مانورالر حاضرلغنه باشلاماسینمی ؟ اوسته‌لك بزلری‌ده‌سیرینه‌چاغرماسینمی ؟ برایکنجی (اوح !) ده اوزمان چکدم . ایسته‌دیکم اثباتی اللریله آووجمه قویمشلردی . برمیلیون لیرا جیبمدن صرف ایتسه‌م بو فرصتی تأمین ایده‌مزدم ! ایتالیا ایله محاربه‌یه طوتوشمق ایسه اوچنجی خطالری ، یعنی ، بکا اوچنجی‌همتلری‌اولدی ! بیرلشمش ، بالقان محاربه‌سنك قرارینی‌ویرمشدك . او اثناده‌بوتون تمنی‌م شوایدی :

— آمان برعارضه‌چیقوب‌ده اتحادقومیته‌سی موقع‌اقتداردن چکیلمه‌سین !

عکسی کبی آرناوودلق عصیانیله دوریلیوریرمه‌سینلرمی ؟ بونی خبر آلدیغم دقیقه یوره‌کمدن‌ووروملشه دوندم . کاتبم یانمه : (مژده ! تورکیا قابینه‌سی دوشدی !) دییه کیرنجه عقلم باشمدن کیتدی ؛ حدتمدن کاتبك اوزرینه :

— صوص بایقوش !

دییه صالدیرمشم وشدت اندیشه‌دن بایلمشم !

مادام — [متزاید برمراقله] صوکرا !

موسیو — برکت‌که بوسقوط ظاهری برسقوط اولدی ..

قوت ینه اللرنده قالدی . بز حربی اعلان ایدنجه قورقویوردق که
مخالف حکومت آوروپا ایله مصلحانه بر تسویه یه یاناشماسین ..
قومیته حرب ایسته دی ، نمایش یاپدی وموفق اولدی ... ایشته
بکادردنجی یاردیملری ده بودر . دردنجی (اوح !) ... بشنجیسنه
کلنجه اونی اثنای حربده اردولرنده یاپدقلری پروپاغاندالرله تأمین
ایتدیلر ، افرادی مغلوبیته ، بناءً علیه بزی غلبه یه سوروکله دیلر !
آل ، بشنجی (اوح !) ...

مادام — چوق تحف .. نه غریب آداملرمش اونلر !

موسیو — شبهه می وار ... توکلی مهارت بنده دکل دییورم .
بویله دشمنی قارشیسنده کیم بولسه عمرینه دعا ایدر . بناءً علیه
دوقتور ناظمله سائر قومیته ارکانی مناستر ده ، سلانیکده اسیر ایدنجه
ایلك ایشم ، هر کسدن اول ، عزت واکرام ایله مملکتلرینه
اعاده اولدی . اونلر سفیرلرمدن زیاده ، بیك قات زیاده لهمه
چالیشیورلردی . بعضی قیصه دوشونجه لی همشهریلرم : « جانم ! هیچ
بویله آزیلی دشمن اله کچرده سربست قویویریلیرمی ؟ » دییورلردی .
« اوسته پاراده ویریلیرده اویله قویویریلیر ! » دییوردم . سویله دمیا ،
بزمکیلره ، بزه قالسه ایدی ...

مادام — حقیقةً اویله ... حالکز دودوکمش !

موسیو — دیرکن افندم حرب عمومی پاطلادی . شویله
دوشوندم :

— آه ، تورکیا آلمانلرله برلك اولسه !

اولمایه جق دییه چارپینتیدن ئولویوردم ... یاشاسین قومیته !
بوایسته دیکمی ده بلغاً مابلغ یاپدی ، بنی ، بزی احیا ایتدی .

آلتنجی (اوح !) ی اوکون چکدم. ایشته سوکیلم، کورویورسك آ موفقیتمی نه ذکامه، نه ملتمه، نه آوروپایه، نه ده آمریقایه مدیونم: اوته کیلره مدیونم. بناءً علیه طلعت پاشانك وفاتنه اك زیاده اسف ایدنلردن بری بن اولدم. آه، یاشاسه ایدی بکا داها نه یاردیملر ایده بیلیردی!

مادام — او حالده بز بوکونکی سعادتمزی، شو ازدواجمزی ده اونلره مدیونز؛ اونلر سنی بو مرتبه یه چیقارماسه ایدیلر نره دن طانیشه جق، نره دن بولوشه جقدق!

موسیو — البته... بو یدنجی همتلری اولدی. یدنجی (اوح!)... باری کل، عافیتلرینه ایچه لم!

[ایچرلر. یاط یولنه دوام ایدر.]

زواللی بوغاز ایچی

کچن کون ، اوزون بر فاصله‌دن صوکرا ، بوغاز ایچنك قارشیلقلی ایکی ساحلنی اوزون اوزون دولاشدم وکوره‌ر بر کوزله هرطرفنی ده‌رین ده‌رین سیرایتدم . بوزیارت‌وبوتماشانك اوزرمده یاپدیغی تأثیر شو اولدی :

— بوغاز ایچی بیتمش !

اوت ، بوغاز ایچی بیتمش ... بوغاز ایچی ویرانیالیلری ، یانمش سرایلری ، کسیلمش اورمانلری ، صوسز چشمه‌لری ، چوکوك ریختیملری ، پاراسز اهالیسی وداغلرنده یریر دولاشان چته‌لری ایله تماماً بیتمش ، حزین وخالی بر خراب آباد اولوب قالمش . دونوشده کندیمی ، برمزارستان زیارتندن عودت‌ایدر کبی ، یوره‌کم اخروی ملاللرله دولو ، دیلم طوتوق ، کوزلرم دالغین بولویوردم و :

— نه‌ك وار ؟ نه اولدك ؟

دییه صوران طانیدقلره :

— هیچ ، دییوردم ، بوغاز ایچندن کلییورمده ...

اوللری بوغاز ایچندن بویله‌می‌دونولور ، بویله‌می کلینیردی؟ بوقادار آز زمانده بودرجه کوزل بر یره نه اولمش ، نه بویوك بر درد ، نه‌ده‌رین بر سفالت چوکمشدی ؟ هانی کنجلکنی ، شوخلغنی ، کوزللکنی بیلدیکمز وسنه‌لرجه پیشنده قوشدیغمز

وبر آزده طانیشدیغمز قادینلر اولور ، زمان بیللرجه سزی اوندن آیری دوشورور ، نهایت بر کون ، قارشیلاشیورسکزو :

— آ !

دییه هایقیرمقدن نفسکزی منع ایده‌مزسکز ، باقارسکز که خیالی سزی پنجره اوکنده صباحلره قادار بکله‌تن اوانجه اندامل شوخ قادین بر یاشلی ودردلی والده اولمش ، یوزنده چکدیکی چله‌لرك ، سفالتك ، اولاد آجیلرینك ایزلری ، یاناقلرنده ملال آور بر چیزکی ، دوداقلرده کدرلی بر تقلص ... سز « بونمی سوردم ؟ سودیکم بومیدی ؟ » دییه کندی کندیکزه صورار ، حیرتدن حیرته دوشرسیکز ، فقط بردن کوزلریکز کوزلرینه ایلیشیر :

— او ، تا کندیسی ، عینی شوخ وکنج کوزلر !

دییه سویله‌نیرسیکز واسکی محبتك او ده‌رین تحوللره رغماً یوره‌ککزك ایچنده اویانمغه باشلادیغنی دویارسیکز . ایشته بوغازایچی ده انسانده بو تأثیری یاپیور ، اولا :

— آ !

دییه هایقیرییورسیکز ، کندی کندیکزه قیزیورسیکز ، « بوراسیمیدی ؟ بویرلرمیدی ؟ » دییه‌رك صورویور ، اطرافکزده ، او ویران طاملره ، او چوکمش قایقخانه‌لره ، او کوتوك اولمش آغاجلره ، او تعمیر کورمه‌مش سرایلره حیرتله ، یا سله‌باقییورسیکز ... فقط بردن کوزلریکز دکیزه وکوکه ایلیشییور ؟

— او ! دییورسیکز ، عینی اویناق ده‌کیز وعینی شوخ کوك !

واسکی محبتکزك او ده‌رین تحوللره رغماً تکراراویاندیغنی

آکلایورسیکز ... آکلایورسیکز اما بو یکی محبتك اساسنی مرحمت‌ورقت تشکیل ایدییور. اولجه اونی اوزریکزده برحاکمه اوله‌رق ، عجزیکزی دویه‌دویه سوردیکز ، شمدی خاطره‌سنه حرمتاً ، آجیه آجیه ... بناءً علیه هرتلاقیدن عودتکزده ، دائما بر حزن، برندامت دویمقدن کندیکزی آلامییورسیکز!

شعردن ، ادبیاتدن صرف‌نظر، بوغازایچنی بر آزده مادیجه کوردم : روم‌ایلی ساحلنده اجنبی‌مبانی خارجده تاقاواقلره‌قادار، هرجهتی تمام ، یعنی بویاسی پارلاق باغچه‌سی مطرا، ریختیمی‌یکی، اورمانی صاغلام وکورونوشی رفاهلی انجق اون یدی بیوك یالی قالمشدی ... بواون‌یدی یالینك‌ایسه انجق یدیسی برنجی‌درجه‌ده بر رفاه ، بر ثروت تأثیری یاپییوردی ؛ دیکرلری علی‌العاده کوستریشلرینی محافظه ایتمشلردی ... بونلرك خارجنده‌کیلر ایسه خرابه ایله ویرانه آراسی سفلی ، فجیع بنالردی . ریختیملری چوکمشدی، قایقخانه‌لری ییقیلمش، ده‌میرپارماقلقلری‌ده‌وریلمش، قاپلامالری دوکولمش ، چرچوه‌لری پارچه‌لانمش ، باجاکلاهلری قوپمش وصوبا بورولری تللره طاقیلوب بوشلقلرده قالمشدی . یا پرده‌لرك ده‌لیك ده‌شیکلکی ، یا قفسلرك اکری بوکریلکی ، یاجومبه‌لرك یانپوریلکی . بونلر، بوتون بو آیری آیری قصورلر براشه‌رك اورته‌یه‌برسفالتکاه قورویوردی وانسان اورایه‌باقارکن:

— یازیق ایچنده‌کیلره ... کیم بیلیر نه‌قادار کدرلی،خسته، غداسز وپاراسزدرلر ! دیمکه ، بویله بر رقته قاپیلمغه مجبور اولویوردی . حالبوکه وقتیله بو بنالر باقیمسزلقدن بو درجه چوکمه‌دن، هیمزه ایچنده یاشامق ایچون غبطه‌لر ویریر، کوزمز

اوزرلرنده قالیردی . اورالردن موسیقی سسلری ، چوجوق
وقادین قهقهه‌لری طاشار ؛ حرم آغالرینك ، قایقجیلرك ، آشجی
یاماقلرینك فعالیتی کوزه چارپار ، صندالرك ، قاییقلرك ، کیکلرك
یاناشوب بکله‌یشلری اوثروت‌ودبدبه منظره‌سنه آیری برچاشنی
قاتاردی . بو کون نه حرم آغالری قالمش ، نه موطباقلراوکنده
حرکت وار ، نه ریختیملره قاییقلر یاناشمش ... جاملر آرنده ،
صولوق سیمالی کنج قادینلرك آل چکده دوشوندکلری ودردلی
دردلی ده‌کیزی سیر ایتدکلری کورونیور ، متقاعد وزراورجالك
اویوقلایوب تسبیح چکدکلری فرق اولونیور ومینی مینی چوجوقلرك
حزن واغ سینمش روحلرنده کوملك ، نشئه‌لنمك فرصتنی بولاما-
دقلری اکلاشیلیور . اسکیدن واپور یاناشدیغی زمان اسکه‌لره ،
بول ییوب ، بول کزوب ، بول پارا آلده ایتدکلری رنکنی
یاناقلرندن ، یکی البسه‌لرندن ، نجه ووروللامش آیاققبلرندن
اکلاشیلان برخلق کولوشه سویله‌شه ، مسعود وقایغوسز نه‌کیفلی
اینردی ... بن اونلری سیر ایدرکن شویله دوشونوردم :
— بو آداملر شیمدی اولرینه کیدنجه جیبلرندن عائله‌لرینی
سه‌وینجه دوشوره‌جك اوفق‌تفك برخیلی هدیه‌لر چیقاراجقلر ...
صوکرا یا برلکده صندال ایله کزمکه ، یاخودده بالغه کیده‌جکلر .
هرحالده تجبتلرینك سرمایه‌سنی قهقهه تشکیل ایده‌جك .. یمکلرینی
دوشونجه‌سز ، اشتهالری نسبتنده ییه‌جکلر وصوکرا تکرار داغه ،
ده‌کیزه ومهتابه چیقه‌جقلر . بو اکلنجه‌لی ، کیفلی حیاتدن صوکرا
راحت براویقو وایرتسی کون ینه‌شن برصباح ... نه‌مسعود آدملر !
شمدی ایسه اسکه‌لره واپور اکثریتی اعتباریله بر ییغین

قدید ؛ بر ییغین پالاسپاره ، بر ییغین دیاسز چیقاریبور ؛ آیاق قابلری پخچه‌لی ، البسه‌لری چه‌وریك ، دوداقلری بوکوك ، قدلری اکیك وکوزلری فرسز بو اهالی‌یه ، بو حربزدکانه باقارکن بویله دوشونویورم :

— اونلر ایچون اجداد برکذاری اولان بویالیلرك هرخراب جهتی آیری بر آجی اولسه کرك ... « آه ، پارامز اولسه‌ده شو ریختیمی شویله تعمیر ایده بیلسه‌ك ، شو طامی شویله آقطارسه‌ق ، شو قپلامه‌لری تعمیرایدوب شورنکده بویاتسه‌ق ... بورایه ، اسکیسی کبی طرحلر یاپسه‌ق ، شو حوضی دولدورسه‌ق ، شو قوروپان مانولیا ایله ارغوانك یرینه تازه‌لرینی دیکسه‌ك ، بر صندال آلسه‌ق وبالق طاقملرینی دوزسه‌ك ...» دییه دماغلری دائمی بر اذا وبر تخیلله مشغولدر . قپیلری قاپانوب جاملری ثوروجه‌کانمش اوبویوك موطباقلرله اوشاق‌اوداریننك منظره‌سی نه‌قدر جان‌صیقار ویمك‌ماصه‌سنده‌کی یوقسوللق نه‌جانخراشدر ... بو شرائط آلتنده او خراب یوردلرده نشئه ، کیف بکله‌نیرمی ؟

قلندربوم‌بوش ... یکی‌کوی‌ایله بویوکدره آراسی تك‌وتنها ... غازینولر اویقوده ... روم‌ایلی قیی‌سی اسکی آنادولی یاقاسنه دونمش ! آرتق آنادولی ساحلنی قیاس ایدیکز ... او طرفده دست‌عمران حرب‌عمومیدن‌بری وبلکده داها اولندن برچیوی قاقمامش ، بر طاش قویمامش ، بر فیرچه سورمه‌مش ! کندینی آیاقده طوتابیلن یالیلرنادراتدن ... واپور دودوکاری ، آقشامك حزنی وقسوتی ایچنده داغلری ، هانی سلاحلی ، کلاهلی چته‌لر اوغراغی اولان قورولری وداغلری نه فجیع ایکله‌تیبور وروحه

بو وحشتزاردن نه‌نفوذلی بریاس، نه کمیریجی برپاص‌صاریلییور...

بوغازایچی ، او ساحللره مغروق جسدلر کبی وورمش، داغنیق یالیلری ، داغلرنده یاراصه‌لر کبی آصیلمش کوشکلری وبایقوشلر کبی گاه بو طرفده ، گاه قارشیده ئوتن واپورلری ایله بر حزن آباد اولمش ... بوغازایچی بیتمش ، حرب بوغازایچنی، بیتیرمش !

زواللی بوغاز ایچی !

محمدچه بکله مخابره

— ۱ —

استانبولده پیام صباح اداره‌خانه‌سنده مشاهر [۱] محرریندن
رفیق خالد بك افندی‌یه تقدیم

۲۷ تشرین اول ۱۲۳۷ آنقره‌دن [۲]

رفیق خالد بك

دها می بندن بحث ایده‌جکسکز ؟ [۳] متارکه اثناسنده غیابمده یازدیغکز یازیلری اونوتدمی فرض ایدییورسیکزده بوکونلرده ینه جانیلره بکزه‌تییورسیکز رفیق خالد بك : سزی اونوتمق بنم ایچون محالدر ! شخصکزی سومدیکمدن دکل ، وطنمی هرشیدن مقدس بیلدیکمدن سزی اونوته‌مام ! سزی اونوتمق وطنمه بیله‌رك خیانت ایتمك دیمکدر . وطنم اوغورینه سزی دکل سنك بشیکده‌کیلریکی بیله کوله کوله طاتلی طوغرامق کناهمیدر . افکار عمومیه‌یه قارشی عیب میدر ؟ مثلا

---

[۱] کرك آدرسی وکرك مکتوبده‌کی املا وعباره یاکلشلری عینا ابقا اولنمشدر .

[۲] اشبو مکتوبده‌کی امضا ایله خط دست (محمدچه) بکك امنیت عمومیه‌ده مأمور ایکن موجود دوسیه‌لرده‌کی امضا و یازیسنك عینیدر ؛ بناءً علیه مکتوب بالذات کندیسنکدر .

[۳] کچنلرده یازدیغم (حرمت کوره‌نلر) عنوانلی مقاله‌مده ذکر جمیللری سبقت ایتمشدی .

سز کونك برنده خانه‌کزده اتلاف ایدلسه‌کز سزك ایچون فرقه‌کزدن فرقه نامنه آغلایان اولورمی ؟ خیر ، بلکی الك یقین آرقداشلرك سوینیر وکولرلر . دیمك‌که بنی تحقیر ایدن رفیق خالد بك افکار عمومیه‌جه ئولومه محکومدر . بو ایشده ایستر محمدچه واسطه اولسون ایستر حسن حسین هپسی بردر . بن سنك تخمین ایتدیکك کبی قاتل دکلم . بر قتل ایقاع ایتمش اولسه‌م بیله ملتك روحندن وسلامتندن قوت آلمه‌دن برشی یاپامام . سزك ملوث وجودیکزی اورته‌دن قالدیرمق بکا نصیب اولدیغی کون ملتمه ، وطنمه بر خدمت مقدسه ایفا ایتمش اولدیغمی کوره‌رك کنیش نفس وراحت اویقو آلمش اولورم !

رفیق خالد بك : (۰۰۰۰) ه استناداً یاپمادیغکز رزالت قالمدی . بردن بره آرسلان کسیلدیکز . نه‌دن ؟ فلاکت‌متارکه‌دن فرصت بولدیکز . دیمك‌که بونی بکلیوردیکز . عشق اولسون سزك کبی بر عالمه ، بر ادیبه ! الله عشقنه بشقه‌سنك النده‌ن ئولمیه‌سکز . اومضر حیاتکزی ، جانکزی بکا صاقلاییکز . بنم حقمدر . اولادلریکز ، عائله حلقکز [۱] سزدن قورتولمش اوله‌جقلردر . باری بشقه‌سنه منتدار قالمه‌سینلر ! اوزاقدکلدر ، مراقاتمه‌ییکز ، بنم کبی سزه قاچمق نصیب اوله‌جق ظن ایدرسه‌کز خطا ایدرسیکز بن نه‌یاپدمسه نفسمه اعتماداً یاپدم (۰۰۰) دن حمایه کورمدم . تخصیصات [۲] آلمادم . وجداناً سزك کبی

[۱] اصلنده (حلق) کلمه‌سی اولا (خ) ایله یازلدیغی حالده ، تصحیح فکریله اولسه کرك ، صوکرا نقطه‌سی قالدیرلمشدر.

[۲] (اصلنده تخصیصات) لك (خ) سنده‌کی نقطه ـ احتیاطاً ـ بللی بایرسز آتیلمشدر .

تترەمیورم مستریحم انشاالله یقینده کوروشورز بن استانبوله کلیرسەم دولتخانەکزه مسافر اولەجغم شفاهی چوق حکایەلرم واردر یازی ایله اوغراشمیەیم بن صبرلی بر آدمم سزده براز دها صبر ایدیکز افندم !!

— ٢ —

آنقرەده حاجی بایرام ولی محلەسنده حمیتمندان وطندن اسکوبلی محمدچه بك افندی‌یه تقدیم

١١ تشرین اول ١٣٣٧ استانبولدن

محمد چه بك ،

بوندن اول [*] ارسالنه همت بویوریلان تبریکنامەکزه کثرت مشغولیتدن جواب ویرەمەمشدم . بودفعه واصل دست

---

[*] ٢٠ مایس ١٣٣٦ تاریخلی بو مکتوبنده مومی‌الیه شو صورتله التفات بویورمشلردی :

« امضام سزی حیرتده براقماز انشاءاللّه ! مأموریت جدیدەکزی تبریك ایدەرم . بر زمان بر مقالەکزده بنی استانبوله دعوت ایتمشدیکز . اووقت اجابت ایدەمەمشدم . شیمدی دها بردفعه چاغیرسەکز کلەبیلمه امین اولمکزی تأمین وتمنی ایدرم ! بن قاچەجق دلیك بولدم ، زمان کلەجك سز سوزونوزك ینه بزم کیبیلر یا بر اوقه ا کمك پارەسی ویاخود اسویچرەده بوزبالندیغکز اوتل پارەکزی ویرەجکدر . زمان کلەجك که عائلەکزك قارشوسنده آغلایه دلی اولەجقسیکز . زمان کلەجك که صاچلریکزی یولاجقسیکز . سزك یازیلریکزی ولوکه علیهمده اولسەدخی اوقوردم ، سوردم . سز ینه علی کمالدن ، رفیع جوادن ملایمسکز وآبدالسکز . قاچمازسەکز یقینده استانبولده دها کنیش حسبحال ایدەرز اولمازمی ، الخ ... »

تکریمم اولان التفاتنامه‌کزی مقابله‌سز براقق ایسه آرتق حدناشناسلق ونزاکتسزلك اوله‌جغندن ایشته درحال جوابنی تقدیم ایدییورم . فقط اولا شو جهتی عرض ایده‌یمکه برمکتوب مقدمه‌سی اوله‌رق (دهامی بندن بحث ایده‌جکسکز ؟) جمله‌سنی دوغروسی پك دامدن دوشر کبی ، پك یاقیشیقسز بولدم . . . . کچنکی التفاتنامه‌کز دها ظریفانه ، دها چلبیجه باشلایوردی . انسان صوکنده نه دییه‌جك اولسه باشلانغیجده اعتدالنی محافظه ایتملی ، خشونت کوسترمکدن ، رنك ویرمکدن چکینمه‌لیدر . هرنه ایسه سزده کاتب ، محرر ، چلبی بر ذات دییورلر آ ، بوکبی قصورلریکزی معذور کورولمه‌لیدر . فدائیلکله کسب شهرت وثروت ایدن بر محمد چه بك البته بر خالد ضیا بك ویا آمدجی بك کبی یازی یازمق خصوصنده یدطولا صاحبی اولاماز ، بو انجه نقطه‌لری بیلمز . فقط سزك بیلدیککز انجه ، نازك نقطه‌لرده واردر : مکتوب کاغدی اوزرنده دکل ، وجود بشر اوزرنده . . . یدمهارتکزه تودیع ایدیلن بعضی توقیفخانه ارقداشلرم طیرناقلی قولتوق آلتنده‌کی نازك ، انجه ، حساس نقطه‌لره پك ایی واقف اولدیغکزی حکایه ایدرلردی . للّٰه الحمدکه ذات عالیلریله تشرفم هنوز مکتوبلاشمقدن ایلری کچمه‌دی . کچمه‌مسی‌ده الطاف سبحانیه‌دن مأمولدر . شیمدی‌یه قدر اسیرکه‌ین اللهم ینه اسیرکر ! بنی اونوتمانك سزك ایچون محال اولماسی جهتی بر طرفدن عزت نفسمی اوقشادی : ایی ویافنا ، هانکی مقصدله اولورسه اولسون اونوتولمامق اونوتولمش اولمقدن شرفلیدر... فقط ، دیکرطرفدن برازده جانمی صیقدی : ترجیح

ایدردم‌که سزك یریکزه بن دها باشقه برینك ، مثلا ایلله آنقره‌دن اولاجقسه ، مثلا خالده اونباشینك خیالخانه‌سنده موقع طوتمش اولایم . . . هیچ اولمازسه حقمده‌کی فنا تصورلرینی او دها مناسبجه بر لسانله تفهیم ایدر وساحهٔ فعلیاته کچمك دخی ایسترسه ـ حربده‌کی سلاح اندازلغنه رغماً ـ طابانجه‌سنی دها عجمیجه قوللانیر ، بکا بالکه بر آغیرجه یارا ایله قورتولمق امکانی بخش ایدردی . حالبوکه سزکله بویله بر امیده قاپیلمق عبث اولور ! سز ناصل بنم قوهٔ قلمیه‌می تقدیر لطفنده بولونیورسه‌کز بن‌ده سزك نشانجیاق قدرتکزی من غیرحد تصدیق ایدنلردنم . بنم هجوایتدیکم‌وسزك‌قربان‌ایتدیککز انسانلرك‌عددی‌همان‌همان‌مساوی اولسه‌کرکدر . قلمده سلاح کبی ادمان ایستر . شخصی سودیککزی تنزلاً درمیان ایتمه‌کزه جداً ممنون اولدم . عاجزلری کبی چهره دوشکونلرینك اك زیاده خوشلانه‌جغی جهت بودر ؛ منتدار ایتدیکز . وطنی بندن فضله سومه‌کزی طبیعی بولورم ؛ بنم یوزمدن قازانمادیکز آ ... رفاهکزی‌اوکامدیونسیکز لکن ، میر محترم ، شو وطنی بر آزده باشقه طرزده سوسه‌ك دییورم . . . مثلا بویله بر بریمزی بوغازلایه‌رق اثبات سودا ایده‌جکمزه دها ضررسز بر یولنی بولسه‌ق . آنقره قصبه‌سنده اوطوروب حقمده مناسبتسزجه تصمیملر یاپه‌رق وقتکزی خولیا ایله بوشنه کچیره‌جککز بر چیفتلك آلسه‌کز، اکسه‌کز ، بیچسه‌کز ، برازده قاما وقارغی برینه صاپان واوراق قوللانسه‌کز عجبا وطنی دها خشنود ایتمش اولمازمیسکز ؟

بنی وبنم بشیکده‌کی یاورولریمی کوله کوله ، سوه سوه

دوغرامق کناهدن وقباحتدن دها فضله برشیدر ، بو جنایت اولسه‌کرکدر . صنعتکزه تعلق ایدن ایشلره نه خفیف ، نه ضررسز تعبیرلر بولویورسیکز ! [احتیاطاً شوجهتی عرض ایده‌یم : بنم یاوروم باشقه ذهنیتده .. ایکی یاشنده اما شیمدیدن « اتحادجیمیسك ، ائتلافجیمیسك ؟ » دییه صوردیغمز زمان : « اتحادجی‌یم ! » دییه حایقیرییور . بلکه استقبالده جمعیته مفید بر عنصر اولور ، تحقیقسز ، تدقیقسز قیاسا کز دیرم . . .] بنم ائتلافم حالنده فرقه‌مك آغلایوب آغلامامسی بحثنه کلنجه : فرقه‌مك درد وطن ودرد منایقه ایله ییللردن بری آغلامقدن کوزنده یاش قالمادی. امام أونده آش، ئولو کوزنده یاش آرانماز دیرلر. هم بن ئولمیه‌یم ... آرقه‌مدن فرقه‌م سیلاکبی آغلاسه، مزاریمی صویه بوغسه نبات دکلم‌که تکرار طوپراقدن فیشقیروب چیقه‌یم .. نه‌یه‌یارار ؟ ملوث اولدیغی تخمین بویوردیغکز وجودیمی [خوش ، بواثناده بن‌ده تمیزلکنی فضله ادعا ایده‌م ، قاضی‌کوی جوارنده اوچ آیدر صولر کسیلدی ، نظافت کسب مشکلات ایتدی] قالدیرارق بوصورتله وطنکزه بر خدمت مقدسه ایفا ایدنجه‌یه قدر کاشکه حدود بوینده دشمن وجودی قالدیرمقله اشتغال ایتسه‌کز ... بن ناصل اولسه الکزده‌یم ، چانطه‌ده که‌کلیك بیلیکز . فقط نه یازیق‌که آنادولی غزته‌لری حرب قهرمانلری میاننده اسمکزی ذکر ایتمك وسیله‌سنی بولامادی. سز روم ایلی تعبیری وجهله قیزان قدر بیله اولامادیکز : قادینلر اونباشلیغه چیقدی ، سز حالا اردوده صاری چیزمه‌لی محمد اغا قالدیکز ! یازیق ! چرکس ادهمك ، هیچ اولمازسه برزمانلر ،

قهرمان دییه خالده نینه‌مز النی صیقدیدی ، سز بو نعمته‌ده مظهر اولامادیکز !

غریب برشی عرض ایده‌یم‌می ؟ هانی « شوندن فرصت بولدیکز ، بوکا استناد ایتدیکز ! » فلان دییورسیکز آ . . . یاکاش ! فرصت دیدیککز دورایله استنادکاه فرض ایتدیککز یردن متالکسز چیقدم ، هایدی ، هرفضیلتی سزه ویره‌لم لکن براقیکز ، چوق چوق بلاسنی چکدیکم ناموسمه اولسون ایلیشیلمه‌سین ! مال اوله‌رق صاتوب رهنه قویمادیغمز انجق صیرتمزده بر بچمسز پالطو ایله درونمزده براسکی ناموس قالدی . بریسیله قیش صوغوقلرینه دیکرلریله‌ده افترا فرطینالریله‌زورزورینه مقاومت ایدییورز . جانمی صاقلامق خصوصنده متیقظ اوله جغمه اعتماد بویوریکز .

لکن سزه لازم اولوردییه‌دکل‌ها ... بکا لزومی وار ! نه‌دن بن سزك حقکز اولویور ، نه‌دن سزك حصه‌کزه دوشویورم ، آکلایامادم . یوقسه اوراده بدنلریمزك شیوعی ازاله ایدیلوب طاپو سندلرینی‌می آلدیکز ؟ اویله ایسه باش محرریمز کیمك تصرفنه کچدی ، عجبا بیلدیرمیسکز ؟ بو انسان آلیم‌صاتیمی‌ده اصلاحات جمله‌سندن اولسه کرك . . وفاءً فراغ خصوصی‌ده مقبول ایسه ، احتیاج بو ، سزه بدن عاجزی‌یی بیك کاغدلیرایه درحال فراغه حاضرم . لکن اوجوز دوشوردم دییه برمعتاد تخریبه قالقیشمایکز ، بالعکس کوکلی تعمیر ایدرسه‌کز انسانیت کوسترمش اولورسیکز . عائله خلقم واولادلرم سلام ایدرلر : شیمدیلك بندن قورتولمغه آرزولری یوقمش ، ایجاب ایدرسه وساطت مکرمانه‌لرینی رجا ایده‌جکلرمش !

تیتره‌مك جهتندن قطعی بر شی سویله‌میه‌جکم ، ضعیفلك بو ... بنده رعشه کثرتلیحه حاصل اولور اما وجداندنمی کلیر، یوقسه صوئوقدنمی ، سببنی دوشونه‌دم ! وجدان...وجدان... بو کلمه‌یی قوللانمق‌ده‌نره‌دن خاطریکزه کلدی ؟! فقیرخانه‌یه‌مسافر اولاجغکزه ممنون قالدم. فقط بن‌سزی اویله ایزمیت‌جوارنده‌کی کشت‌وکذاریکزده اولدیغی کبی هندی‌دولمه‌سی، قوزو چویرمه‌سی ایله آغیرلییه‌مام . هانی بر تورکی واردر :

أورده‌ك مانجه‌سنه
طارخانه چورباسنه
مسافر اولاجغم ویش !!!

ایشته اویله ، مانجه ایله چوربادن اوته‌سی یوق . . . آه ، کاشکه اورادن بکا بویله آجی سوزلر یازاجغکزه برمقدار آنقره بالی‌کوندرسه‌أیدیکزده ملیت‌واستقلالك بزده طادینه‌باقسه‌ایدك... سز بویله زهر زنبه‌لك یازیلر یازدیچه بر درلو لذتنه‌ایناه‌میورز!

صبر ایله قوروق حلوا، دوت یاپراغی اطلس اولوردیلر... باقالم سزلرده نه قماش اولاجقسیکز ! بن‌ده صبر ایتمکده‌یم ، برکت پارا توکه‌نییور اما صبر توکنمییور . بکله‌یه‌لم ! فقط بویله قارشیلقلی عداوت بسلیه‌جکمزه بر احبابلق زمینی بولسه‌ق اولمازمی ، دیرسکز ؟ انشاالله بر کون کلیر ، شومکتوبلریمزی اوقویان اخوان بزی قول قوله کوپرودن کچرکن کورورلر ، کورورلرده :

— ایشته ایکی قیمتلی وطنداش یان یانه !

دیرلر ، اللهك حكمتنه حیران اولورلر . یوق ، ایلله خصومتده دوام ایده‌جكسه‌كز بن‌ده شـو جهتی علاوه‌ایده‌یم : اوفاق تفكم، لكن قورقاق دكل ... ألده قامیش باستون، كیجه، كوندوز قیرده ، صحراده تك باشـمه كزر ، توزارم . حتی ، سزه بیلدیرملك دوغرو دكل اما نه‌چیقار، سویلیه‌یم : خدمتجی قادین ایكی آی اول سوقاق قاپیسنك كلیدینی قیرمشدی ، حالا یاپدیرامادم ، كیجه‌لری آرقه‌سنه دستك دییه باسـتونمی دایایور ومستریح اویویورم .

فقط اوكا دكل ، اللهه كووه‌نیيورم .

کندیمه دائر ...

— ١ —

شیمدی یه قادار ، غزته‌لرده اسمم چوق کچدی ، رسمم ، چوق باصیلدی ، له‌وعلیهمده چوق سوز سویله‌ندی ، فقط ، باقییورم‌که حقیقت بر درلو میدانه‌چیقامادی ، کنه وماهیتم بردرلو اورته‌یه قونامادی ، بر درلو آکلاتیلامادم ، آکلاشیلامادم ، بر درلو ایچ یوزیم کوروله‌مه‌دی ، خاصه‌لرم کوستریله‌مه‌دی ، قصورلرم بیلینه‌مه‌دی ؛ خلاصه عنبرکبی دیللرده دستان اولدم ، لکن ماهیتمی کیمسه بیله‌مدی ، کیمسه تحلیل ایده‌مه‌دی ، بنم کندیمی بیلدیکم کبی کیمسه بنی طانییامادی ، طانیتامادی ... بن‌که هرنسنه‌یه ، هر کیفیته دائر اولو اورته یازدم ، اشـیایه بیله دیل ویردم ، حیواناتی بیله سویله‌تدم ، اتحادجیلری ئوزدم ، ائتلافجیلری‌ی سه‌ویندردم ، قارئلریمی آووتدم ، کوکلمی اکلندیردم ، یاشمه نسبتاً چوق ماجرالر کچیردم ، یاشمه نظراً چوق ایشلر کوردم ، مدح وثنایه‌ده ، ذم وعتابه‌ده ، تقدیره‌ده ، تهدیده‌ده لاقید ، دنیایه اوموز سیلکدم ، آلاینه باقدم ، کیفمه کیتدم ، نیچون ، بر دفعه‌ده کندیمه دائر یازمایه‌یم ، کندمدن بالذات بحث اتمه‌یه‌یم ، کندی کندیمی تصویر اتمه‌یه‌یم ، ایجاب ایدییورسه ‌نه‌دن بر آزده کندیمه کوله‌یه‌یم ، کندیمله‌ا کلنمه‌یه‌یم ، بو جسارتی ، بو استثنائی کوسترمه‌یه‌یم ؟ اوت ، نیچون بونی یاپمایه‌یم ؟ نه‌دن کندیمی یازمایه‌یم ؟

ایشته بوفکرله قلمی آلهوکندیمی قارشیمه آلوب بروجه آتی خطابه باشلادم :

*
* *

— رجا ایدەرم ، دیدم ، بکا صاقین علمکدن بحث ایتمه ، اڭ هیچدن ایکی سؤال صورسەم جوابنی ویرەمیەجککی بیلیرم ، مثلا : روزکار نەدن حاصل اولور ؟ چنقو ناصل یاپیلیر ؟ یاووز سلطان سلیم هانکی شهردەوفات ایتدی ؟ دیسەم شاشیرقالیرسك ... برکت عقلالغی سومزسك ، علامەلك طاسلامازسك ، اویله کودوك وچوروك برتحصیله کووەنوب دە اسکی ، یکی برچوق محرر آرقدا - شلریکك یاپدیغی کبی اجتماعیات ، فلسفیات بحثلرینەدالماز ، فالصو یاپوب ایکیدە برقان ترایچندە قالمازسك . . . علمسزلکنه اویار موافق بریول طوتمشسك ، ولوکه یاکاش دخی یازسەڭ «مزاحدر ، عن قصد یاپیلدی ، نه آکلاماز آدامار سیکز ! » دیر وعتاب ایدنلری محجوب ایدر ، چیقارسك ... حالبوکه دیکرلرینه باق ، أمین اول که سکا صوردیغم سؤاللره اونلرك ایچندەدە جف القلم جواب ویرەجك اوقومشلر نادردر ، یاووزك وفات ایتدیکی شهری بیلمەیین [شو سطرلری یازدیغم آندەقارشیلقلی ایکیمزدەبیلمییورزآ ، برحاملی شهردە ، شیرنجه دندی اما استانبولمی دیسەم ، ادرنەمی ، بروسەمی ، هرنەایسه ، برمقاله یازمادیغمز بربوش کونده قاموس الاعلامه باقار ، رفع شبهه ایدرز] اوت بونی بیلەمەین نیجه مشاهیر محررین واردرکه (هەرودوت) کبی ابوالتاریخ عداندیلیرلر . [بر فالصو یاپمادق آ ، هەرودوت تاریخنویسدی ، هومەرشاعر ، اما اوتەسنی پك بیلەمەییز . کندیمزی شو حالمزدە علمی مقاله یازان

محررلره بکزه‌تیورم] قافاسنی سرسام ایدن روزکارلك نه کبی اسبابدن تحصیل ایتدیکنی فهم وادراك ایده‌مه‌مش بیچاره‌لر [سنکه‌بن ، روزکارلرك هوا طبقه‌لرینك ایصینوب صوغوماسندن حاصل اولدیغی حقنده دره‌مه چاتمه برشی بیلیورسه‌قده ، دوغروسی ، بك‌ده آکلایه‌رق‌دکل ها !] اوت ، بویله اك ابتدائی تحصیلدن محروم نه‌کزیده‌کنجلر طانیرزکه قلملرندن علم وفن اولوقدن یاغمور بوشانیر کبی طاشه طاشه ، کوپوره کوپوره کاغدلره دوکولور ، یکی یکی فن وعلم نظریه‌لری بیله وضع ایدرلر ، کرسیلره کچر ، استادبیله اولورلر . چنقونك نه‌دن یاپیلدیغی بحثنه کلنجه بونی کچه‌لم ، نه‌سن ، نه‌بن ، بوخصوصده اك اوفاق معلوماته واقف دکلز ، بوتون طانیدقلرکده اویله‌یا ! .. حتی فن وعلم چرچیجیسی اومعروف صاحب امتیاز بیله بیله‌مز ، شایدصولك کونلرده براسویچره غزته‌سنده چینقوجیلغه متعلق برمقاله اوقومادیسه ... بناءً علیه ، عزیزم ، ذکاکی تبریك ایدرم ، آیاغکی یورغانکه کوره اوزاتییور ، کولونج اولاجغکه کولونج ایدییورسك ، ایشته‌مزیتلرندن اك مهمی بو ! مکسیقا اصولی حقنده سیاسی برباش مقاله یازان محرره بردن :

— مکسیقانك پایتختی نه‌در ؟

دیبورسه‌ك شاشالار وأمین اول که شمالی آمریقاده‌می ، یوقسه جنوبیده‌می پك‌ده امنیتله جوابی ویره‌مز ... ویره‌مز اما اشبو مقاله‌سنده : « بزم نقطهٔ نظریمزجه مکسیقا درحال شوخطرناك سیاستی ترك ایده‌رك مناسبات همجواری‌یه رعایتی کندیسنه دستور اتخاذ ایتمه‌لی وعرق ، جنسیت مسائلنی پیش اعتباره آله‌رق صلح وصلاح یولندن ذره قادار انحنا کوسترمه‌مه‌لیدر ! » دیر ،

دییورر ، اما او مناسبات همجواریدن مقصدی نه‌در وهانکی دولتلردر ، اوعرق ، جنسیت مسائلی نه‌نسنه‌در ، نه‌یی افاده ایدر ، بونلری کندیسی‌ده بیلمز . . . بوقبیل محررلردن اولمادیغمه بر یاز ، بیك شکرایت !

له‌الحمد شاعرده دکلسك ، زیرا شاعراولسه یدك کچینمك ایچون متمادیاً پاره ، برده اوسته‌لك شعرك ایچون‌ده متمادیاً قافیه آرامق مجبوریتنده ایدك . دوشوك نه یوسکوللی بلا ! کوندوزلری قاپی قاپی پارا ، کیجه‌لری سطر سطر قافیه آرامقدن بیچاره‌لرده باق بت بکز کول کبی ... صوکرا ، باری بوسعیه ، بودیدیشمکه بدل‌یازدیغکی اوقوته‌بیلسه‌ك ویادوشوندیککی آکلاته‌بیلسه‌ك ... مثلا بریازغروبنی تصویر ایتمك نیتنده‌سك ، فقط اوچنجی قافیه حاضرمی ؟ (افول) وزننده داها نه‌وار ؟ (دخول) وار اما بوراده اویماز . (حلول) فنا دکل ، فقط (فصول) دها موافق ، هاه الٔ أیسی (ایلول) ... اوحالده یازغروبنی تصویردن واز کچه‌لم ، صوك بهار ککنی ترنم ایده‌لم ! بومنوال اوزره هایدی‌باقه‌لم بش دقیقه‌ده‌یازدن کوزه وصول ... بوسنك یاپه‌جغك عقلیجه برایش دکل ، قافیه‌یه اسیراول ، هم‌ده بردیلم اکمك ... درت‌قطعه ایچون‌بواذا ، بوعذاب چکیلیرمی ؟ اوزون صاچده جاباسی ... بزم مملکتده شاعرلر ، نه‌دنسه بین‌الناس، مجنون ایله ابله آراسنده برعجائب موقعده دوروورلر ، عینی زمانده نه‌یك‌ارکاك نه‌یك‌قادین ، ایکیسی اورته‌سی کبی‌ده تلقی اولونورلر ، خلاصه خوش کوزله کورولمزلر ! بناءً علیه شاعر اولمادیغکه‌ده اصابت ایتدك !

کله‌لم شیمدی چهره مسئله‌سنه :

بیلیرم، هر کس، ناچار، کندی شکل و شمائلنك بر تسلیسنی بولور، کیمی « چیرکینم اما سویملی‌یم ! »، کیمی « آغزم بویوك امابیقلرم ئورتویور ! » ، کیمی « بویم پك کوچك اما یورویوشم شانلی ! » کبی بر آلدادیشله ئوزونتوسنی آزالتمانك چاره‌سنه باقار ! سن ده کندیك ایچون « برونم بیوك اماسیمامه یاقیشیور ! »، آتده‌قارن ، بیکتده برون آرانیر ، برون اصالته معیاردر ، ایشته آل‌عثمان ، ایشته بوربونلر ! » دییورسك ... ئوزلمه‌مکده حقك‌وار ، فقط بو بولدیغك صاحبه سیبلردن دولایی دکل ، وجودده‌کی بعضی چیقینتی ، قاباریق ، جسامت ویا اوفاقلغك تسهیل شهرت خصوصنده‌کی فائده‌لرندن دولایی ! برآزده سعید پاشانی بوینده‌کی کوچوکلك ، کامل پاشانی چکه‌سنده‌کی دوشوکلك ، احمد رضا بکی قامتنده‌کی اوزونلق بین‌الناس معروف ایتمشدر . اما خصوصیت باشقه ، قصور ینه باشقه‌در ، کور مصطفی پاشا ، طوپال احمدبك کوسه اسماعیل افندی ویاقانبور محمد ، کل حسن ، په‌په‌علی اولمق ایسته‌مز ؛ صاحبلرینه بویله‌معین برصفت ولقب ویرمیه‌جك درجه‌ده اهون اولان خصوصیتلر خوشدر ... زمانه‌ده‌قاریقاتوره اویغون کله‌جك چهره‌یه مالك اولامیان مشهورلر بدبختدرلر ؛ چهره‌سی چیقینتیلی بردیکر مشهوردن شهرتلری محقق ایکی ، اوچ درجه آشاغی قالیر . اهالی آراسنده‌کی معروفیتلرینی خلیل بك قوجه قارنه ، امراه افندی طوربه صقالنه ، محمود شوکت پاشا دیك بیقلرینه مدیوندر ؛ سن ده برونکه ... انور (پاشا) ایله حسین جاهد بکك سیمالرینی بری سیفاً ، بری قلماً اوعظیم غزالره ، مجاهده‌لره

رغماً بو درجه سونوك پیراقان نه‌در؟ چهره‌لرینك دوزنلکی دکلمی؟ مشهور اولمش بعضی متناسب‌چهره‌لی شخصیتلره باقیك: یاصاچ اوزاتمشلردر، جلال ساهربك کبی، یامانطویه بورونوب قالپاق کیلرلر، رضا توفیق‌بك کبی. قوای ملیه ارکانی دینجه الك اول خاطره‌ یمزه جلال‌الدین‌عارف‌بك کلیور، شیشمان قارنندن‌اوتوری... شهبندر مسفور کلیور، قیصه‌بویندن‌وعدنان بك کلیور اوزون قامه‌تندن اوتوری! بناءً علیه معروفیتکی تزیید وتسهیل ایدن عضوکدن دولایی‌ایکی کره شکرایت، زیرا خلق اوزون بویلولر ایچون‌احمق، قیصه بویلولر ایچون مفسد، شیشمانلر ایچون‌اوبور دیر، ظاهردن باطنه حکم ایدر، فقط‌سنك خصوصیتك ایچون بو واقع دکلدر، نه احمق دیه بیلیرلر، نه‌مفسد! آیینه‌یه بر باقوب اللهه بیك‌حمدایتسه‌ك یری‌وار! اولا بیلیرکه‌اونی بویولته‌جکنه قولاقلریکی اوپ اوزون ایدردی، آرتق‌اوزمان ذهنلرده‌مرکب شکلنده‌کی قاریقاتورلرك فوطوغرافلرندن دها فضله ایز براقیر، رسملرکدن داها فضله قاریقاتورلرکله طانیلیردك!

خویلریکه کلنجه:

بوبورلتمکه حاجت یوق‌بربریمزی‌بیلیرز. نه اولیالق‌طاسلا، نه‌ده نفسکی لوم ایت... حتی زمان ایجابی، اطرافکده کیلری کوردکجه اکثریا «بن‌داها‌ئی ایمشم!» دی... سنك‌دستورك: «نه‌شاشقین اول باصیل، نه‌طاشقین اول آصیل!» دکلمی؟ الك اعلاسی‌ده بودر. دور یك فضله صافیت کوتورمیور، اخلاق سوتنه‌صوقاتمق‌ضرورتنده‌سك، فقط‌سن انصافلی‌داورانیورسك: نه‌طادینی‌قاچیره‌جق‌قادار فضله‌قاتیورسك، نه‌ده بوصوینی‌بولاشیق

قابندن بوشالتییورسك ... چشمه صویندن بربارداق دوکوب ، صافیتنه ، خالصیتنه یمین ایتمه‌دن خلقه صاتییورسك ! بوقادارینه دنیا راضی ... حالبوکه شو وجداندن ، حمیتدن ، اخلاصدن ووطندن بحث ایدن ، سوزینه ، ئوزینه آندلر ، قسملر ایدن آدام یوقمی ؟ صاقین کوکل کویومنه‌باقایم‌دیمه : ایچنه‌منفعت‌فاره‌سی دوشمش ، اوکیرلی سوتی صونویور ! بیلییورم‌که بعضی‌دفعه‌لر ، بعضی احوالکدن دولایی :

— کاشکه شو ایشی یاپماسه‌م !

دییورسك ، ئوزولویورسك ... نه‌دن ؟ حیثتکه دوقونور برجهتی اولورسه دییه ، دکلمی ؟ هاه ، ایشته‌بوخویکله سن‌نه‌یك ایلری کیدرسك ، نه‌یك کری قالیرسك ... حیثیت قورقوسی یوقمی ؟ باشیکه دیکیلمش الی صوپالی ، کوزی آچیق ، بازوسی متین بر اخلاق بکجیسیدر : همان یاقاکدن صاریلیر ، اتکندن طوتار ، سکا حدودی آشیرتماز ... بعضاً بوبکجینك یك‌متعصبنه دوشرسك ، انسانه نفس آلدیرماز ، اوخ دیدیرتمز ، یرنده صایدیرر . برکت‌که‌سنکی بویله‌دکل ... آراصیرا کوزیوموبور ، دالغینلغه ووروبور ، اوزمان قومشوکك باغچه‌سنه کیرمزسه‌کده هیچ اولمازسه دیواریکه چیقیورسك ! حال بوکه سنده‌کی بو سربستلکی‌تنقید ایدن‌شو آدام ، بکجیسنی یا اتحاداوجاغنه آتوب یاقمش ، یامنع‌احتکارویا اعاشه‌دهلیزلرنده بوغوب‌بیراقمش ، یاخودده بر آلیش‌ویریش‌اثناسنده‌درت پوله‌صاتمشدر ، شیمدی باشی‌بوش ، قوروجیسز ، قورقوسز ، ذوق‌وصفا ایچنده فریخ فخورکزوب توزییور . سن ، اونك یاننده ، لالاسی الندن‌طوتمش برمکتب

چوجوغی کبیسك . نه‌زیب‌زیب اورته‌ده اوینایوب‌قوشویورسك،
فقط نه‌ده کوشه‌باشلرنده دایاق ییوب آرابه‌لر آلتنده‌ده چیکنه‌
نیویورسك ... اوزاقدن اطرافی‌سیروتماشا ایدوب کیدییورسك!
اولسه اولسه بوصیرادن اوزریکه نهایت چامور صیچرار ...
« یوکسك یرده یاتامام یل آلیر، آلچاق‌یرده یاتامام سیل آلیر!»
دییه‌فضله‌دوشونور، فضله ئوزولور، برپارچه‌چاموردن‌چکینیرسه‌ك
دنیاده نه‌دورورسك ، بویوله نه کیردك؟ فقط بردفعه کیرمش
بولندم دییه‌ده‌یاتاغه‌ماندا کبی کومولمکه ، چامورلاندقجه کیفله‌نوب
که‌ویش کتیرمکه‌لزوم‌یوق ! سن ، ایکیسی‌اورته‌سی‌دورویورسك:
بواخلاقله نه‌فضله راحت ایدرسك ، نه‌فضله اذیت چکرسك !
نه ثروت وسامان بکله ، نه‌ده سفالت وپریشانلق !
چوق ذکیمیسك ، قورقاق‌ویاجسورمیسك ، نه‌ایش‌یاپابیلیر ،
نه‌سوەر ، نه‌دن حظ ایدر ، نه‌دن نفرت دویارسك ، نه اولمق
ایستر ، حیاتده نه‌بکلرسك ؛ اونلری‌ده صبراسیله‌سویلیه‌جکم ...
تا که باشقه‌سنه سوز قالماسین !

کندیمه دائر ...

— ۲ —

شیمدی سکا صورسه‌م ،

— کندیکی ذکی‌می عد ایدرسك ؟

بکا درحال ، بویوك بر امنیتله :

— شبهه‌سز ، اوت ؟

دیرسك دکلمی ؟ اویله‌یا ، باق ، بعضاً خیلی یازییور ، تلطیفلر ، تقدیرلر کورویور ، کچرکن اطرافنده اسمکك سویله‌ندیکنی دویویور ، شونك ، بونك سندن بحثله :

— ذکی چوجوق ، ذکی کنج !

دیدکارینی‌ده ایشیدییورسك ... اوحالده ، آرتق ذکا کدن شبهه‌یه محل وارمی ؟ اوجناسلر ، اوتلمیحلر ، اوفقره‌لر البته‌بر ذکا محصولیدر ، ذکینك کاریدر ، بونی‌طوتوب‌ده آنقره‌استخبارات مدیرعمومیسی محی‌الدین‌بك ویاخود قسطمونی استقلال‌محکمه‌سی رئیس سهپا پردازی توفیق رشدی بك یاپاماز آ ! دوغرو ... فقط‌بنی دیکله : ادعای ذکا ایتمکده‌حقلیسك ، لکن‌بوذکا کدن دولایی بوبورلمکده‌معنی یوق ... شیمدی‌یه قادار سکا قاچ‌پارا قازاندیردی ونه‌قادار راحت ایتدیردی ؟ بوندن یدی سنه اول (بحرجدید) واپورنده‌کی‌منفیلرقافله‌سی آراسنده‌سن‌ده‌وارمیدك ؟ سینوبه سن‌ده‌سورولدکمیدی ؟ آنادولویی ژاندارمه اوکنده دیار

دیار کزن او عنادجی وخیرچین چوجق سن دکلیدك ! بوتون بواداره ، جزالره رغماً ، نه پارا که ، نه وجودیکه کووه نه‌دن حالاجمعیته دیل اوزاتوب ال آتان او اوصلانماز آدامینه سن دکلیسك؟ کچ عزیزم، سن بوذکایی رافه قوی! بوکاذکادکل عادتا بلادیرلر، دادحق اوله رق باشیکه مسلط اولمش، عمرکده تام برراحت، ئوزونتوسز بر دور کورمیه سین دییه ... هانی هرکسك شیطانی ایچنده در دیرلر ، سنککی ده قافاکده ! بو ذکایه بن نه دییه یمکه یاپدیغی خیر ئورکوتدیکی قوربغه یه ده کمییور ؛ موم دیبنه ایشیق ویرمز دیمشلر ، سنك ذکاکده سکا فائده سی یوق ... حالبوکه احمق کورونن نیجه کیزلی ذکیلر واردرکه ذکالرینی اویله ده کیز فنری کبی صاغه ، صوله اوزاتوب کوسترمزلر ، خیرسز فنری کبی ، اوصولجه جق ، منفعت کوردکلری یرده قوللانیرلر ؛ اونلر بیلیرلرکه ذکی دییه شهرت قازانمق حیاتده فائده لی دکل، بالعکس ضررلی اولور . انسانلر ذکی دییه شهرت بولمش همجنسلرندن بحق اوزاق قاچارلر : بزی حالیله، قالیله، نره ده بولونیورسه ق، بر جمعیت ویا بر مأموریتده ، اوچنجی درجه ده بیراقیرلر ، تفیض وترقیمزه مانع اولورلر دییه ... بر ناظرك ویا بر آمرك اطرافنه طوپلادیغی رجاله ، مستشارلرینه ، مدیرلرینه باق : محقق ذکاجهتندن آشاغی، کندندن چوق آشاغی آداملردر... هرنه وسیله ایله آدی بر دفعه ذکی‌یه چیقان آدامه هیچ بر محفل کولر یوز واعتبار کوسترمز . مثلا اتحادوترقی مرکز عمومیسنه باق : ایچنده ذکاسیله معروف آدام وارمی؟ خایر ! ذکی اوکا ده نیرکه ذکاسنی ئورتمك لزومنی آکلامش اولسون ! همسن ،

ذکاکی ساده کوسترمکله قالمیورسک ، آلایه، لطیفه یه دوکمش، بوشنه یره توکه‌توب کیدیورسک ... هانی بعضی زنکینلر پارالرینی دالقاووقلره ییدیررلر ، بر آز تبسم اوغورنده ... سن‌ده خزینهٔ ذکاکی لطیفه ونکته اوغورنده هیچدن اسراف ایدییورسک ! باری ، سندن اول بونك بر فائده‌سنی کورن اولسه‌یدی : ایشته احمد راسم بك ، ایشته فاضل احمد بك ... اوچکز بر آرایه کلسه‌کز چهلریکزی بچاق آچمیه‌جق !

بر نکته ، بر فقره بولمق ایچون صرف ایتدیکك ذکاکی البته داها فائده‌لی ایشلره حصر ایده‌بیلیردك : بر آدامه تصادف ایتسه‌ك‌که قوربغه‌لی‌دره‌نك باشنه چکمش بالقلره دسته دسته کاغد حلواسی آتییور وپاراسنی بویله توکه‌تییور، بوکا دیوانه‌دیمزمیسك؟ سن‌ده ایشته بونی یاپییورسك میرم ! غزته کاغدلرینه ذکانك شکرندن‌وبالندن قاریشدیروب باب‌عالی‌جاده‌سندن آتییورسك... ذکی ، ذکاسنك قیمتنی ، اهمیتنی بیلمه‌لی ، اونی سنك کبی لهو ولعبده دکل کار و منفعت یولنده قوللانمالی . . . بناءً علیه سن نه دیرسه‌ك‌دی ، مادامکه بر مقاله یازمقله وظیفهم بیتدی دییورسك وبدلنی آلوب کافی کورویورسك و خلقك توجهنه اهمیت ویروب بونکله ممنون اولویورسك و بو اوغورده‌ده ، بودرجه آز کاره مقابل ، باشیکی اورته‌یه قوییورسك ، عزیزم بن سکا ناصل ذکی دیه‌بیلیرم ! بوتون بو اسباب ، بو شهود ودلائل سنك عادتا حجرینی ایجاب ایدر . سن ذکانك حسابنی بیلمیور ، نه‌یه بدل نه آلدیغکی آکلامییورسك !

باق سکا ذکا نمونه‌لرینی کوستره‌یم : بانقه‌لرده مجلس اداره

اعضالری ، دائنلر وکیللری ، اسویچره‌ده مقیم صاحب امتیازلر ، هلال احمر منسوبینی . . . اسملرینك اویله پك شعشعه‌سی یوقدر ، کیمسه :

ذکی آدام !

دیمز اما حقیقی ذکیلر بونلردر ، قارنلری طوق صیرتلری پك ، جانلری أمین اولدیغی حالده سنك کبی ذکا مسرفلرینی حیرتله اوزاقدن سیر ایدرلر . مثلا سن جداً ذکی اولسه‌یدك نه‌یاپاردك بیلیرمیسك ؟ اولا شویله بر دوشونوردك :

— یاهو ، آکلاشیلدی که بو مملکتده اوجاقدن قوتلی ، اوجاقدن دواملی ، اوجاق قادار متین ، ئولمز وأزیلمز هیچ بر تشکیلات یوق ، بوکون ، یارین ، هرزمان ایچون منسوبلرینك درت یانی معمور ایدییور ، رفاه ، اقبال هپ اونلر ایچون ... دوستلرینی اوچورویور ، دشمنلرینی یرك دیبنه صوقویور ، او حالده نه‌دن دولایی حالا مخالفتده دوروسك ؟ نه‌بکلیور ، نه‌یاپه‌جغنی امید ایدییورسك ؟

ایشته‌شونی جدی اوله‌رق بر دفعه بویله دوشونسه‌ك و بو چیقماز ، تهلکه‌لی یولدن دونسه‌ك ، باشلاسه‌ك اتحادجیلرله دوشوب قالقمغه ، اتحادجی غزته‌لره یازمغه ، اشکمبه‌جی قازانندن آطلس چیقه جغنه ایناتمغه ، اوزمان او آزغین وخاشاری ذکاکی حیاتکك آرابه‌سنه قوشوله‌جق ، ایشیکه یارایه‌جق بر حاله صوقدیغکه ایناتیر ، نصرالدین خواجه‌نك قاطیری کبی آرتق سن اونك ایسته‌دیکی یره دکل ، اوسنك ایسته‌دیککك یره کیتدیکنی کوره‌رك اوزمان ذکاکه اعتماد ایدردم . یارین ، یاقاکدن طوتمق ایستسه‌لر ومخالفتکك

جزاسنی ویرمکه قالقیشسه‌لر نه‌یاپه‌جقسك ؟

— آدام بوسفر اویله‌شی اولماز ! یغمامی وار ؟

یاخود :

— اونی کلدکلری زمان‌دوشونور ، البته‌برچاره‌سنی‌بولورم!

دییورسه‌ك ذکاکه شاشایم ... سن بوعقل ایله داها چوق چله چکرسك ! خلاصه ، عزیزم ، دیدیکم کبی ذکاکدن دولایی بوبورلنمه ، سکا ضررندن باشقه نه‌سی دوقوندی ؟

بوآغیربخثی بوقدرله‌قاپاتییورم‌بیلیرم‌که هیچ برایشده ، ولوکه لهکه بیله اولسه ، فضله ده‌رینلشمك ایسته‌مزسك ... شیمدی برآزده ذوقلریکی تدقیق ایده‌لم : ذوق خصوصنده نه‌پك کبار صاییلیرسك ، نه‌ده پك بایاغی ... هیچ شبهه‌یوق‌که نه‌زوپپه‌سك، نه‌توره‌دی ، نه‌ده ساخته وقار ... حیاتی کندیکه « آمان دیك یورویه‌یم ، ئوتولو کزه‌یم ، بویون باغمك‌قیوریمنی دوزه‌لته‌یم ! » کبی دوشونجه‌لرله زهرایتمزسك ؛ باش کوشه‌یه‌قورولمق ، آرابه‌یه یاصلانمق ، خلقه زنکین کورونمك کبی صاچمه صاپان اعتیاد ومراقلرك یوقدر . قوجه‌مان پاکتلری الیکه آلیر طاشیرسك ؛ طوزلی بادم‌ییه‌رك واپوره کیررسك ؛ بعضاً کبابجیده قارتنی دویورورسك ، بعضاً لوقانطه‌ده ؛ عوام‌ایله‌عواملاشیر ، خواص ایله خواصلاشیرسك وکولونج اولمامق ایچون نه‌لازمسه ، ناصل یاشامق لازمسه اویله یاشارسك ... ایشته سکا برسورومزیت ... قمارباز میسك ؟ خاییر ... فقط الکه کاغدده سورمز دکلسك ، آیده ، ییلده برشویله برقاچ پارتی پوکر یاپییورر ، یا بش ، اون لیرا ، آلیر ، یابش اون لیرا ویررسك . عمر بالله بویوك قازانج

ویا بویوك ضرر نه‌در، بیله‌میه‌جکسك ! عیاشمیسك ؟ خایر ...
فقط الیکه قدح‌ده آلماز دکلسك ، آراصیرا ایچر ، یانشه‌له‌نیر ،
یاخودده بر که‌وشـه‌کلك دویار ، یاتارسك ... عمر بالله بویوك
سرخوشلق نه‌در آکلایه‌میه‌جقسك ! کوزك ، بعضی کیمسه‌لرك
ظنی خلافنده ، هیچ‌ده بویوکلکده دکلدر . میلیونلرم اولسون ،
کاشانه‌لر قوردورایم ، اوتوموبیللرده کزه‌یم ، آوروپایه مکیك
دوقویایم ، دبدبه ، دارات ایچنده یاشـایایم دیمیورسك ، سیاسی
احتراصلرکده یوقدر ، ازقضا بر آرالق نصلسه بر موقعه کچدك،
بیك پیشمانسك ، حتی داها یوکسـکی ألنده ایکن یاناشمادك ...
باق سنك ایسته‌دیکك نه‌در : اوفاق براو ، فقط صاغلام ومنتظم ...
ایچنده کوچوك برعائله‌نك راحت ایتمه‌سی ایچون‌ده اکسیلمز ،
آرتماز ، غایت معین بر ایراد ، یعنی شـو بولندیغك حالك بر
کوملك أیسی ! نه مجلس ملی ریاستنه نامزدسك ، نه ملی قهرمانلق
دعواسنده‌سك ، نه‌ده حیاتده باشقه برطاقم بویوك روللر اوینامق
فکرنده‌سـك ! نافله قورقمـاسینلر ، هیـچ بر سیاسی شخصك
رقیبی دکلسك وهیـچ برشخصدن انتقام آلمق نیتنده‌بولنمیورسك.

بعضاً باقارم‌ده نه آز شی سنی ممنون‌ایدر ونه هیچدن‌شیلرله
سه‌وینیرسك؛ کوزل پیشمش برقوزو قاپاماسی ویا نار کبی‌قیزارمش
بر صارمه ، سکا عادتا اکسیرکبی‌تأثیر ایدر ، قارشیسنده ناطقه‌ك
آچیلیر ، نشئه‌ك طاشـار هم حیاتی سن بویله اوفاق تفك سببلر
ایچون ، کوزل بر یمك ، بر کونشـلی بهار کونی ، بر مهتابلی
کیجه ایچون سورسك ، صدارته کچمك ، سرایلرده اوطورمق
وفرمانکی طانیتمق ایچون دکل .. الله سـکا اکلنجه‌لی بر مخیله

ویرمش ، ایکی آلك قیزیل قانده اولسه بیله یوقدن یره کوکلکی آووتابیلیرسك ؛ خوش شیلر دوشونمکدن فنالق و احتراص دوشونمکه وقتك اولمازکه ... صباحلین قالقوب تجربه‌یه‌اوطورسه‌ك وشویله سبزه‌وات ظرفلرینه بر باقسه‌ك ، أك مهم ، اك حیاتی مسئله‌لری ، دردلریکی اونودور ، باشلارسك سبزه‌لرك بیله شکللریله ، اسملریله اکلنمکه ... کیمنی ذکی یوزلی بولورسك ، کیمنی آبدال ؛ کیمی کبار کورونور ، کیمی عادی ؛ کیمی سویملیدر ، کیمی ثقیل ... مثلا پراصه اوزون بویلو ، احمق بر سبزه‌در ، ساخته بر عظمتی‌ده وار ؛ حالبوکه لحنه نشئه‌لی شیشمان قارنلی ، محویتکار آدملره بکزه‌ر ؛ مرجمك ذکی یوزلیدر ، بورولجه احمق ؛ — فاصولیه تربیه‌سز تأثیرینی یاپار ، نخود ایسه غایت جدی ووقارلی کورونور ؛ ایشته بومنوال اوزره بر دفعه تخیلاته دالدکمی نه کاریکی ، نه زیانی دوشونور ، وقتکی بویله هوائیاتده ممنون کچیرسك ! سکا فضله اهمیت ویرمکه ده‌کمز اما بونی کیمه آکلاتیرسك ...

مع‌مافیه دوشونکه الله سکا شو یازی یازمه خاصه‌سنی ، شو مخیله وشو قدرتی‌ده ویرمه‌مش اولسه‌یدی نه یاپاردك ؟ نه‌دکرسز ، نه هیچدن ، نه باس بابایاغی بر آدم اولوردك ، سکا اوزمان کیم اهمیت ویرردی‌که ... سوقاقلرده کوس کوس ، شانسز ، شرفسز دونر ، دولاشیردك ، بعضاً برینك مراقنی جلب ایدردك :

شو عجائب آدام‌ده کیمدر ؟

دییه یانده‌کنه صوراردی ؛ اوده :

— واللهی بن‌ده بیلمیورم ، آرا صیرا کوردم اما ...

دیه جواب ویردی . دیرکن بر باشقه‌سی :

— ها ، طانیرم اما آدی خاطریمه کلمیور!

دیردی ، خلاصه آدی ، صانی غیرمعلوم ، اردوده صاری چیزمه‌لی محمد آغا کبی مجهول ، فقط آزاده سر یاشاردك . یاشاردك اما ، یوره‌ککك ایچی اویله دیمیور ، سن بونی ترجیح ایدییورسك : بر آز شهرت وبر خیلی تهلکه !

آیریلق ، غیریلق

هر نه‌ده و نه ایچون اولورایسه‌اولسون بن قادینی‌ارککندن آییرمانك علیهنده‌یم ؛ علی‌الخصوص کزمه و اکلنجه یرلرنده ...
بو یاز کونلرنده ایشندن دونن بر ارکك اوستنی باشنی ده‌کیشدیردکدن ویا یوزینی ییقایوب بر ایچه فیرچه‌لاندقدن صوکرا عائله‌سنه :
— هایدی بر آز دولاشالم !
دیمه‌لی واونلر یان یانه چوجوقلری اوکلرنده شویله قیرلره، چاییرلره ، ده‌کیز کنارلرینه دوغرو یورومه‌لیدرلر،یورولدیلرمی ایلك تصادف ایدن بر قهوه ، بر عمومی باغچه ویا بر موزیقه‌لی سیر یرینه‌ده کیره‌بیلمه‌لی ، برابرجه بر کناره اوطوره‌رق خلقه ومنظره‌یه باقه‌باقه، ساز، سوز دیکلیه‌رك برابرجه اکلنمه‌لیدرلر. یاخود ، کیجه ، یمکدن صوکرا ، بو عائله افرادی بر سینه‌ما ، بر وارییه‌ته ، بر تیاترو یرینه‌ده بویله برابرجه کیده بیلمه‌لی ، کوردکلری وایشیتدکلری احتساسلرینی تعاطی ایده‌بیلمه‌لیدرلر . خلاصه قاری قوجه ، بابا قیز برابر اولدقجه اونلرك ذوقلرینی واکلنجه‌لرینی تحدید ایده‌جك هیچ برسبب وبرمانعه بولنمامالیدر.
بر سنه‌دن‌بری بویله یاشایان استانبولده تنقید واعتراضه محل ویره‌جك هیچ بر بویوك حادثه وقوع بولمادی . ضابطه بر عائله‌نك حیثیتی البته بر بابا ویا بر زوج قادار صلاحیت‌ودقتله

محافظه وحمایه ایده‌مز ، زوجی ویا باباسیله برابر بولنان قادین محققکه یالکز باشنه بیراقیلان قادیندن داها فضله حمایه ونظارت آلتنده‌در . اوکا باقان یابانجی کوزلر یانده‌کی کوزجیسنی داخل حساب ایتمکه مجبوردر . بو وضعیتده‌کی بر قادینه نه خام خالاط باقمق ، نه صاچمه صاپان سوز آتمق قابلدر . ایستر ایسته‌مز نظرلر اولچولور ووضعیتلر دوزه‌لتیلیر . قادینه ارککك برابرجه کزینمه‌سی واکلنمه‌سی بر ضابطه مأمورینك نظارتی آلتنده کزینمه‌سندن واکلنمه‌سندن داها امنیتلیدر . ذاتاً بویله یرلرده قادین قوجه‌سنك ، زوج زوجه‌سنك غایت حساس ، غایت مدقق برر مفتشیدر . ارکك یان ماصه‌ده‌کی مور ژه‌رسه‌لی بر مادامه بر آز فضله باقسه قادین درحال آلینیر :

— جانم ، دیر ، نه وار او طرفده ؟ شویله ده‌کیزه‌دوغرو باقسه‌که ... نه کوزل !

قادین برطرفه‌کوزلرینی عطف‌ایتسه ارکك بودفعه‌متیقظدر .

— شو قارشیکی داغلر نه‌خوش مورلاشدی، اوته‌یه‌بری‌یه دالاجغکه او طرفلری سیر ایتسه‌که ...

دیر ... خارجدن بر یابانجی کوز بولندقلری یره لزومندن زیاده چه‌وریلسه ارککك بر نظری او متجاوز کوزلره حدینی طانیتمغه کفایت ایدر . آرابه‌جی ، قایقجی ، غارصون وسائره ارککیله کزن قادینلره قارشی عمومیتله داها حرمتکار ، داها تربیه‌لی معامله ایدرلر ؛ بونلر سوزینی ، کوزینی حسابلامق مجبوریتنده‌درلر . والحاصل‌قادینلی‌ارککلی کزیشلرده کندیلکندن حاصل اولان بر نظارت ، بر وقایه ، بر تحفظ واردر .

صوكرا معناده بوندن برچوق فائده‌لر كورويورم : چولوق چوجوق برابر كزينن واكلنن عائله‌لر قيمتلی بر منظره تشكيل ايدرلر . كوزلر بو سيردن ذوق آلير وبكارلرده بو طابلو بر ازدواج آرزوسی اويانديرر : باقارسيكزكه قاری قوجه يان يانه قونوشه‌رق نه طاتلی كزينيورلر ؛ اوكرنده قوشان چوجق نه‌خوشدر ، بواوچ وجودك تشكيل ايتديكی لوحه‌دن اطرافه نه جاذبه‌لر داغيليور . ولوكه بر مدت اول بو چيفت أولرنده ديديشمشلر وكوسوشمشلر اولسونلر ، سوقاقده وعمومی يرلرده جبهه‌يی رصانتلی كوسترمك ايسترلر ، برطوزاق كبی كولوشورلر ، سويله‌شيرلر وبوساخته التفاتلر بر آزصوكرا حقيقی محبت والتفاته يول آچار .

كزمكه ياری قيرغين وخيلی قيزغين اوله‌رق چيقان أوليلر وعائله‌لر اكثريتله أولرينه جاندن‌دوست وكوكلدن محبتلی‌اوله‌رق دونرلر . آچيق هوا ، موسيقی ، آقشامك وكيجه‌نك سكوتی نهايت سينيرلری ساكنله‌شديرر ، يوره‌كلری يموشاتير وذهنلری دورغونلاشديرر ، صوكرا قادينله اركككك عمومی يرلرده بر آراده بولنمه‌لرنده شوفائده‌ده واردر : اوزاقدن ، كيزلی وقورقاق كورديكمز چهره ووجودلرده اكثريا اولديغندن فضله ، مزيتلر ولطافتلر توهم ايده‌رز . ظن ايده‌رزكه شو أوك خانمی ويا شو بكك كريمه ويا زوجه‌سی وياخودده شو بك وشو افندی پك كوزل ، پك كبار ، پك شيق ويا پك ممتازدر . حالبوكه بركون يانمزده‌كی ماصه‌يه تصادف ايديويرلر . آكلارزكه غلط رؤيته آلدانمشز . او خانم واو بك نه اويله كبار ، نه‌ده اويله ممتاز

ایمش... اوزمان کندی زوجه‌وکندی زوجمز نظریمزده کسب قیمت وکسب اهمیت ایدر ؛ بو یاقیندن تماشا بزی مضر تخیللر ومضر تمثیلردن قورتازیر .

چیفت کزیمه‌لرك بر فائده‌سی‌ده نفسنه اهتمام ایتمك لزومنی میدانه چیقارمه‌سنده‌در . ارکك ایسترکه رفیقه‌سنك یاننده بر قاریش تیراشیله دولاشماسین ، یاقالغی صارارمش وپانطالونی بوروشمش اولماسین... قادین آرزو ایدرکه چورابلری صارقیق وباش اورتوسی‌داغنیق دورماسین... صوکرا قارشیلقلی بربرلرینی تتبع واصلاح ایدرلر . ارکك دیرکه :

— فضله پودرا سورمه !

قادین دیرکه :

— اطرافکه اویله چپی چپی باقمه !

بیلمه‌دکلرینی‌ده بو یرلرده اوکرنمش اولورلر . مثلا ارکك دورغون ، سکوتی بر آدامدر فرض ایده‌لم ؛ کورورکه قارشی ماصه‌ده‌کی زوج ، زوجه‌سنه نه خوش سوزلر بولوب سویله‌یور واونی ناصل کندیسنه علاقه‌دار ایدییور ، درحال اونده‌ده بر انتباه حاصل اولور ؛ عائله رابطه‌لرینی قوتلشدیرن او هیچدن ، فقط طاتلی ، ذوقلی حسبحاللره اوده رواج ویرر . یاخودقادین بر آز داغنیقدر ویا کیینمه خصوصنده اهمامسز . . . زوجیله کزرکن ــ دیکر قادینلره باقه‌رق ــ قصورلرینی کورمکه باشلار وهر یکی چیقیشده بر آز دها اهماملی داورانیر !

اصل مهم ، بویوك فائده‌یه کلنجه : قادینله ارکك بو برابر کزیشلر وبرابر اکله‌نیشلر سایه‌سنده آیری ذوقلره و آیری

محیطلره دوشمه‌مش اولورلر . بر آراده کزمکه و اکلنمکه بر دفعه آلیشیلدی و بو اعتیاد حالنه کلدیمی آرتق ارکك قهوه‌خانه‌دن، قلوبدن وقماردن کندیسنی قورتارمش اولور ؛ قادین ایسه صرف قادینلردن عبارت بر دیدی قودی و معناسزلق محیطندن صییریلدی دیمکدر .

فرض محال اوله‌رق دییورز ، ضابطه‌قادین ارکك کزینتیلرینی واکلنجه‌لرینی منع ایتسه اوزمان ارککلر قول قوله آیری مسیره‌لرده ، غازینو وقهوه‌لرده طاقم طاقم دولاشمغه باشلایه‌جقلر، بو کزینتیلر ام‌الخبائث اوله‌جق . بری دییه‌جك که :

— شوراده ایکی قدح ایچه‌لم !

کیره‌جکلر واون ایکی قدح ایچه‌جکلر . حالبوکه قادینله کزرکن بو احتمال خاطردن کچمز . قدحکزی صایمغه‌وانصافکزی أله آلمغه مجبورسیکزدر . صوکرا سز أویکزه دونمك ایچون آیاغه قالقنجه اصرارلر باشلایه‌جق :

— داها ایرکن ، دییه‌جکلر ، یاریم ساعت داها ...

بر ساعت داها قالمش اولاجقسیکز . حالبوکه یالکزده‌قادین اولسه ایدی نه بویله ایچه‌بیلیر ، نه بویله کجیکه‌بیلیر ، نه‌ده بویله آرقداشلرله دوشوب قالقه‌بیلیردیکز . هم بو قادار ایچکیدن وکجیکمه‌دن صوکرا دها مضر ، داها چیرکین اکلنجه‌لره قاپیلمیه‌جغکز نه معلوم . . . مادامکه باشیکز دومانلیدر ، ینه او آرقداشلره اویه‌رق ، شویله ، یاری قارانلق بر سوقاغه دوغرو دالمیه‌جغکزی وبعض قاپیلری چالمیه‌جغکزی کیم تأمین ایده‌بیلیر ؟ معاذالله ...

قادین قسمنه کلنجه : کیم بیلیر او زوجه کیملرله ، هانکی لیاقتسز قومشولر وهانکی مناسبتسز احبابلرله تیاترو وسینه‌مالره ، پارقلره وچاییرلره کیده‌جکدر ... ضابطه ، فی‌الواقع ، ارککلری او طرفلره صوقمیه‌جقدر ، فقط ذهنلری‌ده تحت مراقبه‌ده طوته‌میه‌جقدر آ ... سزه :

— یاساق ! دییه‌جکلر ، زوجه‌ڭ یانده کیده‌مزسڭ !

بو ممنوعیت قادینڭ اکلنجه‌لرنده سزککیلردن بسبتون آیری بر عالمڭ حصولنه سبب اوله‌جق ، سزڭ محیطکز دخی اونککندن بسبتون باشقه‌لاشه‌جق ...

ایشته ذوقلرده بر آیریلق ، بر غیریلق‌که بویله هرسینه‌ماده لایعد معاشقه منظره‌لری وهر تیاتروده لایحصی سودا صحنه‌لری کوسترلدیکی بر صیراده قطعی بر آیریلغه ، أبدی بر غیریلغه قادار وارابیلیر !

هر نره‌ده ونه ایچون اولورایسه اولسون بن قادینی ارککندن آییرمانڭ ایشته بو سببلردن دولایی شدتله علیهنده‌یم ؛ علی‌الخصوص کزمه واکلنجه یرلرنده ... دیدیکم کبی قادین ارککنڭ وارکڭ قادیننڭ أڭ متیقظ وأڭ مدقق بر مراقبی ، بر محافظیدر .

ضابطه عمومی یرلرده لاعلی‌التعیین انسانلرڭ قادینی ارککندن آییرمقله دکل انسانلر آراسنده مناسبتسزلری مناسبتلیلرندن ، اویغونسزلری اویغونلرندن آییرمقله مکلفدر .

فهرست

